

Програма за опазване
на околната среда
на Община Тутракан
2021–2028 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Увод	3
Нормативна база.....	5
РАЗДЕЛ 1. Обща характеристика на община Тутракан	16
1.1. Обща географска характеристика	16
1.2. Климат и релеф.....	17
1.3. Население.....	20
1.4. Икономика и селско стопанство	21
1.5. Инфраструктура	22
1.6. Административен капацитет и проекти в областта на околната среда ..	25
РАЗДЕЛ 2. Анализи по компоненти на околната среда	29
2.1. Въздух.....	29
2.2. Води	36
2.3. Земи и почви	50
2.4. Защитени територии и биоразнообразие	56
2.5. Лечебни растения	64
РАЗДЕЛ 3. Анализи по фактори на въздействие.....	70
3.1. Отпадъци	70
3.2. Шум	71
3.3. Радиационен контрол.....	72
3.4. Химикали и опасни вещества. Управление на риска от аварии	77
РАЗДЕЛ 4. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия	80
4.1. Рискови сектори по отношение на климатичните изменения.	81

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

4.2. Приоритетни действия за намаляване на рисковете от изменения на климата	89
4.3. Цели и мерки за ограничаване изменението на климата	90
РАЗДЕЛ 5. SWOT-анализ	93
РАЗДЕЛ 6. Цели и приоритети на Програмата за опазване на околната среда на община Тутракан.....	96
6.1. Визия за развитие и съхранение на околната среда	96
6.2. Реализация на ПООС по приоритети и мерки	96
6.3. Наблюдение, оценка и актуализация на ПООС на Община Тутракан	105

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1 - Раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Тутракан 2021-2028 г.

УВОД

Програмата за опазване на околната среда (ПООС) на Община Тутракан е приета на основание чл. 79, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Съгласно чл. 75, ал. 1 от ЗООС, Програмата за опазване на околната среда е средство за постигане на целите на закона и е разработена в съответствие с **принципите за опазване на околната среда**, посочени в чл. 3 от ЗООС:

1. устойчиво развитие;
2. предотвратяване и намаляване на риска за човешкото здраве;
3. предимство на предотвратяването на замърсяване пред последващо отстраняване на вредите, причинени от него;
4. участие на обществеността и прозрачност в процеса на вземане на решения в областта на околната среда;
5. информираност на гражданите за състоянието на околната среда;
6. замърсителят плаща за причинените вреди;
7. съхраняване, развитие и опазване на екосистемите и присъщото им биологично разнообразие;
8. възстановяване и подобряване на качеството на околната среда в замърсените и увредените райони;
9. предотвратяване замърсяването и увреждането на чистите райони и на други неблагоприятни въздействия върху тях;
10. интегриране на политиката по опазване на околната среда в секторните и регионалните политики за развитие на икономиката и обществените отношения;
11. достъп до правосъдие по въпроси, отнасящи се до околната среда.

Европейската агенция по околна среда (ЕАОС) подчертава, че чистата околна среда е от съществено значение за човешкото здраве и благосъстояние. В същото време околната среда може да бъде източник и на стресови фактори,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

например замърсяване на въздуха, шум, опасни химикали, които имат отрицателно въздействие върху човешкото здраве и върху биологичните видове и системи. Изменението на климата също оказва неблагоприятно въздействие върху здравето на населението чрез горещи вълни, наводнения и промени в разпространението на векторно преносими заболявания. На по-широко равнище изменението на климата, загубата на биологично разнообразие и влошаването на състоянието на почвите могат да окажат въздействие и върху благосъстоянието на хората, като застрашават зависещите от екосистемите услуги, например достъпа до прясна вода и производството на храни. Възприемайки изложените от ЕАОС и националното законодателство принципи, Община Тутракан приема тази програма, като си поставя следните цели:

- Анализ и идентифициране на приоритетите на Общината в областта на околната среда, за да се набележат ефективни мерки за решаване на съществуващите екологични проблеми;
- Насърчаване на използването на природните ресурси на общинската територия така, че да се използва техният икономически потенциал, без това да води до увреждане на околната среда и нейните отделни компоненти;
- Идентифициране и аргументация на проектите, които Община Тутракан ще реализира в периода на действие на програмата със собствени или безвъзмездни средства.

Програмата за опазване на околната среда трябва да осигури координация и интеграция на различните политики и налични ресурси на Общинска администрация – Тутракан, за да бъдат постигнати определените цели, свързани с екологичното състояние и опазването на природните богатства на общината.

НОРМАТИВНА БАЗА

При изпълнение на ПООС на Община Тутракан следва да бъдат взети предвид всички нормативни актове от областта на екологичното законодателство на Република България. Нормативната уредба трябва да се следи за актуализации.

Закон за опазване на околната среда (ЗООС). Законът за опазване на околната среда е основният нормативен акт от екологичната законодателна рамка на България. ЗООС урежда обществените отношения, свързани с опазване на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защита на здравето на хората, съхраняване на биологичното разнообразие, опазване и ползване на компонентите на околната среда, контрол и управление на факторите, увреждащи околната среда и източниците на замърсяване, предотвратяване и ограничаване на замърсяването. Законът въвежда и основните принципи при управлението на околната среда.

Съгласно чл. 79 ал. 1 от ЗООС, кметовете на общините разработват програми за опазване на околната среда в съответствие с указания на Министъра на околната среда и водите.

Закон за управление на отпадъците (ЗУО). ЗУО е основен нормативен акт, регулиращ мерките за предотвратяване или намаляване на вредното въздействие от образуването и управлението на отпадъците, както и чрез намаляване на цялостното въздействие от използването на ресурси и чрез повишаване ефективността на това използване. Със закона се определят изисквания към продуктите, които в процеса на тяхното производство или след крайната им употреба образуват опасни и/или масово разпространени отпадъци, както и изискванията за разширена отговорност на производителите на тези продукти с цел насърчаване на повторната употреба, предотвратяването, рециклирането и друг вид оползотворяване на образуваните отпадъци. Управлението на отпадъците има за цел да се предотврати или намали вредното им въздействие върху човешкото здраве и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

околната среда и се осъществява в съответствие с изискванията на нормативните актове.

Закон за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ). ЗЧАВ цели да защити здравето на хората и на тяхното потомство, животните и растенията, техните съобщества и местообитания, природните и културни ценности от вредни въздействия, както и да предотврати настъпването на опасности и щети за обществото при изменение качеството на атмосферния въздух в резултат от различни дейности. Със закона се уреждат: определянето на показатели и норми за качеството на атмосферния въздух; мерки за ограничаването на емисиите; правата и задълженията на държавните и общинските органи, на юридическите и физическите лица във връзка с опазване на чистотата на атмосферния въздух; управлението и поддържането на качеството на атмосферния въздух; изискванията за качеството на течните горива, в това число контролът за спазване на изискванията за качеството на течните горива при пускането им на пазара, и тяхното разпространение, транспортиране и използване; ограниченията в емисиите на серен диоксид при използването на течни горива, ограниченията за допустимо сярно съдържание на петролните деривати и начинът на тяхното изгаряне от плавателните средства, и др.

Закон за водите (ЗВ). ЗВ урежда собствеността и управлението на водите на територията на страната. Целта на закона е да осигури интегрирано управление на водите в интерес на обществото и за опазване на здравето на населението, като създаде условия за намаляване на замърсяването на водите, за опазване на повърхностните и подземните води и на водите на Черно море, за прекратяване на замърсяването на морската среда с естествени или синтетични вещества, за намаляване на заустванията, емисиите и изпускането на приоритетни вещества и за предотвратяване или намаляване на вредните последици за човешкия живот и здраве, околната среда, културното наследство и стопанската дейност, свързани с вредното въздействие на водите.

Закон за почвите (ЗП). Законът за почвите урежда обществените отношения, свързани с опазване на почвите и техните функции, както и тяхното устойчиво ползване и трайно възстановяване като компонент на околната среда. Почвите

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс и опазването им е приоритет и задължение на държавните и общинските органи и на физически и юридически лица. Целите на ЗП са: предотвратяване увреждането на почвите и нарушаването на техните функции; трайно запазване на функциите на почвите; възстановяване на нарушените функции на почвите.

Закон за отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети (ЗОПОЕЩ). Законът урежда отговорността за предотвратяване и отстраняване на екологични щети при спазване на принципа „замърсителят плаща“ и на принципа на устойчивото развитие. Със закона се определят: екологичните щети и непосредствената заплаха за възникването на такива щети; правомощията на органите на изпълнителната власт и правата и задълженията на операторите; процедурите за избор и осъществяване на превантивни и оздравителни мерки, в т.ч. консултации с обществеността; изискванията за сътрудничество и обмен на информация по отношение на екологичните щети с други държави и с Европейската комисия.

Закон за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ). ЗОЗЗ урежда опазването от увреждане, възстановяването и подобряването на плодородието на земеделските земи, вкл. условията и редът за промяна на тяхното предназначение. Със закона се регламентират производството на растителна продукция и паша на добитък по начин, неувреждащ почвеното плодородие и здравето, редът за промяна на предназначението на земеделски земи, което се допуска само по изключение при доказана нужда и при условия и по ред, определени със закона, и др.

Закон за защита на растенията (ЗЗР). ЗЗР урежда отношенията, свързани с: фитосанитарните мерки по Международната конвенция по растителна защита, одобрена от Конференцията на Международната организация по земеделие и прехранване; опазването на растенията и растителните продукти от икономически важни вредители; наблюдението, диагностиката, прогнозата и сигнализацията в растителната защита; интегрираното производство на растения и растителни продукти и контрола върху интегрираното

производство; фитосанитарния контрол върху растенията и растителните продукти и защитните мерки срещу въвеждането в страната на карантинни вредители по растенията и растителните продукти, и защитните мерки срещу тяхното разпространение в страната съгласно изискванията на Директива 2000/29/ЕО на Съвета от 8 май 2000 г. относно защитните мерки срещу въвеждането в Общността на вредители по растенията или растителните продукти и срещу тяхното разпространение в Общността; мерките по прилагане на Регламент (ЕО) № 1107/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. относно пускането на пазара на продукти за растителна защита и за отмяна на директиви 79/117/ЕИО и 91/414/ЕИО на Съвета (ОВ, L 309/1 от 24 ноември 2009 г.), наричан по-нататък "Регламент (ЕО) № 1107/2009"; изискванията към продуктите за растителна защита с цел защита на здравето на хората и животните и опазване на околната среда, биологичното им изпитване, тяхната употреба съгласно изискванията на Директива 2009/128/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 21 октомври 2009 г. за създаване на рамка за действие на Общността за постигане на устойчива употреба на пестициди и контрола върху производството, пускането на пазара, търговията, преопаковането и употребата им; изискванията за извършване на специализирани растителнозащитни услуги и последващия контрол върху тях, и др.

Закон за ограничаване изменението на климата (ЗОИК). Законът урежда: провеждането на държавна политика по ограничаване изменението на климата; прилагане на механизмите за изпълнение на задълженията на Република България по Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата и Протокола от Киото към Рамковата конвенция на Обединените нации по изменение на климата; функциониране на Националната схема за зелени инвестиции (НСЗИ); функционирането на Националната система за инвентаризации на емисии на вредни вещества и парникови газове в атмосферата; прилагането на Европейската схема за търговия с емисии (ЕСТЕ); администрирането на Националния регистър за търговия с квоти за емисии на парникови газове (НРТКЕПГ); мерките за намаляване емисиите на парниковите газове от използваните течни и енергия за транспорта; изпълнение на задълженията, произтичащи от Решение №406/2009/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г.,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

относно усилията на държавите членки за намаляване на техните парникови газове, необходими за изпълнение на ангажиментите на Общността за намаляване на емисиите на парникови газове до 2020г.; функционирането на Схема за доброволно намаляване на емисиите (СДНЕ). Законът има за цел чрез предприемането на национални мерки и въвеждането на европейски и международни механизми да гарантира намаляване на емисиите на парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочно планиране на мерки за адаптация към климатичните промени.

Закон за биологичното разнообразие (ЗБР). ЗБР урежда отношенията между държавата, общините, юридическите и физическите лица по опазването и устойчивото ползване на биологичното разнообразие в Република България. „Биологично разнообразие“ е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях. Биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение за държавните и общинските органи и гражданите. Със закона се цели опазването на представителни за България и за Европа типове природни местообитания и местообитания на застрашени, редки и ендемични растителни, животински и гъбни видове в рамките на Национална екологична мрежа; опазването на защитените растителни, животински и гъбни видове от флората, фауната и микотата, както и на тези, които са обект на ползване и търговия; опазването на генетичните ресурси и разнообразието на растителни и животински видове извън естествената им среда; регулиране на въвеждането на неместни и повторното въвеждане на местни растителни и животински видове в природата; регулиране на търговията с екземпляри от застрашени видове от дивата флора и фауна; опазването на вековни и забележителни дървета.

Закон за защитени територии (ЗЗТ). В ЗЗТ са уредени категориите защитени територии, тяхното предназначение и режим на опазване и ползване, обявяване и управление. Законът цели опазването и съхраняването на защитените територии като национално и общочовешко богатство и достояние

и като специална форма на опазване на родната природа, способстващи за развитието на културата и науката и за благополучието на обществото.

Закон за рибарството и аквакултурите (ЗРА). Със ЗРА се уреждат отношенията, свързани със собствеността, организацията, управлението, ползването и опазването на рибните ресурси във водите на Република България, търговията с риба и други водни организми. Законът има за цел да осигури устойчиво развитие на рибните ресурси, възстановяване и опазване на биологичното равновесие и обогатяване на разнообразието на рибните ресурси във водните екосистеми; развитие на стопанския и любителския риболов и аквакултурите; прилагане на правилата за отговорен риболов; повишаване потреблението на риба и рибни продукти в страната

Закон за защита от шума в околната среда (ЗЗШОС). Законът урежда: оценката, управлението и контрола на шума в околната среда, причинен от автомобилния, железопътния, въздушния и водния транспорт, както и от промишлените инсталации и съоръжения, включително за категориите промишлени дейности по приложение № 4 към чл. 117, ал. 1 от ЗООС, и от локални източници на шум; определянето на степента на шумовото натоварване в околната среда чрез измерване, оценка и картотекиране на шумовите нива в околната среда и разработването на стратегически карти за шум; акустичното планиране чрез разработването на планове за действие въз основа на резултатите от картотекирането с оглед предотвратяване и намаляване на шума в околната среда, най-вече в случаи, при които превишаването на стойностите на даден показател за шум може да предизвика вредно въздействие върху здравето на хората, или за запазване стойностите на показателите за шума в околната среда в районите, в които стойностите не са надвишени; достъпа и предоставянето на информация на обществеността за шума в околната среда и неговото въздействие; компетенциите на държавните органи и органите на местното самоуправление, правата и задълженията на юридическите лица и едноличните търговци, свързани с оценката, управлението и контрола на шума в околната среда.

Закон за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС). С този закон са уредени правата и задълженията на физическите и юридическите лица, които произвеждат, пускат на пазара, употребяват, съхраняват, изнасят химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия и смеси с цел защита на човешкото здраве; правомощията на държавните органи, осъществяващи контрол върху производството, пускането на пазара, употребата, съхранението и износа на химични вещества в самостоятелен вид, в смеси или в изделия и смеси.

НАРЕДБИ ПО СЕКТОРИ НА ЗООС:

Сектор „Качество на атмосферния въздух“:

- Наредба № 7 за оценка и управление качеството на атмосферния въздух;
- Наредба № 11 от 14 май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух;
- Наредба за изменение и допълнение на Наредба №11 за норми за арсен, кадмий, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух;
- Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух и Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 12 от 15 юли 2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух;
- Наредба № 14 от 23.09.1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места.

Сектор „Води“:

- Наредба за нормите на водопотребление;
- Наредба № 1 от 10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води;
- Наредба № 1 от 11.04.2011 г. за мониторинг на водите;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

- Наредба № 2 от 13.09.2007 г. за опазване на водите от замърсяване с нитрати от земеделски източници;
- Наредба № 3 от 16.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителни зони около водоизточници и съоръжения за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточници на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди.
- Наредба № 4 от 20.10.2000 г. за качеството на водите за рибовъдство и развъждане на черупкови организми;
- Наредба № 4-Н от 14.09.2012 г. за характеристиките на повърхностните води;
- Наредба № 5 от 30.05.2008 г. за управление на водите за къпане (изм. и доп. бр. 5 от 18.01.2013 г.)
- Наредба № 6 от 9.11.2000 г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества в отпадъчните води, зауствани във водни обекти;
- Наредба № 7 от 14.11.2000 г. за условията и реда за заустване на производствени отпадъчни води в канализационните системи на населените места;
- Наредба № 9 от 16.03.2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели (изм. и доп. бр. 102 от 12.12.2014 г.);
- Наредба № 12 от 18.06.2002 г. за качествените изисквания към повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване;
- Наредба № 18 от 27.05.2009 г. за качеството на водите за напояване на земеделски култури;
- Наредба за реда и начина за оползотворяването на утайки от пречистването на отпадъчни води чрез употребата им в земеделието;
- Наредба за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители (приета с ПМС № 256 от 1.11.2010 г.);
- Наредба за ползването на повърхностните води (Приета с ПМС № 352 от 14.12.2016 г., обн. ДВ, бр. 100 от 16.12.2016 г.);
- Наредба № 37 от 10.11.2008 г. за ползването на язовирите – държавна собственост, в рибостопанско отношение за извършването на стопански,

любителски риболов и аквакултури в обектите – държавна собственост по чл. 3, ал. 1 от Закона за рибовъдството и аквакултурите.

Сектор „Биологично разнообразие“:

- Наредба № 2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения;
- Наредба № 3 от 31.10.2008 г. за маркирането и етикетирането на екземпляри от видовете съгласно регламент 338/97 за опазване на видовете от дива фауна и флора чрез регулиране на търговията с тях;
- Наредба № 4 от 8 юли 2003 г. за условията и реда за издаване на разрешителни за въвеждане на неместни или повторно въвеждане на местни животински и растителни видове в природата;
- Наредба № 5 от 1.08.2003 г. за условията и реда за разработване на планове за действие за растителни и животински видове;
- Наредба № 5 от 19.07.2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки;
- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони.

Сектор „Почви“:

- Наредба № 26 за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт;
- Наредба № 3 от 1 август 2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите;
- Наредба №4 от 12 януари 2009 г. за мониторинг на почвите;
- Наредба за инвентаризация, проучвания на площи със замърсена почва, необходимите възстановителни мерки, както и поддържането на реализираните възстановителни мерки;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

- Наредба за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени площи.

Сектор „Отпадъци“

- Наредба за разделно събиране на биоотпадъци и третиране на биоразградими отпадъци (приета с ПМС №20 от 25.01.2017 г.);

- Наредба за батерии и акумулатори и за негодните за употреба батерии и акумулатори (приета с ПМС №351 от 27.12.2012 г.);

- Наредба за управление на строителни отпадъци и за влягане на рециклирани строителни материали (приета с ПМС №277 от 5.11.2012 г.);

- Наредба за изискванията за третиране и транспортиране на производствени отпадъци и опасни отпадъци (приета с ПМС №53 от 1999 г.);

- Наредба за опаковки и отпадъци от опаковки;

- Наредба № 2 за класификация на отпадъците от 23.07.2017 г.;

- Наредба № 7 за изискванията, на които трябва да отговарят площадките за разполагане на съоръжения за третиране на отпадъци;

- Наредба № 6 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депа и на други съоръжения и инсталации за оползотворяване и обезвреждане на отпадъци;

- Наредба за излезли от употреба моторни превозни средства (приета с ПМС № 11 от 15.01.2013 г.);

- Наредба за реда и начина за оползотворяване на утайки от пречистването на отпадъчни води, чрез употребата им в земеделието (приета с ПМС № 201 от 4.08.2016 г.);

- Наредба за отработени масла и отпадъчни нефтопродукти (приета с ПМС №352 от 27.12.2012 г.);

- Наредба за излязло от употреба електрическо и електронно оборудване (приета с ПМС №256 от 13.11.2013 г.);

- Наредба за изискванията за третиране на излезли от употреба гуми (приета с ПМС №221 от 14.09.2012 г.).

Сектор „Шум“:

- Наредба № 6 за показателите на шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт;
- Наредба за съществените изисквания и оценяване съответствието на машини и съоръжения, които работят на открито.

Превантивна дейност:

- Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (приета с ПМС №59 от 07.03.2003 г.);
- Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (обн. ДВ, бр. 12 от 12.02.2016 г., в сила от 12.02.2016 г.);
- Наредба за условията и реда за издаване на комплексни разрешителни.

РАЗДЕЛ 1. Обща характеристика на община Тутракан

1.1. Обща географска характеристика

Община Тутракан е разположена в Североизточна България и е една от съставните общини на област Силистра. Община Тутракан е част от Северния централен район за планиране, в който влизат областите Велико Търново, Габрово, Силистра, Разград и Русе.

Местоположение на община Тутракан на картата на България

Площта на община Тутракан е 448,345 km², което представлява 15,4% от територията на област Силистра, и е най-западната община в областта. Граничи на изток с община Главиница, на югоизток – с община Дулово, на юг – с община Тутракан и община Завет (област Разград), на запад – с община Сливо поле (област Русе) и на север – с Румъния.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

Община Тутракан се състои от 15 населени места – административният център град Тутракан и 14 села: Антимово, Белица, Бреница, Варненци, Дунавец, Нова Черна, Пожарево, Преславци, Старо село, Сяново, Търновци, Царев дол, Цар Самуил и Шуменци.

Община Тутракан

Административният център на общината – град Тутракан, отстои на 58 км източно от град Русе, на 62 км западно от град Силистра и на 74 км северно от град Разград. Градът се намира на $26^{\circ}36'$ източна дължина и $44^{\circ}03'$ северна ширина. Надморската височина е 13 м от речния бряг, а платото (равната част на града), разположено на 500 м от реката, достига 126 м.

1.2. Климат и релеф

Област Силистра попада в умерено-континенталната климатична област. Ветровият режим е с преобладаваща североизточно-северозападна циркулация, придружена през зимата със снеговалежи и поледици. Климатът

на областта в равнинно-хълмистата част е умерено топъл, а в низинната – умерено горещ и засушлив. Територията на област Силистра не е богата на минерални суровинни източници. По крайбрежието на река Дунав има находища на инертни материали (чакъл, пясък). Почвите имат изразено зониране. Преобладаващи са типичните черноземи с техните разновидности (подходящи за зърнено-хлебни и зърнено-фуражни земеделски култури). Съществува само едно значимо изкуствено водно тяло – язовир Антимово (община Тутракан), както и някои плитки еутрофни езера, с най-голямо значение от които е езерото Сребърна.

По река Дунав са разположени острови с богата растителност. В областта преобладават селскостопански територии, като дивата флора и фауна се свеждат до залесените пояси и местности и в защитените зони и резервати. Горската растителност е предимно широколистна (дъб, липа, габър, акация) с подлес от разнообразни храстовидни и тревни видове. Природно защитените територии, включително тези по Натура 2000, обхващат общо 24% от територията на областта и са разположени най-вече в централната и западната му част.

Тутраканската низина представлява продължение на Средноевропейската умереноконтиненталната климатична зона. Климатът се формира под влияние на различно трансформирани от локалния релеф влажни океански въздушни маси, а през студеното полугодие и от нахлуващи от североизток континентални въздушни маси. Сравнително по-слабо е влиянието на студени арктични въздушни маси, идващи откъм север, и на топли тропични въздушни маси откъм юг.

На територията на община Тутракан се наблюдават големи температурни амплитуди. През зимата настъпват силни застудявания, а през лятото - големи горещини. През най-студения месец – януари, средномесечната температура е -1.8°C , а през най-топлия – юли, средномесечната температура е 23.7°C . Средната годишна температура е 11.8°C . В тази част на Дунавската равнина се проявява една от най-големите за България средни годишни температурни амплитуди - 25.5°C .

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.**

Параметър	Стойност
средна годишна температура	11,8 °С
средна лятна температура	23,7 °С
средна зимна температура	-1,8 °С
средно годишно количество валежи	540 мм/м ²

Температурни стойности, характерни за Община Тутракан

Ветровете са предимно североизточни и северозападни. Валежите са малко по-ниски като количество от средните за страната. Чести са случаите на градушки през лятото и на късни застудявания през пролетта. Характерни за крайбрежието на р. Дунав са снежните бури и мъглите през зимата, които създават транспортни и битови проблеми.

По северната граница на общината на протежение от 34 км преминава част от долното течение на река Дунав (от 419 до 453 км, считано от устието на реката). На останалата част от територията на община Тутракан липсват повърхностни води, като при силни дъждове и при топенето на снеговете по суходолията протичат водни течения, които през лятото пресъхват.

Релефът на община Тутракан е равнинен, поради което и по-голямата част от територията на общината е заета от обработваеми земи и в по-малка степен – от горски масиви.

Вид	Площ/км².	Процент
Обработваема земя	328	73,2 %
Гори	78	17,4 %
Водни площи /язовири/	24	5,4 %
Пътища и урбанизация	18	4,0 %
ОБЩО:	448 км²	100 %

Разпределение на територията на община Тутракан

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

1.3. Население

По данни от последното преброяване на населението, извършено през 2011 г., населението на община Тутракан е 15 374 души. По метаданните на НСИ към 31.12.2019 г. населението на община Тутракан е 13 319 души, от които мъже – 6 566 души и жени – 6 753 души. По данни на областна администрация – Силистра, към 15.11.2020 г. на територията на общината са регистрирани 17 381 души по постоянен адрес и 15 660 души по настоящ адрес. Разликата между регистрираните по постоянен/настоящ адрес лица и данните на НСИ се обяснява с различната методология за изчисление на данните. Най-точни данни за населението на община Тутракан, вкл. възрастова и образователна структура, както и по домакинства, ще бъдат налични след извършване на планираното национално преброяване през 2021 г. Тенденцията към намаляване на населението на общината е трайна и продължава вече няколко десетилетия. Трябва да се отбележи, че това е обща тенденция за всички общини от селски тип в България. По данните на НСИ към 31.12.2019 г. 7 676 души живеят в град Тутракан (от тях 3716 мъже и 3960 жени), а в селата – 5 643 души (от тях 2 850 мъже и 2 793 жени). Повече от половината жители на общината живеят в града, докато другата половина е разпределена по селата, което е в синхрон с общата за страната тенденция към урбанизация.

Населено място	Брой жители	Населено място	Брой жители
Тутракан	8641	Варненци	321
Нова Черна	1574	Бреница	235
Цар Самуил	1398	Пожарево	136
Старо село	899	Сяново	75
Белица	594	Антимово	52
Шуменци	514	Царев дол	50
Преславци	493	Дунавец	14
Търновци	378		

Данни на НСИ към 2011

Коефициентът на естествен прираст на населението в община Тутракан е -11,7, който е чувствително по-нисък от средния за страната (-6,7% по данни на НСИ

за 2019 г.). По отношение на структурата на населението по пол се наблюдава лек превес на жените спрямо мъжете – тенденция, обща за цялата страна.

По данни от последното преброяване на населението през 2011 г. етническият състав на община Тутракан включва българско, турско и ромско население. Общо 63,19% от жителите на общината се самоопределят като българи, 25,12% - като турци и 4,82% - като роми (трябва да се отбележи, че голяма част от ислямското ромско население се самоопределя като част от турския етнос). С преобладаващо турско население в общината са селата Преславци, Търновци, Цар Самуил, Нова Черна и Бреница.

1.4. Икономика и селско стопанство

Община Тутракан има средна икономическа активност. Липсват големи промишлени предприятия и комплекси. От общо 2029 развиващи дейност предприятия към 2019 г. има 1 бр. голямо предприятие и 3 бр. средни предприятия. Останалите регистрирани икономически субекти са микро- и малки предприятия и еднолични търговци.

Преобладаващ брой предприятия оперират в сферата на преработвателната промишленост и услугите. Добре развити са шивашкото производство, строителството и ремонтите, товарните автомобилни превози и др. Общественото обслужване на населението е осигурено с разнообразни магазини, офиси и ателиета за услуги.

Сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ е важен сектор в икономическата структура на общината, както и като цяло в област Силистра. Благоприятното съчетание на плодородни почвени видове, климатични условия и релефни морфоструктури са предпоставка за развитие на региона като интензивен земеделски район, а дългогодишните традиции в растениевъдството и животновъдството обуславят селското стопанство като приоритетен отрасъл. Селското стопанство има най-голям дял в произведената брутна продукция в община Тутракан – между 45 и 57%. Земеделието е застъпено във всички селища на общината и има важна роля за цялостното ѝ развитие. Отрасълът е основен източник на доходи за населението.

Основният ресурс, с който разполага общината, е богатият и плодороден чернозем. Възможностите за отглеждане на житни и индустриални култури –

пшеница и ечемик, царевица и слънчоглед, боб, захарно цвекло, тютюн, коноп, соя и зеленчуци; от овощарството – гроздето, кайсията, прасковата и ябълката определят и развитието на икономиката чрез селското стопанство. Добре развити са производството на млечни и месни продукти, животновъдството, зърнопроизводството, дървопреработването и др.

Добре развит е и риболовът, което се обуславя от близостта на общината до река Дунав. Общината има потенциал за развитие като туристическа дестинация за спортен риболов.

1.5. Инфраструктура

Транспортна мрежа

Транспортната инфраструктура на общината е обусловена от характерния ѝ икономически и демографски профил. През общината не преминават автомагистрала и първокласни пътища. Достъпността до областните градове Русе и Силистра е осигурена от второкласен път (II-21). Всички общински селища са достъпни от общинския център град Тутракан чрез третокласни и общински пътища. Общинският център е свързан посредством второкласен път (II-49) с общинския център Тутракан и посредством третокласна пътна мрежа (III-205, III-2104) с общинските центрове Главиница и Завет.

На територията на община Тутракан няма изградена железопътна инфраструктура. Най-близките железопътни гари се намират в Русе и Силистра.

Местоположението на общината и на нейния административен център – град Тутракан, разположен по поречието на р. Дунав, определя важността на водния транспорт в исторически план. Изградената инфраструктура на пристанища Силистра и Тутракан осигуряват връзките на страната чрез река Дунав със средноевропейските страни на запад и чрез делтата на р. Дунав – на изток. През територията на областта преминава европейски транспортен коридор № 7 (по крайбрежието на река Дунав).

Пристанището на Тутракан е разположено на км. 433 от устието на Дунав. То улеснява комуникациите и определя значимото място, което е заемал и заема Тутракан в своето историческо развитие. Пристанището има и локално

значение. Разполага с едно корабно място, един понтон, открити складови площи и връзка с националната пътна мрежа, 80 м механизирани кей и 1 кран с товароподемност до 5 тона. Откритата складова площ е 3500 кв.м. Пристанищният комплекс на практика не работи от 2009 г., като основната причина е липсата на подходяща инфраструктура, за да бъде използвано като товарно. Налична е информация за проблем с достъпността поради преминаването на пътната инфраструктура през жилищни райони на град Тутракан.

Енергийна мрежа

Всички населени места на територията на община Тутракан са електрифицирани, като във всяко от тях има изграден трафопост. Мрежата с ниско напрежение е предимно въздушна. На територията на община Тутракан е разположена подстанция „Тутракан” с 2 трансформатора 110/20кV. Закритата разпределителна уредба на подстанцията разполага с 32 изводни килии, 23 от които са действащи, а 9 празни. Подстанция „Тутракан” е собственост и се обслужва от ЕППР – район Силистра. Състоянието на електроразпределителната мрежа е добро. Редовно се провеждат мероприятия, свързани с профилактика и подготовка за зимните периоди, обходи на електропроводите и върхови ревизии на въздушните и кабелните линии. В периода 2003-2009 г. в Община Тутракан е извършена модернизация на системата на уличното осветление във всички населени места чрез цялостна реконструкция и подмяна на съществуващите лампи с нови.

На територията на общината няма действащи обекти за генериране на енергия от възобновяеми източници. Община Тутракан от своя страна е разработила и приела Общинска програма по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, както и Програма за енергийна ефективност на община Тутракан и План за действие към нея за периода 2020–2030 г. В посочените стратегически документи общинската администрация е определила конкретни цели, мерки и възможности за изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от ВЕИ.

Водопроводна и канализационна мрежа

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

Водоснабдяването на град Тутракан се осъществява от кладенци „Раней – 1“, „Раней – 2“ и „Раней – 3“, разположени на алувиалната тераса на р. Дунав, западно от град Тутракан. Това са основните водоизточници за водоснабдяване на град Тутракан и на селата Цар Самуил, Нова Черна, Старо село, Шуменци, Варненци, Белица, Антимово и Търновци. Всички селища в община Тутракан са водоснабдени. Дължината на вътрешните разпределителни водопроводи е 142 717 м., а на външните (магистрални) – 81 717 м. Доставчик на вода за региона е фирма с общинско участие „ВиК“ ООД; същата фирма извършва и поддръжката и ремонта на водостопанската инфраструктура. Амортизираната водопроводна мрежа на гр.Тутракан и многото скрити течове по връзките на етернитовите тръби определят високите загуби (над 65%) на подадените питейни водни количества. Тези скрити течове са предпоставка и за активиране на свлачищните процеси на стръмните терени на град Тутракан.

Канализационната мрежа на територията на общината е развита само в град Тутракан. В останалите населени места от общината няма канализация. Жителите им използват септични ями и поливни кладенци. Към 2020 г. канализационната мрежа на гр. Тутракан, с население от 2 000 до 10 000 екв. ж., отвежда отпадъчните води без пречистване, посредством два канализационни колектора. Дренажна система има изградена и в западната част на град Тутракан. Тези дренажни води също се отвеждат директно в река Дунав. До 2020 г. отпадъчните битови и дъждовни води се заустването директно в реката без пречистване посредством 8 броя колектори. Част от населението на град Тутракан до 2020 г. не е свързано към канализационната мрежа, което определя неговото неравностойно положение.

През 2020–2021 г. Община Тутракан реализира проект „Инвестиционен проект за изграждане на ГПСОВ и доизграждане на канализационна мрежа в гр. Тутракан“, финансиран по Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020. В изпълнение на проекта бе изградена градска пречиствателна станция за отпадъчни води с капацитет 10 337 е.ж. и доизградена изцяло канализационната мрежа в гр. Тутракан; подменена е и амортизираната водопроводна мрежа по улиците. С доизграждането на канализационната

мрежа се осъществи 100% свързаност и равнопоставеност на жителите. С подмяната на водопроводната мрежа по трасетата на изгражданата канализационна мрежа са намалени загубите на подадените водни количества и е ограничена вероятността за свлачищни процеси. Подменена е водопроводна мрежа с обща дължина от 4927 м. Рехабилитирани са 261 броя сградни водопроводни отклонения, новопостроената канализационна мрежа е с дължина от 2242 м, а рехабилитираната – 4528 м. Създадени са 60 броя нови сградни канализационни отклонения и са рехабилитирани 176 броя канализационни отклонения. Изграден е довеждащ колектор до ГПСОВ с дължина 0.391 км. Новоприсъединените жители към канализационната мрежа са 264 броя.

Градската пречиствателна станция за отпадъчни води е официално открита и въведена в експлоатация на 27.07.2021 г.

1.6. Административен капацитет и проекти в областта на околната среда

Община Тутракан разполага с административен капацитет. Според длъжностното разписание на Община Тутракан към 18.11.2020 г. общият брой служители е 79,5, като от тях 16 заемат изборни длъжности по смисъла на чл. 19, ал. 2-4 от Закона за администрацията. Общата администрация се състои от 25 служители, а специализираната – от 34,5 служители. В Общинска администрация – гр. Тутракан, дирекция “Инфраструктура и опазване на околната среда” разполага с длъжности, директно ангажирани с дейности по опазване на околната среда. Основните им функции са да подпомагат активно дейността на Община Тутракан в областта на опазване на околната среда в съответствие със нормативните актове и закони.

Общината има реализиран един проект от съществено значение за околната среда – **“Инвестиционен проект за изграждане на ГПСОВ и доизграждане на канализационна мрежа в град Тутракан“**, финансиран от ОП „Околна среда 2014–2020“ по процедура BG16M1OP002-1.009 „Изпълнение на ранни ВиК проекти - компонент 2“. Градската пречиствателна станция е въведена в експлоатация през м. май 2021 г., с което е премахнат и един съществен фактор за замърсяване на водите на територията на общината, а именно – липсата на пречиствателна станция и заустване на отпадъчните води от град Тутракан

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

директно в река Дунав. Очаква се градската пречиствателна станция за отпадъчни води да доведе до съществен положителен ефект върху управлението на водите и тяхното състояние в периода 2021–2028 г., както и върху здравето и благосъстоянието на жителите на общината.

В периода 2016–2019 г. Община Тутракан е изпълнила цялостно **проекти за енергийно обновяване** на 6 многофамилни жилищни сгради: блок Чайка 1, блок Чайка 2, жилищна сграда на ул. „Гео Милев“ №35, жилищна сграда на ул. „Вела Пискова“ №3а, блок Възход 3 и блок Възход 4 в град Тутракан. По Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС) са енергийно обновени блок Пирин 1, блок Пирин 2 и блок Росица в град Тутракан. Енергийно обновяване е извършено и на общински сгради – сградата на Община Тутракан в град Тутракан, ул. „Трансмариска“ 31; общинска сграда в град Тутракан, ул. „Крепостта“ 47; Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ в град Тутракан, ЦДГ „Патиланчо“ и Общински център за извънучилищни дейности“. Дейностите са извършени по мярка „Енергийна ефективност в периферните райони“ от ОП „Региони в растеж“ 2014–2020. Постигнатите спестявания на горива са близо 680MWh/годишно и спестените въглеродни емисии – над 470 тона/годишно. Енергийното обновление има съществен ефект за подобряване качеството на въздуха през отоплителния сезон.

В рамките на национална кампания „Чиста околна среда – 2021 г.“ и обявления от МОСВ и ПУДООС конкурс на тема „Обичам природата, и аз участвам“, Община Тутракан и нейните кметства имат четири одобрени проектни предложения:

Проект **„Възстановяване на зона за отдих в местността „Стомната“ до град Тутракан“** с бенефициент – Община Тутракан и стойност 9996,52 лв. Обект на проекта е част от етапното възстановяване на паркове и зелени площи в град Тутракан и допълва приветливия облик на зоните за отдих около града. Зоната за отдих „Стомната“ е създадена през 1981 г. в рамките на честванията на 1300 години от основаването на българската държава. Изградена е стомна, висока над 2.5 м., в средата на която има каптиран извор с питейна вода. В близост до

нея е оформена от храстовидна растителност картата на България и е изписано „1300“. Местността е често посещавана от местните жители и преминаващи. Проектът предвижда почистване на терена от растителни и битови отпадъци, окастряне на съществуващите дървета и храсти с доброволен труд и средства на община Тутракан. Възстановяване на зоната за отдих чрез доставка и монтаж на паркова мебел, детски съоръжения и залесяване с дръвчета.

Проект **„Изграждане на детска и спортна площадка в с. Бреница“** с бенефициент – Кметско наместничество с. Бреница и стойност 9994,62 лв. Теренът се намира в центъра на селото и е в занемарено състояние. С реализацията на проекта ще се изгради място за отдих на родителите и спорт за децата, чрез изграждане на минифутболно игрище, доставка и монтаж на паркова мебел, обезопасяване на терена чрез монтиране на нова ограда, както и залесяване с подходяща растителност.

Проект **„Благоустрояване и залесяване на парк в с. Търновци“** с бенефициент – Кметство с. Търновци и обща стойност 9 988,48 лв.. Теренът се намира зад сградата на читалището и детската градина на селото и е обособен като паркова зона със средства на кметството, но те са крайно недостатъчни. С реализацията на проекта ще бъде почистен, залесен и оборудван с необходимата паркова мебел и детски съоръжения. Чрез благоустрояване и залесяване на парк в селото ще се изградят здравословни практики за деца, младежи и възрастни хора.

Проект **„Благоустрояване на зелени площи за отдих и игра в центъра на с. Преславци“** с бенефициент – Кметство с. Преславци и стойност 9 989,98 лв. теренът се намира в двора на бившето училище „Св. Св. Кирил и Методий“, което е центъра на селото, и в част от него е частично изградена паркова зона за отдих и игра със средства на кметството. Обособена е малка детска площадка за деца с детски съоръжения и кът за отдих с пейки и беседка за възрастни. С реализацията на проекта ще се доизгради съществуващата детска площадка и паркова зона, ще се допринесе за приветливия и красив вид на центъра на селото.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

При реализацията на проектите Община Тутракан предвижда да организира еко-акции за събиране на отпадъци – почистване на площите и прилежащите околности от битови и растителни отпадъци чрез доброволен труд от местното население. Целта на Общината е да изгради обществено отношение по въпросите, свързани с опазването на околната среда, и да повиши екологичната култура и самосъзнание на населението, да спомогне за формиране на позитивна нагласа към природата, затвърждаване на умения и желание за опазване на околната среда.

През 2020 г. Община Тутракан е кандидатствала и одобрена с проектно предложение № BG16M1OP002-3.029-0001 „Изпълнение на дейности за подобряване природозащитното състояние на видове, включени в стратегията за ВОМР на МИГ Тутракан – Сливо поле“ по процедура на „МИГ Тутракан – Сливо поле“, Мярка 109 на ОП „Околна среда“ 2014–2020 „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Натура 2000 чрез подхода ВОМР“. Проектното предложение предвижда изпълнение на дейности за подобряване природозащитното състояние на животински видове, докладвани в „неблагоприятно – незадоволително“ състояние през 2013 г. съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията. Това е и основната цел на проекта.

РАЗДЕЛ 2. Анализи по компоненти на околната среда

2.1. Въздух

Основният закон, уреждащ критериите за определяне на чистотата на атмосферния въздух и мерките за превенция на замърсяването на въздуха, е Законът за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ – в сила от 29.06.1996 г., изм. и доп. ДВ бр. 18 от 2 март 2021 г.). Съгласно чл. 4, ал. 1 от ЗЧАВ, основните показатели, характеризиращи качеството на атмосферния въздух в приземния слой, са нивата на:

- Суспендирани частици;
- Фини прахови частици;
- Серен диоксид;
- Азотен диоксид и/или азотни оксиди;
- Въглероден оксид;
- Озон;
- Олово (аерозол);
- Бензен;
- Полициклични ароматни въглеводороди;
- Тежки метали - кадмий, никел и живак;
- Арсен.

На основание чл. 6 от ЗЧАВ министърът на околната среда и водите и министърът на здравеопазването съвместно издават наредби, с които утвърждават норми за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и норми за отлагания на вредни вещества (замърсители). Най-съществени от тях са Наредба №7 от 3.05.1999 г. за оценка и управление качеството на атмосферния въздух, Наредба №11 от 14 Май 2007 г. за норми за арсен, кадмий, живак, никел и полициклични ароматни въглеводороди в атмосферния въздух, Наредба №12 от 15.07.2010 г. за норми за серен диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, олово, бензен, въглероден оксид и озон в атмосферния въздух, Наредба №14 от 23.09.1997 г. за норми за пределно допустимите концентрации на вредни вещества в атмосферния въздух на населените места.

Нормите за вредни вещества (замърсители) в атмосферния въздух и измерените концентрации за отделните показатели се определят като маса, съдържаща се в един кубически метър въздух при нормални условия за определено време. Пределно допустимата концентрация (ПДК) е максималната концентрация на вредно вещество, която за определен период от време не оказва нито пряко, нито косвено вредно въздействие върху човека и неговото потомство. Оценката на степента на замърсяването на атмосферния въздух се извършва чрез определяне на:

- Максимална еднократна концентрация (ПДК м.е.) – определя степента на кратковременно въздействие на замърсителя върху организма на човека с продължителност 30 или 60 минути;
- Средноденонощна концентрация (ПДК ср. дн.) – показва допустимата степен на замърсяване на въздуха в продължителен период – получава се като средноаритметична величина от единични измервания в продължение на 24 часа;
- Средногодишната концентрация (ПДК ср. год.) – средната аритметична стойност от средноденонощните концентрации, регистрирани в продължение на една година;
- Прагова стойност за средночасова норма (ПС за СЧН) – норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители (1 час);
- Прагова стойност за средноденонощна норма (ПС за СДН) – норма за опазване на човешкото здраве за основните атмосферни замърсители (24 часа).

По отношение на риска за здравето на хората законодателно са определени алармени прагове за нивата на концентрации на дадени атмосферни замърсители, при кратковременна експозиция, налагащи предприемане на спешни мерки:

- Алармен праг за серен диоксид: $500 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени през три последователни часа в пунктовете за мониторинг, които са представителни за качеството на въздуха в не по-малко от 100 km^2 или целия район или агломерация;
- Алармен праг за азотен диоксид: $400 \mu\text{g}/\text{m}^3$, измерени през три последователни часа в пунктовете за мониторинг, които са

представителни за качеството на въздуха в даден цял район или агломерация;

- Алармен праг за озон: $180 \mu\text{g}/\text{m}^3$, определени като средна стойност за период от един час (средночасова стойност).

Мониторинг на състоянието на въздуха

Според Националната система за мониторинг на околната среда (НСМОС), създадена на основание чл. 1, т. 7 от ЗООС, Община Тутракан попада в зоната за контрол и наблюдение на територията на РИОСВ–Русе. Контролът на основните показатели, характеризиращи качеството на приземния слой на атмосферния въздух в региона на РИОСВ–Русе, се осъществява от пунктовете за мониторинг на Изпълнителна агенция по околна среда (ИАОС). Съгласно годишните доклади на регионалната инспекция, на контролираната територия са разположени една ДОАС система (диференциална оптична атомно-абсорбционна спектрофотометрия) за контрол качеството на атмосферния въздух (КАВ) и една автоматична измервателна станция (АИС). Индикативни измервания се извършват и от мобилна автоматична станция (МАС).

ДОАС системата за качество на атмосферния въздух (Пункт „Профсъюзи“) е разположена в централната част на гр. Силистра, а АИС „Възраждане“ е разположена в централната част на гр. Русе. РИОСВ–Русе не разполага с постоянни измервателни станции за състоянието на въздуха на територията на Община Тутракан, а мобилната измервателна станция в последните години е измервала качеството на въздуха, както следва: за 2020 г. – в гр. Разград; за 2019 г. – в гр. Разград и гр. Исперих; за 2018 г. – в гр. Разград; за 2017 г. – в гр. Русе, на територията на ЦДГ „Детелина“ в кв. „Здравец-Изток“.

В пунктовете за мониторинг за качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ–Русе са извършвани непрекъснати измервания на качеството на атмосферния въздух на територията на общините Русе и Силистра, като през 2020 г. са измервани следните показатели:

- АИС „Възраждане“: озон, азотен оксид, азотен диоксид, въглероден оксид, серен диоксид, бензен, фини прахови частици до $10 \mu\text{m}$ и $2.5 \mu\text{m}$, и метео параметри;
- ДОАС система в гр. Силистра – „Профсъюзи“ (S1): азотен оксид, азотен диоксид, озон, серен диоксид и фини прахови частици до $10 \mu\text{m}$.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

На територията на община Разград са извършвани индикативни измервания чрез мобилна автоматична станция (МАС).

Резултатите от извършения мониторинг са следните:

Замърсител	ФПЧ10	Pb аер.	SO2	NO2	CO	H2S	бензен	NH3	ПАВ	As аер.	Cd аер	Ni	ФПЧ2,5	NO	O3
Общ брой Пунктове 1. АИС „Възраждане”	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Брой пунктове с концентрация над ПС на СЧН или ПДК ср. дн. АИС „Възраждане” (гр. Русе)	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Пунктове с концентрация над СГН	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Източник: РИОСВ Русе

Не се наблюдават превишения на средно годишните норми за съдържание на серен диоксид, азотен диоксид и/или азотни оксиди, въглероден оксид, озон, олово и тежки метали. Данните, постъпващи от автоматичните системи за контрол на състоянието на атмосферния въздух в реално време показват **тенденция за подобрене на качеството на атмосферния въздух в региона през последните пет години**. Трайно ниски остават нивата на основните следени замърсители – серни и азотни оксиди, въглероден оксид, бензен и озон. По отношение на фините прахови частици (ФПЧ), броят на регистрираните превишения (над 50 µg/m³) по показател ФПЧ10 от АИС „Възраждане“ през 2020 г. е 55, който е по-голям спрямо 2019 г. – 42. Регистрираните превишения от ДОАС система „Профсъюзи” – гр. Силистра са 15 (със 7 повече спрямо предходния отчетен период). Средногодишната

концентрация ФПЧ 10 за гр. Силистра е под определената норма от 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ – 23,2 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. За община Русе средно-годишната концентрация е 34,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ и остава също под установената норма.

Според РИОСВ–Русе се наблюдава трайно намаляване на замърсяването на въздушния басейн на гр. Силистра, който е и най-близо разположеният град с измервателна станция до община Тутракан.

Състояние на въздуха на територията на Община Тутракан

Състоянието на въздуха на територията на Община Тутракан е добро – липсват източници на промишлено замърсяване. Основни източници на замърсяване на атмосферния въздух са транспортните средства и отоплителните инсталации. Последните са основен източник на замърсяване на въздуха през отоплителния сезон. Нискокачествените горива (въглища, брикети и дърва) се използват широко за битово отопление в къщите и апартаментите. Употребяваните печки не са с контролирано горене и емисиите на неголяма височина в по-гъсто населените райони могат да причинят силно замърсяване на въздуха, особено в периодите на тихо време (слаб вятър) и температурна инверсия. Горивните инсталации в промишлените обекти, с топлинна мощност под 0,5 MW, както и горивните инсталации в битовия сектор, във фирмени офиси и учреждения имат съществен принос за повишаване нивата на замърсителите през отоплителния сезон.

Преобладаващата част от сградния фонд на територията на общината отговаря на остарели норми и е с ниска енергийна ефективност, което допълнително влошава качеството на въздуха. Общинска администрация – Тутракан реализира редица проекти с цел повишаване на енергийната ефективност и намаляване на замърсяването на въздуха през отоплителния сезон. В периода 2016–2019 г. Община Тутракан е изпълнила цялостно проекти за енергийно обновяване на 6 многофамилни жилищни сгради: блок Чайка 1, блок Чайка 2, жилищна сграда на ул. „Гео Милев“ №35, жилищна сграда на ул. „Вела Пискова“ №3а, блок Възход 3 и блок Възход 4 в град Тутракан. По Националната програма за енергийна ефективност на многофамилни жилищни сгради (НПЕЕМЖС) са енергийно обновени блок Пирин 1, блок Пирин 2 и блок Росица в град Тутракан.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

Енергийно обновяване е извършено и на общински сгради – сградата на Община Тутракан в град Тутракан, ул. „Трансмариска“ 31; общинска сграда в град Тутракан, ул. „Крепостта“ 47; Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ в град Тутракан, ЦДГ „Патиланчо“ и Общински център за извънучилищни дейности“. Дейностите са извършени по мярка „Енергийна ефективност в периферните райони“ от ОП „Региони в растеж“ 2014–2020.

Постигнатите спестявания на горива са близо 680MWh/годишно и спестените въглеродни емисии са над 470 тона/годишно.

На територията на общината няма действащи обекти за генериране на енергия от възобновяеми източници. Община Тутракан от своя страна е разработила и приела Общинска програма по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, както и Програма за енергийна ефективност на община Тутракан и План за действие към нея за периода 2020–2030 г. В посочените стратегически документи общината е определила ясни цели и е посочила изчерпателно конкретни мерки и възможности за изграждане на енергийни обекти за производство на енергия от ВЕИ. Целите и мерките, изложени в Програмата по чл. 10 от ЗЕВИ, включват:

- Използване на енергия от възобновяеми източници и мерки за енергийна ефективност при реализация на проекти за реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради общинска собственост или сгради със смесен режим на собственост – държавна и общинска;
- Стимулиране изграждането на енергийни обекти за производство на енергия от ВЕИ върху покривните конструкции на сгради – общинска собственост и/или такива със смесен режим на собственост;
- Реконструкция и модернизация на системата за улично осветление с използване на енергия от възобновяеми източници, като алтернатива на съществуващото улично осветление на територията на общината; модернизиране на системата за дистанционно рудоуправление на осветлението;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

- Увеличаване на търговските възможности на общината чрез нови производства на енергия от ВЕИ и развитие на публично-частното партньорство в областта на предоставяне на енергоефективни услуги;
- Използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане и реконструкция на парково, декоративно и фасадно осветление на територията на общината;
- Стимулиране на частни инвеститори за производство на енергия чрез използване на биомаса от горското и селското стопанство.

В края на 2020 г. общината е приела и Краткосрочна общинска програма по чл. 10 от ЗЕВИ за насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници и биогорива, в която са посочени конкретните действия, които предстои да бъдат реализирани на територията на общината във връзка с енергийната ефективност и използването на енергия от ВЕИ.

Като цяло на територията на община Тутракан няма големи промишлени замърсители и качеството на въздуха е добро, особено през летния сезон. Климатичните условия на територията на общината не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой.

Съгласно разпоредбите на чл. 27 от ЗЧАВ в случаите, когато в даден район общата маса на емисиите довежда до превишаване на нормите на вредните вещества (замърсители) в атмосферния въздух и на нормите за отлагания, кметовете на общините разработват и общинските съвети приемат програми за намаляване нивата на замърсителите и за достигане на утвърдените норми по чл. 6 в установените за целта срокове, които са задължителни за изпълнение. За община Тутракан не са установени превишавания на нормите за качество за атмосферния въздух, поради което **общината няма задължение за разработване на програма за повишаване на качеството на атмосферния въздух.**

2.2. Води

Основният воден ресурс на територията на община Тутракан е долното течение на река Дунав. Дунав преминава по северната граница на общината с Румъния по протежение от 34 км (от км 419 до км 453, считано от устието на реката). На останалата част от територията на община Тутракан липсват повърхностно течащи води. При силни дъждове и при топенето на снеговете по суходолията протичат водни потоци, които по-късно и през лятото пресъхват.

През община Тутракан преминава едно голямо суходоліе, дълбоко всечено сред околния терен – суходолието на река Царацар (старо име Демирбаба, след 1942 г. – р. Крапинец, НИМХ към БАН използва името Царацар), която е най-голямата река в Лудогорието и десен „приток“ на Дунав). Царацарското суходоліе навлиза в пределите на общината южно от село Преславци на 66 м надморска височина и с множество меандри се насочва на запад, като минава южно от селата Белица и Варненци и достига границата с община Тутракан. След това завива на северозапад по границата с община Тутракан и отново навлиза изцяло в община Тутракан, вече със северна посока. Минава през село Старо село и навлиза в югоизточната част на Бръшлянската низина, където коритото му се изгубва в изградените множество напоителни и отводнителни канали. За периода 2019–2020 г. в програмата за хидробиологичен мониторинг са били включени два пункта за наблюдение на р. Царацар извън територията на Община Тутракан (р. Царацар след вливане на река Войка при с. Малък Поровец и р. Чайрлек при с. Черковна). Изследвани са макрозообентос и фитобентос, като според анализиранияте данни от РИОСВ–Русе водното тяло е в добро химично състояние.

Управление на водите – река Дунав

Управлението и мониторингът на река Дунав попадат в обхвата на действие на Басейнова дирекция „Дунавски район“ (БДДР) със седалище в гр. Плевен. В района на действие на РИОСВ–Русе попада част от реката с код на водното

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

тяло (BT) BG1DU000R001, тип R6 и име река Дунав (долен Дунав) – от границата при Ново село до границата при Силистра. Посочената част от реката се наблюдава със следните пунктове за мониторинг:

- Мониторингов пункт (МП) с код BG1DU01119MS010 при с. Ново село;
- МП с код BG1DU00039MS050 при с. Байкал;
- МП с код BG1DU07973MS070 при гр. Свищов;
- МП с код BG1DU00918MS080 преди гр. Русе;
- МП с код BG1DU00999MS100 при гр. Силистра.

В обхвата на РИОСВ - Русе се мониторираат два пункта - на р. Дунав преди град Русе и на р. Дунав на пристанището при град Силистра.

- Пункт на р. Дунав при гр. Силистра, код на мониторингов пункт G1DU00999MS100R. Пунктът при град Силистра е част от Международната транснационална мониторингова мрежа за река Дунав (TNMN) на Международен комитет по опазване на река Дунав (МКОРД) и се наблюдава и по т.н. „Дунавска програма“. Пробовземането се извършва едновременно в три паралелни точки – ляв и десен бряг и среда/талвег. Анализираните физикохимични, специфични и приоритетни вещества по утвърдената програма са с честота 12 пъти за периода на действие на програмата. Освен показателите по „Дунавска програма“ на пробите от пунктовете на българския бряг се извършва анализ на допълнително включени приоритетни вещества, съгласно изискванията на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители (приета с ПМС №256 от 1.11.2010 г.) Оценката на физикохимичните показатели, подкрепящи Биологичните елементи за качество (БЕК) се извършва въз основа на изискванията на Наредба Н-4 за характеризиране на повърхностните води (Наредба Н-4), за тип R7-Големи дунавски притоци. Това се налага поради факта, че за тип R6- Среден и долен Дунав, към който принадлежи поречието на реката, няма разписани в нормативния документ референтни стойности за отлично, добро и умерено състояние.

Резултатите от изпитване на физикохимичните показатели за периода 2019–2020 г. отговарят на изискванията на стандартите за качество на околната среда (СКОС) за добро състояние. При анализа на специфичните замърсители не се наблюдават измерени високи концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние. При анализа на приоритетни вещества се отчитат концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние по показател „олово“. Следва да се отбележи, че СКОС за олово се отнася за бионалични концентрации на веществото и трябва да се оцени след прилагане на „Модел на биотичните лиганди“ (МБЛ). МБЛ към настоящия момент се счита за един от най достоверните инструменти за определяне на токсичност и биодостъпност за метални йони. Той прогнозира екотоксикологично релевантни концентрации, като комбинира специфичните характеристики на водата с данните за екотоксичност. Приложен е МБЛ за изчисляване на бионаличност и след прилагане на МБЛ изчислената СГС отговаря на изискванията на стандартите за добро състояние.

- Пункт на р. Дунав преди гр. Русе, код на мониторингов пункт (МП) BG1DU00918MS080. Анализът на резултатите на физикохимичните елементи за качество и специфични замърсители е изготвен след оценка на получените резултати за периода 2019–2020 г., сравнени с определените стандарти за качество на околната среда в Наредба Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води, Приложения №6 и №7. Водното тяло отговаря на изискванията за добро състояние. При анализа на приоритетни вещества в пункта на р. Дунав при гр. Русе в периода 01.2019–11.2019 г. трикратно са измерени концентрации над изискванията на СКОС за добро състояние на показател „олово“. При статистическата обработка на данните за периода 2019–2020 г. изчислената средногодишна стойност (СГС) на концентрацията на оловни йони не надвишава изискванията на СКОС-СГС. След прилагане на модела на биотичните лиганди (МБЛ) изчислената СГС на концентрацията на олово в пункта отговаря на изискванията на СКОС за добро състояние.

Изкуствени водни тела

На територията на община Тутракан има изградени няколко микроязовира (по-големи са „Антимово“, който е и най-значимото изкуствено водно тяло на територията на област Силистра, както и „Белица“ 1 и 2, „Преславци“, „Боблъка“ и др.), водите на които се използват основно за напояване на обширните земеделски земи в региона.

- Язовир Антимово, с код на водното тяло BG1DU000L1002, е силно модифицирано водно тяло, категория тип езеро. Наблюдава се с един пункт за мониторинг (код BG1DJ00000MS011, име „язовир Антимово“), разположен на стената на язовира. От страна на РИОСВ–Русе пунктът не е мониториран в последните две програми за контролен и оперативен мониторинг на повърхностни води. Оценката на състоянието е изготвена въз основа данните от предходните години.

Анализът на физикохимичните елементи за качество по данните за 2016-2019 г. показват, че качеството на водата в язовира отговаря на нормите за добро състояние, съгласно Приложение № 6 от Наредба № Н-4 от 14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностните води. При анализа на специфичните замърсители има единични измервания, показващи превишени стойности над СКОС по показател алуминий. Не са установени превишени стойности над СКОС при анализа на приоритетните вещества. Водното тяло е в добро химично състояние.

Питейни води

Община Тутракан разполага с добри в количествено и качествено отношение водоизточници. Водоснабдени са 100 % от населени места в общината, но съществуващата водоснабдителна мрежа в града и селата е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция.

Качеството на питейните води на територията на Община Тутракан е задоволително, повърхностните води отговарят на нормите за съответната категория. Водоснабдяването на град Тутракан се осъществява от кладенци „Раней – 1“, „Раней – 2“ и „Раней – 3“, разположени на алувиалната тераса на

р. Дунав, западно от град Тутракан. Това са основните водоизточници за водоснабдяване на град Тутракан и на селата Цар Самуил, Нова Черна, Старо село, Шуменци, Варненци, Белица, Антимово и Търновци. Всички селища в община Тутракан са водоснабдени. Дължината на вътрешните разпределителни водопроводи е 142 717 м., а на външните (магистрални) – магистрални 81 717 м. Доставчик на вода за региона е фирма с общинско участие „ВиК“ ООД; същата фирма извършва и поддръжката и ремонта на водостопанската инфраструктура.

Основните проблеми за състоянието на водоснабдяването в общината произтичат от състоянието на водопроводната мрежа, която е технически амортизирана, с висока степен на аварийност и големи загуби на вода. Водопроводната и канализационната мрежа са морално и физически остарели. Водопроводната мрежа е строена през 40-те, 50-те, 60-те, 70-те години на миналия век. Голям е процентът на азбестоциментовите (АЦ) тръби, които са амортизирани, откъдето идва и големия брой аварии и загуби на вода. Структурата на водопроводната мрежа съобразно материала на положените тръби е следната: - азбестоциментови тръби – с диаметри 0 60-475, 84,76%; стоманени тръби - с диаметри 0 76-450, 5,98%; ПЕВП и ПВЦ тръби - с диаметри 32-200, 7,68%. Техническото състояние на водопроводната мрежа се обуславя от високия дял на азбестоциментовите и стоманените тръби, които са значително амортизирани и определят високите загуби на подаваните водни количества (над 65%). В съответствие с „Изисквания за подготовка на инвестиционни проекти по Приоритетна ОС 1 на ОПОС“ е препоръчително да бъде подменена амортизираната водопроводна мрежа по улиците, по които ще се извършва реконструкция и изграждане на канализационната мрежа. Наложителна е подмяната на остарелите водопроводи за намаляване загубите на вода.

Въпреки това водоснабдяването в общината за питейно-битови нужди, както и качеството на водата, са на добро ниво. Състоянието на питейната вода се мониторира от Регионална здравна инспекция (РЗИ) – Силистра, като в последните години не са установени опасни за здравето отклонения в качеството на водата.

Канализационна мрежа и пречистване на отпадъчни води

Канализационната мрежа на територията на общината е развита само в град Тутракан. В останалите населени места от общината няма канализация. Жителите им използват септични ями и поливни кладенци.

Канализационната мрежа на гр. Тутракан, с население от 2 000 до 10 000 екв. ж., отвежда отпадъчните води без пречистване, посредством два канализационни колектора. Предвид хидрогеоложките особености на скатния терен на град Тутракан и обособените свлачищни зони (в североизточната част) е изградена дренажна мрежа за отвеждане на подпочвените води с дължина 545 m и диаметър 200 mm, по-голямата част от която се зауства в съществуващата канализационна мрежа. Дренажна система има изградена и в западната част на град Тутракан. Тези дренажни води също се отвеждат директно в река Дунав. Заустването на отпадъчните битови и дъждовни води в реката става посредством 8 зауствания.

Канализационната мрежа на гр. Тутракан е от смесен тип. Общата ѝ дължина е 35 023 м., в това число колектори – 8 557 м. и събирателна мрежа – 26 466 м. Изпълнена е след 1970 г., като понастоящем са изградени около 47872 m с диаметър от 200mm до 1200mm, основно от бетонови кръгли тръби, като една малка част от мрежата е с яйцевиден профил 600/900mm. Обособени са два главни колектора:

Главен колектор I започва от кръстовището на ул.”Исперих” и ул.”Вежен”. Трасето му минава по улиците “Исперих”, Ясен”, “Трансмариска”, “Крайбрежна” и зауства в река Дунав, като в последния си участък пресича територията на “Лодкостроител К” ООД. Колекторът е изграден от бетонови тръби с диаметри ф300 ÷ ф500 и обща дължина 2300 м.

Главен колектор II започва от кръстовището на ул.”Исперих” и ул.”Вежен”. Трасето му минава по улиците “Исперих”, “Родина”, “Белмекен”, Ана Вентура”, “Ангел Кънчев”, “Вела Пискова”, “Добри Чинтулов”, “Силистра”, “Димитър Благоев”, “Лиляна Димитрова” и “Рибарска”. Зауства в река Дунав. Колекторът е изграден от бетонови тръби с диаметри ф500 ÷ ф600 и обща дължина 3094 м. На главен колектор II има изградени два дъждопреливника.

Второстепенната канализационна мрежа е изградена в по-голямата си част от кръгли бетонови тръби с диаметри $\phi 200 \div \phi 400$. В последните десетина години са изградени нови участъци от канализационната мрежа, предимно от PVC тръби с диаметри от $\phi 200 \div \phi 500$ и обща дължина 1600 м.

До 2021 г. липсата на пречиствателни съоръжения за отпадъчните води е причина за неконтролираното изпускане на замърсени води в реката и е рисков фактор по отношение на околната среда. През 2020–2021 г. **Община Тутракан реализира проект за изграждане на градска пречиствателна станция за отпадъчни води (ГПСОВ) и довършване на градската канализационна мрежа.** Проектът е на обща стойност 32,3 млн. лв. и се реализира по процедура „Изпълнение на ранни ВиК проекти - компонент 2“ към ОП „Околна среда“ 2014–2020. Пречиствателната станция е въведена в експлоатация през м. юли 2021 г. В рамките на проекта са изпълнени следните дейности:

- Инженеринг на ГПСОВ и външна инфраструктура до ГПСОВ, в т.ч. изготвяне на инвестиционен проект в работна фаза, строителство, доставка и монтаж на машини и съоръжения, обучение на персонала;
- Инженеринг за доизграждане и реконструкция на канализационна и водопроводна мрежа и довеждащи колектори до ГПСОВ (тласкатели и гравитачен довеждащ колектор IIa), в т.ч. изготвяне на инвестиционен проект в работна фаза и актуализация на работен проект за доизграждане и реконструкция на канализационната и водопроводната мрежа, строителство и реконструкция, упражняване на авторски надзор по време на строителството;
- Инженеринг на укрепителни мероприятия на площадка ГПСОВ и Довеждащ колектор IIa и Контролно–измервателна система, в т.ч. изготвяне на инвестиционен проект в работна фаза, строителство, упражняване на авторски надзор;
- Реконструкция на съществуващ дъждопреливен канал от отворен тип.

С изграждането на новата ГПСОВ Община Тутракан реализира проект от изключителна значимост за околната среда, човешкото здраве и благосъстоянието на жителите си. Пречиствателната станция и разширението

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

на канализационната мрежа в град Тутракан водят до повишаване на качеството на ВиК услугите, а допълнително над 10 000 жители имат достъп до подобро пречистване на отпадъчните води.

Основната цел на ГПСОВ – Тутракан е подобряване и развитие на инфраструктурата за отпадъчни води в агломерация над 10 000 е.ж. и постигане на съответствие с Директива 91/271/ЕИО, посредством осигуряване на екологосъобразно пречистване и заустване на битовите води.

Избрана е конвенционална технология – пречиствателна станция с механично и биологично пречистване. В допълнение към това се избира и аеробно стабилизиране на утайката, тъй като за капацитет от 10 337 жители анаеробното стабилизиране е свързано с извънредно големи инвестиционни разходи и разходи за поддръжка, които надделяват значително над предимствата с частичното покриване на собствените потребности от топлина и енергия. Основните технологични линии са линия за пречистване на отпадъчната вода и линия за третиране на утайки.

Линията за пречистване на отпадъчна вода се състои от механично и биологично стъпало. Механичното стъпало се състои от следните съоръжения:

- Входна разпределителна шахта – тласкател;
- Входна разпределителна шахта – гравитачен колектор;
- Сграда решетки;
- Разпределително устройство пред пясъкозадържатели;
- Пясъкозадържател и мазниноуловител.

Предназначението на механичното стъпало на ГПСОВ е отстраняване на едрите и по-дребните примеси, плувачи или утаими във водата. За целта се използват груби и фини решетки за прецеждане с различна големина на отворите. Пясъкозадържателят и мазниноуловителят служат за задържане на по-тежките утаими частици – пясък, стъкло, въглищни частици и др.

Биологичното стъпало се състои от следните съоръжения:

- Биобасейн (вкл. Селектор);
- Вторичен радиален утаител;

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

- UV модул за дезинфекция на изход ГПСОВ;
- Шахта с измервателно устройство на изход ГПСОВ;
- Изходна шахта към заустване;
- Приемна станция за външни утайки;
- Помпена станция за вътрешни води;
- Шахта за черпене на техническа вода.

Биологичното стъпало служи за отстраняване на органичните и неорганичните разтворени вещества в отпадъчните води (в случая за ГПСОВ Тутракан това са общ азот, ХПК и БПК₅). Биологично отстраняване на азота – азотосъдържащите съединения, под въздействието на различни бактерии, се превръщат в азотен газ и вода. За химичното отстраняване на фосфора се прилагат физико-химични методи, като се използва свойството на фосфатите да образуват неразтворими съединения с металите, след което се отстраняват чрез утаяване.

Линията за третиране на утайки се състои от следните съоръжения:

- Разпределителна шахта за активна утайка;
- Помпена станция за плаващи вещества;
- Аеробен стабилизатор;
- Сграда обезводняване;
- Помпена станция за РАУ и ИАУ;
- Силос за уплътнена утайка;
- Изсушителни полета.

Обработката на утайката и други отпадъци, формирани в процеса на пречистване на отпадъчната вода се извършва от лицензирана фирма за депониране. Пречистената отпадъчна вода се зауства в р. Дунав, която в този участък е „чувствителна зона“. За образуваните утайки и тяхното заустване „Водоснабдяване и канализация“ ООД ВиК има решение за изменение на разрешително за ползване на воден обект с решение №2792/11.11.2019 г. на РИОСВ–Русе.

Замърсяване на водите от промишлена дейност

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

По данни на РИОСВ–Русе, най-често установените нарушения на разпоредбите на Закона за водите на територията на инспекцията са: заустване на отпадъчни води в нарушение на емисионните норми и изисквания; неизпълнение на задължителни предписания; неподдържане в техническа и експлоатационна изправност на локални пречиствателни съоръжения за отпадъчни води (ЛПСОВ). Общо 64 са обектите (стопански субекти) в териториалния обхват на РИОСВ–Русе, които заустват производствените си отпадъчни води във водни обекти. Осем от тях притежават комплексни разрешителни по Закона за опазване на околната среда, а 56 – разрешителни за заустване по Закона за водите.

През последните години се наблюдава следният ръст на наложените санкции: 2017 г. – 8 бр., 2018 – 11 бр., 2019 – 12 бр. и 2020 г. – 8 бр. През 2020 г. се наблюдава намаляване на броя им. Това се дължи на изпълнението на планирани мерки от страна на операторите, в това число: реконструкция и изграждане на нови ЛПСОВ, своевременни действия, свързани с отстраняване на технически и технологични неизправности при работа на пречиствателните съоръжения. По данни на РИОСВ–Русе изложените мерки са довели до намаляване на замърсяването и до голяма степен до преустановяването му.

За територията на Община Тутракан през 2020 г. не са постъпвали сигнали и не са извършвани проверки от страна на РИОСВ–Русе за промишлено замърсяване на водите.

Подземни води

Мониторингът на качествено (химично) състояние на подземните води се извършва от Басейнова дирекция Дунавски район (БДДР) съгласно изискванията на чл. 169б, ал. 1 от ЗВ. За всеки отделен мониторингов пункт (МП), включен в програмата на БДДР, се определя индивидуална схема с честота на изпитване и показатели на анализ – физико-химични показатели и показатели за специфични замърсители в подземните води.

Наименование			
I група		II група	
Основни физико-химични показатели		Допълнителни физико-химични показатели	
№ по ред		№ по ред	
1	Разтворен кислород	1	Нитритни йони
2	pH	2	Фосфати

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

3	Електропроводимост	3	Желязо общо
4	Нитратни йони	4	Манган
5	Амониеви йони	5	Цианиди
6			Температура
7			Перманганатна окисляемост
8			Обща твърдост
9			Калций
10			Магнезий
11			Хлориди
12			Натрий
13			Калий
14			Сульфати
15			Хидрокарбонати
16			Карбонати
17			Сух остатък
18			Флуориди

Физико-химични показатели за подземни води, източник: РИОСВ–Русе

Наименование			
I група		II група	
<i>Метали и металоиди</i>		<i>Органични вещества</i>	
№ по ред		№ по ред	
1	Олово	1	Трихлоретилен
2	Кадмий	2	Тетрахлоретилен
3	Арсен	3	Алдрин
4	Живак	4	Атразин
5	Мед	5	DDT/DDD/DDE
6	Цинк	6	Диелдрин
7	Никел	7	Изодрин
8	Хром общ	8	Ендосулфан
9	Хром тривалентен,	9	Ендрин
10	Хром- шествалентен	10	Метоксихлор
11	Стронций (с природен произход)	11	НСН-съединение
12	Обща α - активност	12	Пропазин
13	Обща β - активност	13	Симазин
14	Естествен уран	14	Хептахлор
15	Радий R226	15	Хлордан

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

16	2,4 Д /дихлор-фенокси-оцетна киселина/
17	Ацетохлор
18	Пендиметалин
19	Флутриафлор
20	Триадименол
21	Манкоцеб
22	Тебуконазаол
23	Хлорпирифос
24	Трифлуоралин
25	Алахлор
26	Циперметрин
27	Хлорпирифос-етил;
28	Имидаклоприд;
29	Тиаклоприд;
30	Флузилазол;
31	Фамоксадон;
32	Ципроконазол;

Специфични замърсители в подземните води, източник: РИОСВ–Русе

За измерване и наблюдения по посочените показатели на територията на Дунавски район за басейново управление (ДРБУ) са определени 50 броя подземни водни тела (ПВТ), наблюдавани посредством 156 пункта, съгласно Заповед № РД–267/02.04.2020 г. Цялостна оценката на качествено състояние на ПВТ се изготвя съгласно утвърден Подход за оценка на химично състояние на подземните водни тела веднъж на 6 години за целите на Плана за управление на речните басейни. Към 2020 г. РИОСВ–Русе представя междинна оценка на подземните води, попадащи в териториалния обхват на инспекцията, по отделни пунктове за мониторинг. Оценката е изготвена въз основа на статистическа обработка на получените данни от проведения през 2020 г. мониторинг. За всеки наблюдаван показател е изчислена средногодишна стойност на концентрацията, която е сравнена със стандартите за качество (СК) за подземни води, определени в Приложение №1 към Наредба №1/10.10.2007 г. за проучване, ползване и опазване на подземните води.

- Ако средногодишната стойност (СГС) на показателя е по-малка от СК, тогава водата в МП се оценява в „добро“ химично състояние по този показател.
- Ако СГС на концентрацията на показателя е по-висока от стойността на СК, водата в МП се оценява в „лошо“ химично състояние по този показател.

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.**

Ако по всички показатели състоянието е „добро“, водата в МП се определя в „добро“ състояние. Ако по един или повече показатели състоянието е оценено като „лошо“, водата в МП се определя в „лошо“ състояние.

В обхвата на РИОСВ–Русе попадат подземни тела от първи, втори, трети, пети и шести слой, от които едно водно тяло се мониторира на територията на община Тутракан.

ГИС слой	код на ПВТ	Наименован ие на ПВТ	Европейски код на пункт	Име на пункт по басейнова дирекция	Населено място	Община	Област
1	2	3	4	5	6	7	8
1	BG1G0000Q AL010	Порови води в Кватернера - Бръшлянска низина	BG1G0000Q ALMP053	Тутракан, ШК-Р1 ВС „Тутракан“	Тутракан	Тутракан	Силистра
1	BG1G0000Q AL010	Порови води в Кватернера - Бръшлянска низина	BG1G0000Q ALMP054	Сливо поле, ШК-Р8 ПС „Сливо поле“	Сливо поле	Сливо поле	Русе
1	BG1G0000Q AL011	Порови води в Кватернера - Попинско- Гарванска низина	BG1G0000Q ALMP057	Попина, ШК- Р ВС „Попина“	Попина	Ситово	Силистра
1	BG1G0000Q AL012	Порови води в Кватернера - Айдемирска низина	BG1G0000Q ALMP062	Силистра, ШК-Р1 ВС „Силистра“	Силистра	Силистра	Силистра
1	BG1G0000Q AL012	Порови води в Кватернера - Айдемирска низина	BG1G0000Q ALMP384	ШК Раней 4 - ВиК Силистра - Силистра	Силистра	Силистра	Силистра
1	BG1G0000Q AL021	Порови води в Кватернера - р. Русенски Лом и притоците му	BG1G0000Q ALMP322	Разград, ШК „Млин 97 Разград“	Разград	Разград	Разград
1	BG1G0000Q AL021	Порови води в Кватернера - р. Русенски Лом и притоците му	BG1G0000Q ALMP392	Др Водна централя - ВиК- Разград- Разград - СШ 3	Разград	Разград	Разград

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.**

3	BG1G000000 N049	Карстово- порови води в Неоген - Сармат - Добруджа	BG1G00000N 1MP191	Кайнарджа, дренаж „Кайнарджа“ ПС „Кайнарджа“	Кайнардж а	Кайнардж а	Силистра
2	BG1G00000N 1035	Порови води в Неогена - район Русе - Силистра	BG1G00000N 1MP192	Сребърна, ДР -МП 44	Сребърна	Силистра	Силистра
2	BG1G00000N 1035	Порови води в Неогена - район Русе - Силистра	BG1G00000N 1MP340	Малко Враново, дренаж „Миджеран“	Малко Враново	Сливо поле	Русе
2	BG1G00000N 1035	Порови води в Неогена - район Русе - Силистра	BG1G00000N 1MP408	Др Демирев бряст - ПС Лесопарка - ВиК Русе - Николово СШ	Николово	Русе	Русе
5	BG1G00000K1 B041	Карстови води в Русенската формация	BG1G00000K1 BMP227	Русе, ЕС1 ПС „Цветница“	Русе	Русе	Русе
5	BG1G00000K1 B041	Карстови води в Русенската формация	BG1G00000K1 BMP228	Топчии, ШК ПС „Топчии“	Топчии	Разград	Разград

Пунктове за мониторинг на подземните води на територията на РИОСВ-Русе

Попадащото на територията на Община Тутракан ПВТ с код BG1G0000QAL010 и име „Порови води в Кватернера - Бръшлянска низина” е наблюдавано с два пункта за мониторинг (MP 053, MP 054):

- Пункт с код BG1G0000QALMP053 и име ШК-Р1 ВС „Тутракан“, при гр. Тутракан община Тутракан, област Русе;
- Пункт с код BG1G0000QALMP054 и име ШК-Р8 ПС „Сливо поле“ при гр. Сливо поле, община Сливо поле, област Русе. Резултатите от изпитване на подземните води и в двата пункта отговарят на СК за подземни води и потвърждават оценката за „добро“ химично състояние на подземното водно тяло от предходните години.

В заключение, на територията на община Тутракан не се наблюдава промишлено замърсяване на повърхностните и подземните води. Премахнат е и най-същественият фактор за замърсяване на водите на територията на общината, а именно – липсата на пречиствателна станция и заустване на

отпадъчните води от град Тутракан директно в река Дунав. **Очаква се изградената и пусната в експлоатация през 2021 г. градска пречиствателна станция за отпадъчни води и да доведе до съществен положителен ефект върху управлението на водите и тяхното състояние в периода 2021–2028 г.**

2.3. Земи и почви

Обща характеристика

Почвата е повърхностния рохкав слой на изветрителната кора на сушата. В него се разпространява кореновата система на растения, които се захранват с вода и хранителни вещества. Тя съдържа специфично органично вещество – хумус. Това е смес от различни органични вещества, получени при разлагането на остатъците от различни висши и нисши растения, а също така и вещества, синтезирани от микроорганизми.

На територията на община Тутракан се среща голямо разнообразие от почви: алувиални, алувиално–ливадни, ливадно–блатни, торфено–блатни, черноземни. Тези почви са подходящи за отглеждане на зеленчуци, зърнени и фуражни култури, лозя и др.

Алувиално-ливадните почви заемат най-често заливната и първата надзаливна тераса. Тези почви се развиват при близко ниво на подпочвените води най-често от 1 до 2-2.5 м. Почвообразуващите материали са речните наноси и имат разнообразен характер. Характеризират се със слабо напреднал почвообразователен процес. Върху тях добре се развива ливадно-блатна и блатна растителност. Отличават се с високо плодородие – подходящи са за зеленчукови, фуражни технически и овощни култури.

Ливадно-блатните почви са разпространени в крайдунавските низини – около селата Нова Черна, Старо село и Цар Самуил. Те се формират под влиянието на типична хидроморфна растителност и високо ниво на подпочвените води – 50-100 см., а във валежните периоди до самата повърхност. Наблюдават се в периферните части на блатата, в които през по-голямата част от годината водата е на повърхността. Развитието им е свързано с преовлажняване и

натрупване на органично вещество от ливадната и блатна растителност. Без провеждане на отводнителни мероприятия ливадно-блатните почви са непригодни за земеделие. Слабо заблатените могат да се използват за ливади и пасища, но тревите са с ниско качество.

Ливадно-черноземовидните почви заемат високите части на заливната и първата надзаливна тераса, с дълбочина на подпочвените води 1-2 м. По-широко разпространени са около река Дунав, в района на селата Нова Черна и Цар Самуил, в райони с по-големи релефни понижения и са подложени на по-голямо заблатяване на профила. Тези почви са известни с високото си плодородие и са пригодни за отглеждане на всички зърнени, технически, фуражни и зеленчукови култури.

През последните години в общината се наблюдава трайна тенденция за намаляване на относителния дял на необработваните ниви. През 2017 г. размерът на необработваните и пустеещи ниви е 233 дка или 1.55% при 10-12% за страната. В сравнение с 2004 г. размерът на необработваните ниви е намалял близо 5 пъти, най-вече при земите от държавния поземлен фонд и общинския поземлен фонд.

Ерозия

Ерозията е най-широко разпространеният и интензивно протичащ деградационен процес върху почвената покривка на земята. Ерозията се проявява главно в плоскостно или дълбочинно отнасяне на почвения слой. Крайният резултат от действието на ерозията е безвъзвратното разрушаване на почвата като природно тяло, средство за селскостопанско производство и основа на природната среда.

Ерозионните процеси в Дунавската равнина непрекъснато увеличават своя интензитет, като нанасят вреди на инженерните съоръжения и селското стопанство. Най-силно засегнат от водна ерозия е Дунавският бряг. Ровинната (линейна) ерозия на суходолията при водообилни сезони е оформила стръмни до каньоновидни долинни системи.

Площната водна ерозия се проявява най-вече при обработваемите земеделски земи и при земи с наклон на терена по-голям от 1°. За възникването и наличието на ерозионните процеси освен наклона голяма роля играят и

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.**

валежите. Данните и оценката за състоянието на земеделските земи на територията на община Тутракан, засегнати от водоплощна ерозия и почвени загуби, са получени в резултат на използвания в ИАОС математически модел за изчисляване на водоплощна ерозия.

Показател	Степен на ерозионен риск (Площ (ha))						Общо количество ерозирана почва (t)	Средно годишна интензивност на водоплощната ерозия (t/ha/y)
	Слаб (0,5 – 1,0 t/ha/y)	Слаб до умерен (1,01 – 5,0 t/ha/y)	Умерен (5,01 – 10,0 t/ha/y)	Умерен до висок (10,01 – 20,0 t/ha/y)	Висок (20,01 – 40,0 t/ha/y)	Много висок (> 40,0 t/ha/y)		
Площ (ha)	12454	21477	4452	2937	787	17	123092	2,9
Загуба почва (t)	0	36981	29510	36394	19408	799		

Източник: РИОСВ-Русе

По-голямата част от територията на общината попада в категориите „слаб“ и „слаб до умерен“ риск от водоплощна ерозия, което е показателно за доброто състояние на земите в тази територия.

В община Тутракан, поради равниния и открит релеф и периодично силните ветрове, се проявява и ветрова ерозия. Широката географска отвореност на общината към север е допълнителна причина североизточните ветрове да отвяват снежната покривка и да нанасят поражения на селскостопанските почви на територията на Тутраканската низина. Суховеите и недостатъчните валежи през лятото също причиняват ерозия на почвата. Създадени са полезащитни горски пояси с цел предотвратяване на ветровата ерозия и равномерно разпределение на снежната покривка в междуклетъчните пространства. По този начин те изпълняват и влагозадържащи функции.

Съгласно използвания в ИАОС модел за оценка на ветровата ерозия, който е базиран на уравнението WEQ, рискът от ветрова ерозия се степенува в зависимост от скоростта на вятъра, особеностите на релефа, почвените

условия и някои други климатични фактори - валежи, атмосферна влажност. По данни на РИОСВ–Русе за 2020 г. по-голямата част от територията на община Тутракан попада в категориите „слаб“ и „слаб до умерен“ риск от ветрова ерозия.

Прилагането на добрите земеделски практики, правилното залесяване и обработка са гаранция за предотвратяването на ветрова и водна ерозия на почвата. Опазването на почвите от ерозията става чрез земеустройствени, агротехнически, лесомелиоративни и мелиоративно-технически дейности.

Почвен мониторинг

Замърсяване на почвата е постъпване на такива вещества и организми, които въздействат отрицателно върху плодородието, продуктивността и самопричистването ѝ, понижават технологичната, хранителната и хигиенно-санитарната ценност на отглежданите култури и качеството на други природни обекти. Почвеното замърсяване се изразява в изменение дейността на биологичните системи и в нарушаване на нормалните физични, химични и водни свойства на почвата. Замърсяването на почвата включва всички процеси и явления, които водят до нейната деградация. Замърсени са почвите, в които концентрацията на замърсителите е по-голяма от пределно допустимите концентрации.

Особено силно влияние оказва замърсяването с тежки метали. Групата на замърсителите, наречени тежки метали, обхваща 2/3 от таблицата на Менделеев. Тежките метали активно участват в биологичните процеси, главно в състава на много ферменти. Тези елементи се намират в почвата, но от порядъка на природни микроконцентрации, които зависят от геохимичния състав на почвообразуващите скали.

По тежест на опасност тежките метали се разделят на три основни групи:

- Първа група - живак, кадмий, олово, арсен, селен, цинк, титан;
- Втора група - кобалт, никел, молибден, мед, хром;
- Трета група - барий, ванадий, манган, стронций, алуминий.

Тежките метали се отлагат в почвата, като високата концентрация инхибира в различна степен растежа и продуктивността на културните растения. Поради това в земеделието има засилен интерес към проблема с тежките метали. Източниците на тежки метали могат да бъдат природни и антропогенни.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

Природни източници са изветрелите продукти от скалите и минералите, ерозионните процеси, вулканичната дейност. Антропогенни източници са добивът и преработката на полезни изкопаеми, изгарянето на полезни изкопаеми, металургията, торенето и други.

Тежките метали присъстват по естествен път в почвата, но повишеното им съдържание се дължи на индустрията (цветна и черна металургия, енергетика, химическа промишленост), земеделието (напояване със замърсена вода, употреба на минерални торове), изгарянето на отпадъци и горива, автомобилния транспорт. Замърсяването на земеделските земи с тежки метали води до намаляване на добивите и повишаване количеството на продукция, а оттам до преминаването им в хранителната верига.

За областите Русе, Разград и Силистра са определени 33 пункта за наблюдение на състоянието на почвите по отношение на замърсяване с тежки метали. Целта на мониторинговата система е да се обхванат по-големи площи от почвените различия, намиращи се на територията на страната. На територията на община Тутракан е определен един пункт за почвен мониторинг от РИОСВ–Русе: пункт № 323, находящ се в землището на гр. Тутракан (N 44°01'32.70" E 026°34'22.10".) Периодичността на наблюденията е различна в зависимост от процесите, протичащи в почвата, а изпитванията се извършват от Регионална лаборатория–Русе към ИАОС, която е акредитирана.

По данни на РИОСВ–Русе през 2020 г. не е извършвано почвено пробонабиране от пункт №323 в община Тутракан. Мониторинг е извършен през 2019 г. и през 2015 г. Таблицата по-долу представя резултатите от извършеното изпитване на почви по мониторинг 16/16 ААС кобалт през 2019 г. (резултатите са анализирани през 2020 г.):

Пункт	M16/ 16	Cr mg/kg	Co mg/kg	Ni mg/kg	Cu mg/kg	Zn mg/kg	As mg/kg	Cd mg/kg	Pb mg/kg	Hg, mg/kg
Тутракан	2679	63,9	11,6	38,6	20,6	59,3	9,99	0,133	16,7	<0,1
Твърдинци	2720	56,9	12,0	34,6	18,3	56,7	9,19	0,120	16,3	<0,1
Добружанка	2726	53,9	13,4	35,5	21,3	71,8	10,3	0,163	18,0	0,11
Богорово	2732	55,6	11,0	36,6	16,8	52,3	9,32	0,077	14,5	<0,1

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

Полковник Ламбриново	2753	52,9	11,2	35,6	22,5	52,7	8,69	0,107	14,6	<0,1
Тутракан	2759	55,3	10,1	33,0	18,1	52,7	8,03	0,150	15,3	<0,1
Ястребово	2774	63,3	11,5	35,6	19,7	56,7	8,66	0,040	16,7	<0,1
Сандрово	2780	58,3	11,9	38,6	18,4	58,0	8,96	,040	17,5	<0,1
Бистренци	2791	55,3	10,0	31,8	20,4	54,7	7,33	0,41	16,4	<0,1
Белцов	2795	50,9	10,6	32,6	19,3	65,3	8,33	0,040	18,0	<0,1

Източник: РИОСВ–Русе

Проследявайки динамиката на наблюдаваните индикатори Cd, Pb, Cu, Zn, Ni, Cr, Co, As, се установява, че те са в границата на нормите, много под МДК (максимално допустимата концентрация) съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата (ДВ, бр. 71/2008 г.).

При извършените анализи до момента не са регистрирани наличия на тежки метали над ПДК като засоляване и вкисляване на почвите. Това се дължи на воденето от земеделските кооперации и арендатори на добри земеделски практики, правилна употреба на пестициди и торове, и сеитбооборот.

Сравнителният анализ на данните от пробонабирането през 2019 г. спрямо това през 2015 г., изложени от РИОСВ–Русе в Годишен доклад за 2020 г., показват устойчиво ниски нива на замърсяване на почвите в община Тутракан.

В заключение, по данни на РИОСВ–Русе през последните години на цялата територия на инспекцията се забелязва намаляване на замърсяването на земите и почвите. Обръща се внимание на ограниченото използване на пестициди и торове в земеделието, включително и на използването на разрешени за растителна защита препарати. Разработват се програми за екологично земеделие и животновъдство. Мерките, които се прилагат за опазване почвата от замърсяване са: недопускане палене на стърнища и следжътвени отпадъци, извършване на наторяване с течни, твърди торови маси и изкуствени торове при спазване на правилата за добри земеделски практики.

През 2020 г. са определени точни координати на местоположението на складовете за забранени и с изтекъл срок на годност продукти за растителна

защита (повече информация е дадена в План за управление на отпадъците на Община Тутракан за периода 2021–2028 г.). Предприемат се мерки за екологосъобразно управление на тези препарати, свързани с ограничаване на съществуващи и предотвратяване на бъдещи замърсявания и ограничаване на отрицателното въздействие на складовете и съдържащите се в тях опасни химични вещества върху качеството на околната среда и човешкото здраве.

2.4. Защитени територии и биоразнообразие

На територията на Община Тутракан се намират множество местообитания на редки и значими растителни и животински видове. Липсата на тежко промишлено замърсяване и на активно строителство благоприятстват съхранението на техните местообитания и екологична среда. Зоните, обитавани от редки и застрашени видове, са **защитени** от мрежата натура 2000.

НАТУРА 2000 е общоевропейска мрежа от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС от 21 май 1992 г. относно опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна и Директива 79/409/ЕЕС от 2 април 1979 г. за опазването на дивите птици. Основните изисквания на двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Съгласно ЗБР в страната се обявяват защитени зони като част от националната екологична мрежа. Това са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове и типове природни местообитания, включени в Приложенията на Директивата за хабитатите.

Списъците с природните местообитания и видовете, за чиито местообитания се обявяват защитени зони, са изброени в приложения 1 и 2 на ЗБР.

На територията на община Тутракан попадат следните зони, обхванати от мрежата „Натура 2000“:

Защитена зона с код BG0002031 – „Стената” с площ 797.274 дка. Намира се в землището на град Тутракан и е защитена по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици. „Стената“ е обявена за защитена зона през 2008 г. с цел опазване и поддържане местообитанията на късопръстия ястреб (*Accipiter brevipes*), обикновения пчелояд (*Merops apiaster*) и синявицата (*Coracias garrulus*) за постигане на техния благоприятен природозащитен статус. В ЗЗ „Стената“ е забранено: залесяването на ливадите и пасищата, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения; премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива; депонирането и временното съхранение на отпадъци; достъпа на хора и животни в радиус 300 метра около колонията на обикновения пчелояд (*Merops apiaster*), синявицата (*Coracias garrulus*) и гнездата на късопръстия ястреб (*Accipiter brevipes*) през периода на гнездене (1 март-31 юли); 5. разкриването на нови и разширяването площта на съществуващи кариери, разрушаването на скали и изземването на пясък от пясъчната стена; използването на пестициди

(включително второ поколение родентициди) и торове (с изключение на оборски тор) в пасища и ливади.

Обикновен пчелояд (Merops apiaster)

Защитена зона с код BG0000171 „Лудогорие – Боблата“ с площ 4838,03 ха. Зоната е защитена по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Зоната обхваща землищата на с. Прелез и с. Сушево в община Завет; с. Бисерци, с. Задруга, гр. Тутракан, с. Мъдрево, с. Събин, с. Севар и с. Тертер в община Тутракан; с. Осен и с. Стефан Караджа в община Главиница; с. Белица, с. Бреница, с. Варненци, с. Нова Черна, с. Преславци, с. Старо село, с. Сяново и с. Шуменци в община Тутракан. Зоната опазва полуестествени сухи тревни и храстови съобщества върху варовик (Festuco-Brometalia) – важни местообитания на орхидеи; хазмофитна растителност по варовикови скални склонове; птиците качулата чучулига, ръждив ангъч, орко, белоопашат мишелов и др. В защитена зона „Лудогорие – Боблата“, в близост до град Тутракан, се намира уникална гора от сребролистна липа.

В същата територия се намира и **защитена зона с код BG0000180 „Боблата“** с площ 3 216,87 ха., защитена по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Представлява плато с

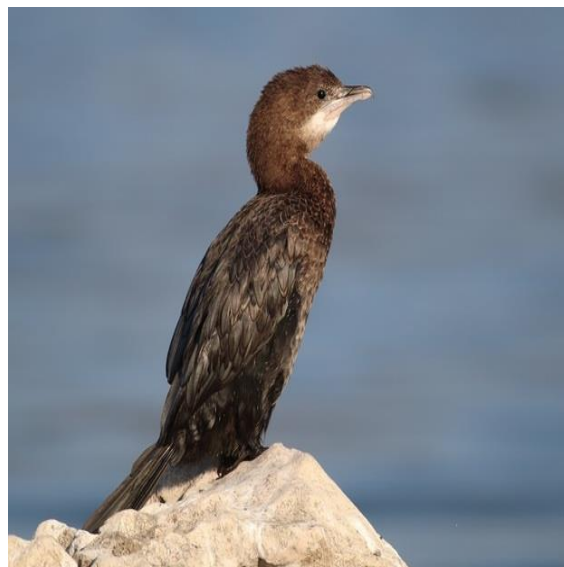
уникална гора от сребролистна липа, в която се срещат десетки редки растителни и животински видове.

Защитена зона с код BG0002062 – „Лудогорие“ с площ 913 890.638 дка. Зоната е защитена по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици и заема територии от общините Завет, Исперих, Тутракан, Разград, Самуил, Ветово, Русе, Сливо поле, Алфатар, Главиница, Дулово, Силистра, Ситово и община Тутракан, като за община Тутракан обхваща територии от землищата на с. Белица и с. Преславци. Зоната е защитена с цел опазване и поддържане на местообитанията на птиците малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), ръждива чапла (*Ardea purpurea*), черен щъркел (*Ciconia nigra*) и др. по време на гнездене и миграция за постигане на техния благоприятен природозащитен статус; осигуряване на безопасни въздушни коридори и места за пренощуване за безпрепятствено придвижване на мигриращи грабливи птици, щъркели, пеликани и жерави, съгласно чл. 6, ал. 1, т. 3 и 4 от Закона за биологичното разнообразие, по време на ежегодните им есенни и пролетни прелети за постигане на техния благоприятен природозащитен статус; повишаване естествеността на горските местообитания, както и възстановяване на горски и тревни местообитания. В зоната е забранено: премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси) при ползването на земеделските земи като такива; залесяването на ливади, пасищата и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения; използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади.

Защитена зона с код BG0000530 – „Остров Пожарево – Гарван“ с площ 6 304,92 ха. Зоната е защитена по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Заема територии от общините Главиница, Ситово и Тутракан, като за община Тутракан обхваща районите на град Тутракан, с. Дунавец, с. Пожарево. ЗЗ „Остров Пожарево-Гарван“ има важно значение за опазване на сладководни блата, разположени в близост до р. Дунав, влажни зони, пасища, крейречни гори и обитаващите ги популации от водолюбиви птици.

В същата териториална рамка попада и **защитена зона с код BG0000237 – „Остров Пожарево“** с площ 975,79 ха, която обхваща райони от с. Дунавец и с. Пожарево. На остров Пожарево са установени 69 вида птици, от които 16 са включени в Червената книга на България (1985). От срещащите се видове 25 са от европейско природозащитно значение (SPEC) (BirdLife International, 2004). Като световно застрашени в категория SPEC1 са включени 4 вида, а като застрашени в Европа съответно в категория SPEC2 - 5 вида, в SPEC3 - 16 вида. Мястото осигурява подходящи местообитания за 21 вида, включени в приложение 2 към Закона за биологичното разнообразие, за които се изискват специални мерки за защита; от тях 19 са вписани също в приложение I на Директива 79/409 на ЕС.

Остров Пожарево е със световно значение като гнездовище на застрашения от изчезване на планетата малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*). Тук е разположена и една от петте най-големи в страната смесени колонии на нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*) и гривеста чапла (*Ardeola ralloides*). През зимата на острова редовно се срещат още два световно застрашени вида - къдроглавият пеликан (*Pelecanus crispus*) и червеногушата гъска (*Branta ruficollis*). Той има международно значение за зимуването и на някои други видове водолюбивы птици, особено на черногушия гмуркач (*Gavia arctica*), големия корморан (*Phalacrocorax carbo*), малкия нирец (*Mergus albellus*) и сивата гъска (*Anser anser*), които образуват значителни струпвания. Остров Пожарево е постоянно място за хранене и почивка на морския орел (*Haliaeetus albicilla*). На територията на защитената зона са забранени: строителство на нови пристанища, терминали и на промишлени предприятия; унищожаването на островни образувания; извършването на дейности, свързани с отводняване, пресушаване или промяна на водния режим на затони, мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитания; извършването на сечи в горите от местни видове, които водят до намаляване на тяхното плътностно разпространение или до смяна на видовете.

*Остров Пожарево е със световно значение като гнездовище
на застрашения от изчезване на планетата малък корморан*

Защитена зона с код BG0002030 „Комплекс Калимок“ с площ 9 429,22 ха. Намира се на територията на общините Сливо поле и Тутракан, като за община Тутракан обхваща райони от град Тутракан, с. Нова Черна, с. Старо село, с. Цар Самуил. Зоната е защитена по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици с цел опазване и поддържане на местообитанията на червеногушия гмурец (*Podiceps grisegena*), черновратия гмурец (*Podiceps nigricollis*), малкия корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), кърмоглавия пеликан (*Pelecanus crispus*), големия воден бик (*Botaurus stellaris*), както и с цел възстановяване и поддържане на екстензивното управление на влажната зона за постигане на благоприятен природозащитен статус на белооката потапница, малкия воден бик, голямата и средната пъструшка и белобузата пъструшка, белокрилата и черната рибарка, както и възстановяване естествените заливни гори на островите и поддържане на водния баланс на заливните територии. В защитена зона „Комплекс Калимок“ е забранено: премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива; залесяването на ливади, пасищата и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни

насаждения; използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади; унищожаването на островни образувания; извеждане на сечи, с които се подменят естествени алувиални гори; отстраняването на растителност по бреговете на напоителни/отводнителни канали през размножителния период (март-август); косенето на тръстика в периода от 1 март до 15 август; паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност.

Защитена зона с код BG0000377 „Калимок – Бръшлен“ с площ от 5952.34 ха. Зоната е защитена по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна. Попада в територията на Тутраканската низина, в границите на селата Бабово, Бръшлен, Голямо Враново и Ряхово в Община Сливо поле и град Тутракан, с. Нова Черна, с. Старо село и с. Цар Самуил в Община Тутракан. Включва и български острови по река Дунав – Мишка, Малък Бръшлен, Голям Бръшлен, Пясъчник, Калимок, Радецки. Защитената местност „Калимок – Бръшлен“ е създадена с цел да се защити една от малкото останали дунавски влажни зони и нейното уникално биологично разнообразие. Тя територия може да се характеризира като една от 10-те най-представителни територии за страната. Основната конзервационна стойност се обуславя от наличието на естествени блатни, крайречни и преовлажнени местообитания за голям брой редки в национален и европейски мащаб растителни и животински видове и орнитологично важни места. Поради наличното богато биоразнообразие зоната е привлекателно място за екотуризъм. Най-приоритетни се явяват орнитоложките наблюдения, поради това, че птиците са най-многобройни, атрактивни и лесни за наблюдение. От 403 вида птици в България в 33 „Калимок – Бръшлен“ се срещат 230, т. е. повече от половината. От тях 101 вида птици гнездят, 65 зимуват и 139 са мигриращи. Други видове, като кърмоглавия пеликан и бялата лопатарка, отглеждат тук малките си. За трети, като сивите жерави, местността се явява само междина спирка при тяхната миграция. Наблюдават се и зимуващи птици като червеногушата гъска, морския орел, гълъба хралупар, малкия нирец и голям брой зеленоглави патици. В зоната се намира и една от най-големите чаплови колонии в България, а също така и едни от последните останали вековни брястове, черни тополи и вардимски дъб в страната.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

В района на с. Нова Черна функционира Биологична експериментална база „Калимок“ към Института по зоология. Създадена е през 1992 г. в местността на бившето село Калимок. В близост се намира защитената местност Калимок-Бръшлен. Основната дейност на базата е свързана с опознаване и опазване на българската орнитофауна. Това включва изследвания и мониторинг на птиците и техните миграции, както и опазване на застрашените от изчезване видове. Работи се върху възстановяването на популациите на редки за България птици като червен ангъч, голяма дропла и др. Червеният ангъч е тясно свързан с база Калимок. Още от самото ѝ създаване в нея започват действия по възстановяване на някога многобройните популации на птицата в Добруджа. В базата видът се отглежда изкуствено, а чрез интродукция е създадена и нова дива популация в Хасковско. В базата се извършва и опръстеняване на птици като част от дейността на Българската орнитологическа централа.

Едно от находищата на пролетната циклама в областта, разположено в горски масив в землището на с. Бреница, община Тутракан, е предложено от Дирекцията на Природен парк „Русенски Лом“ за обявяване за защитена местност.

На територията на община Тутракан се намира и едно вековно дърво, обявено за защитено съгласно Регистъра на вековните дървета в България – Летен дъб (1320) обикновен (летен) дъб (*Quercus robur*). Намира се в с. Белица.

През 2021 г. Община Тутракан подписва административен договор по Мярка 109 на ОП „Околна среда“ 2017–2020 „Подобряване на природозащитното състояние на видове от мрежата Натура 2000 чрез подхода ВОМР“ за финансиране дейности за подобряване природозащитното състояние на животински видове, докладвани в „неблагоприятно – незадоволително“ състояние през 2013 г. съгласно чл. 17 от Директивата за местообитанията, това е и основната цел на проектното предложение. Целите на проекта са:

- Подобряване на природозащитното състояние на видове, които не са били установени при проведените полеви проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

природните местообитания и видове – фаза 1” чрез осигуряване на информация относно разпространението и оценки на състоянието им, позволяващи разработването на конкретни мерки.

- Намаляване/отстраняване на негативно въздействащите фактори (заплахи и влияния) върху видове, които са докладвани в „неблагоприятно-незадоволително“ състояние при проведените полеви проучвания по проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природните местообитания и видове – фаза 1” чрез изпълнение на преки консервационни дейности.
- Подобряване на природозащитния статус на включените в проекта целеви видове чрез въвличане на заинтересовани страни и запознаването им с необходимите за целта мерки.

Предвижда се изпълнението на проекта да се осъществява във всички защитени зони от мрежата Натура 2000 по директивата за местообитанията, попадащи в рамките на териториалния обхват на местна инициативна група (МИГ) Тутракан–Сливо поле, а именно: 33 BG0000168 „Лудогорие“; 33 BG0000171 „Луогорие-Боблата“, 33 BG0000180 „Боблата“ и 33 BG0000529 „Мартен-Ряхово“. В изпълнение на проекта ще се проведе проучване и картиране на присъствието и разпространението на южния гребенест тритон (*Triturus karelinii*), червенокоремната бумка (*Bombina bombina*), обикновената блатна костенурка (*Emys orbicularis*), както и дейност по създаване и последващо управление на места за яйцеснасяне и места за зимуване на обикновената блатна костенурка (*Emys orbicularis*).

Опазването на природните местообитания и видовете в Европейската екологична мрежа НАТУРА 2000 изисква активното участие на обществото. В основата на това участие са устойчивото икономическо развитие, разумното ползване на природните ресурси в защитените зони от мрежата, възпитаването в екологично мислене и популяризирането на значението на екологичната мрежа за бъдещето ни съществуване като част от системата на живота на Земята.

2.5. Лечебни растения

Нашата страна е богата на лечебни растения. Поради своето географско положение и климатични особености България е една от страните в Европа с най-голяма концентрация на лечебни ароматни и вкусови растения. Тук са съсредоточени находища от голям брой видове (около 3 600 на брой) и форми с високо съдържание на ценни биологично активни вещества. От тях се употребяват около 600 вида лечебни растения, като 300 вида се събират ежегодно у нас. Благодарение на разнообразните климатични и почвени условия нашите билки съдържат висок процент биологично активни вещества.

Те са богати на разнообразни химични съединения като алкалоиди, гликозиди, полизахариди, дъбилни вещества, етерични масла, витамини, микроелементи и други химични съставки, които макар и в малки количества, изпълняват важна роля за развитието на растителния организъм, за хората и животните. Въздействието на всяко растение се дължи на сложен комплекс от съставки. Днес вече разполагаме с достатъчно данни, които по неоспорим начин показват, че действието на лечебното растение не се покрива с действието на тази негова съставка, която се приема, че определя биологичната му активност. Ефектите на беладоната, на растението зим-зелен, на кестена, жълтия кантарион, чесъна, чая, кафето и т.н. в редица отношения се различават от лечебните ефекти на изолираните от тях биологично активни химично чисти вещества, съответно атропин, винкамин, есцин, хиперицин, полисулфиди, кофеин. Ефектът на лечебни растения, които съдържат по няколко биологично активни вещества, също по правило не представлява алгебрична сума от ефектите на тези вещества. Причините за различията в цялостните ефекти на лечебните растения върху човешкия организъм от ефектите на техните активни съставки са твърде многообразни.

При ползването на лечебните растения в естествените им находища, същите трябва да се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

Освен правилното подбиране на момента, в който трябва да се събират лечебните растения, от изключително значение за запазване на тяхната активност е начинът на сушенето и по-нататъшното им съхраняване. При неправилно сушене (изискванията при различните растителни видове са различни) може напълно да се загуби лечебното им действие. Причините за

това в едни случаи могат да бъдат ензимни процеси, в резултат на които се стига до разрушаване на активните вещества, а в други случаи – загубата на лесно летливи активни вещества (например етеричните масла и т.н.). Но има и растения, които получават фармакологична активност само след настъпването на определени изменения в съдържащи се в тях съединения. Това става също в резултат на ензимни процеси и условия за протичането им трябва да се създадат след събирането на растенията. В тези случаи се използват други подходи за консервиране на растенията.

И при най-добро консервиране и по-нататъшно съхраняване на лечебните растения с течение на времето тяхната активност отслабва.

Подробна информация за лечебните растения, вкл. описание на местоположението на естествените им находища, дейностите за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване, приоритетните мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения и др., е представена в **Приложение №1 към настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Тутракан**. В Приложение № 1 също така са посочени местните нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен, видовете под специален режим, прогнозните количества на ресурсите и периода на възстановяване. По-долу в настоящия раздел е дадена обща информация за лечебните растения на територията на Община Тутракан.

Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, техните местообитания и състояние на ресурсите на Община Тутракан

По смисъла на Закона за лечебните растения „Лечебни растения“ са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки, а „билки“ от своя страна са растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени средства, за хранителни, козметични и технически цели. През последните десетилетия заедно със силното развитие на техниката и химията за известно време употребата на лечебните растения беше почти изоставена. Причината за това бе интензивното и бързо

производство на лекарства по химичен път, получени изкуствено или изолирани от самите дроги. Напоследък интересът към лечебните растения отново нарасна, защото бе установено, че цялостния извлек от дрогата в много случаи е лечебно по-ценен, отколкото чистите химични съставки, получени от самата дрога или по изкуствен път. Количеството на лечебните растения на Земята, които се употребяват в медицината, достига около 1200 вида. Малко от тях обаче са официално признати за лечебни растения. Техният брой, заедно с употребяваните в народната медицина, възлиза на около 200–250 вида.

Раздел „Лечебни растения“ (ЛР) е разработен на основание чл. 50, т.3 и чл.55 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), обн. ДВ бр. 29 от 7 Април 2000 г., с посл. изм. ДВ. бр.96 от 1 декември 2017 г. и във връзка с разпоредбите на Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр.14 от 29 февруари 2004 г.

На територията на община Тутракан има естествено местообитаване на растителност, за която се прилагат разпоредбите на Закона за лечебните растения. Преобладаваща е широколистната растителност от ясен полски (*Fraxinus oxycarpa* Willd), ясен планински (*Fraxineta excelsioris*), бряст (*Ulmus minor* Mill), габър (*Carpinus betulus* L), липа бяла (*Tilia tomentosa* Moench), мъждрян (*Fraxinus ornis* L.), смрадлика (*Continus coggigria* Scop.) и др. Най-често срещаните се видове лечебни растения, със значителни находища на територията на общината, са:

- **Божур** (*Raeonia*) е род двуседелни растения. Повечето видове са многогодишни тревисти растения с височина 0.5-1.5м., но някои са дървесни и представляват храсти с височина до 2-3 м. В България се срещат три вида: *Raeonia mascula* (розов божур). *Raeonia peregrina* (червен божур) и *Raeonia tenuifolia*. Божурът е лечебно растение, което притежава противоконвулсивни свойства, засилва тонуса на гладката мускулатура, усилва съсирването на кръвта. Поради тези му свойства се прилага главно като помощно средство при лекуване на епилепсия, изхвърляне на камъни от бъбреците при лекуване на хемороиди. Видът е поставен под специален режим съгласно чл.10 от ЗЛР и неговото опазване и ползване е регламентирано с ежегодна заповед на Министъра на околната среда и водите.

- **Великденче** – многогодишно окосмено тревисто растение. На територията на община Тутракан се среща крайпоточно, полско и пълзящо великденче. Билката действа успокоително на възпалената лигавица на дихателните пътища, оказва дезинфекционно действие върху пикочните пътища.
- **Глухарче** – многогодишно тревисто растение със силно скъсено стебло и добре развит вретеновиден корен. Среща се на масиви, предимно в селскостопанските площи. Основното лечебно действие е подобряване функциите на черния дроб. Освен това билката притежава жлъчогонно, пикочогонно и противоглистно действие и възбужда апетита.
- **Зайча сянка** (*Asparagus officinalis* L.) Видът е включен в Приложение № 4 на ЗБР и съгласно чл. 41, ал. 1 от ЗБР подлежи на регулярно ползване. Многогодишно тревисто растение с многобройни тънки, изправени във върхната част разклонени стъбла, които достигат 40–250 см височина. Среща се във всички горски масиви на петна, предимно в широколистните дъбови, липови и ясенкови насаждения във всички землища на община Тутракан. Зайчатата сянка действа пикочогонно, забавя сърдечната дейност, потиска обмяната на веществата, разширява кръвоносните съдове и понижава кръвното налягане. Прилага се при застой на течности в организма, сърдечни смущения, болести на далака и черния дроб.
- **Снежно кокиче** (*Galanthus Nivalis*) – включено в Приложение № 3 на ЗБР и не е предмет на масово събиране, съгласно забраните на чл. 40 от същият закон. Многогодишно луковично растение.
- **Коприва** – тревисто двудомно, многогодишно растение с право четириръбесто стъбло, високо до 2 м и пълзящ разклонен корен. Билката действа противоревматично, кръвоспиращо. Прилага се при болести на ставите (ревматизъм, артрит), мускулни болки, изтощение след боледуване.
- **Мащерка** (*Thymus* sp. *Diversae*) – многогодишно тревисто растение с пълзящо стъбло с по няколко изправени или пълзящи голи или окосмени клончета. На територията на община Тутракан се среща дългостъблена мащерка във всички населени места, предимно около пътища по поляни.
- **Глог** (*Crataegus*) – род покритосеменни растения от семейство Розови (*Rosaceae*).
- **Дрян** (*Cornus*) – род растения от семейство Дрянови (*Cornaceae*).

- **Къпина** (*Rubus fruticosus*) – представлява храстовидно растение, принадлежащо към семейство Розоцветни (*Rosaceae*).
- **Леска** (*Corylus*) – род покритосеменни растения от семейство Брезови (*Betulaceae*).

Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато е налице трайна тенденция за намаляване или има опасност от появяването на такава. РИОСВ–Русе контролира спазването на специалния режим, опазване на находищата и ползването на лечебните растения, както и лицата, които събират лечебни растения или генетичен материал по отношение на вида и количеството, начините и средствата за събиране. Кметът на общината контролира ползването на лечебните растения в земите, водите и водните обекти – общинска собственост в поземления фонд и в населените места.

РАЗДЕЛ 3. АНАЛИЗИ ПО ФАКТОРИ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕ

3.1. Отпадъци

С цел осигуряване на основната инфраструктура за третиране на отпадъците, страната е разделена на региони за управление на отпадъците. С Националния план за управление на отпадъците за периода 2014-2020 г. са определени 55 региона за управление на отпадъците, включващи общините, които ползват общо регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъци и съответно са членове на регионални сдружения за управление на отпадъците (РСУО). Към момента създадените регионални сдружения са 53 броя от първоначално определените 55. Всички 265 общини участват в само по едно регионално сдружение за управление на отпадъците.

Община Тутракан е член на Регионално сдружение за управление на отпадъците (РСУО) Русе (учредено на 08.07.2010 г.), заедно с общините Русе, Ветово, Иваново и Сливо поле. Събраните смесени битови отпадъци от територията на община Тутракан се третират и депонират в Регионално депо за неопасни, инертни и опасни отпадъци за общините Русе, Ветово, Иваново, Сливо поле и Тутракан, находящо се в гр. Русе, местност Слатина. По експлоатационния план на Регионално депо – Русе и спрямо капацитета на запълването му (57% към 2020 г. по данни, представени в НПУО 2021–2028), в момента отпадъците от територията на община Тутракан се депонират в Клетка №3.

Сметосъбирането и сметоизвозването на смесени битови отпадъци в община Тутракан обхваща всички населени места в общината и 100% от населението. За 2020 г. сметосъбирането и сметоизвозването до регионалното депо се извършва по сключен договор „Астон Сервиз ООД“. Контейнерите за смесен битов отпадък за град Тутракан са 377 бр., а за селата в община Тутракан – 406 бр., тип „Бобър“, обем 1100 л.

Подробна информация за количествата и морфологията на отпадъците, генерирани на територията на Община Тутракан, както и анализ на състоянието и на местната нормативна и стратегическа уредба, е налична в Програма за управление на отпадъците на Община Тутракан 2021–2028 г. – неразделна част от настоящата Програма на опазване на околната среда на Община Тутракан.

3.2. Шум

Контролът на промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда за област Силистра, където попада и община Тутракан, се осъществява от РИОСВ–Русе. Регионалната инспекция извършва измерването, оценката, управлението и контрола на шума, излъчван от промишлени инсталации и съоръжения в областите Русе, Разград и Силистра. По-голяма част от промишлените предприятия в района на инспекцията са разположени в производствено-складови зони или извън населените места, така че влиянието на излъчвания от тяхната дейност шум върху населението е минимално. Допустимите гранични нива на шум за тях са 70 dB(A) съгласно Наредба №6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда.

Съгласно плана за контролна дейност на РИОСВ–Русе през 2020 г. контролни проверки на нивата на шум са извършени в 7 промишлени обекта, като нито един от тях не е разположен на територията на община Тутракан. При измерванията е установено, че по границите на предприятията не се констатира превишение на граничните нива на шум съгласно Наредба №6/2006 г. За 2020 г. в РИОСВ–Русе не са депозирани жалби и сигнали от високи нива на шум, излъчван в околната среда от промишлени източници, по които инспекцията има компетенции.

Изводът, който може да се направи по отношение на шума в контролирания от РИОСВ–Русе регион, вкл. община Тутракан, е, че резултатите от контролни

проверки и от СПИ показват спазване на нормативните изисквания от операторите по отношение на излъчвания в околната среда шум. На територията на община Тутракан не работят промишлени предприятия, чиято дейност пряко застрашава здравето на хората поради шумово натоварване.

Освен промишлените предприятия, основен източник на шум в населените места е транспортът. С цел управление, намаляване и предотвратяване нивата на шум в околната среда за агломерациите, за основните пътища, ЖП линии и летища се изработват стратегически карти на шум, следствие от които са планове за действие. Град Тутракан не попада в обхвата на законовото изискване за разработване на шумова карта и в него не се извършва мониторинг на шума в съответствие с Наредба №2/ 05.04.2006 г. на МЗ за дейността на Национална система за мониторинг на шума в околната среда. Основното натоварване от шум се наблюдава по протежение на пътнотранспортните артерии, поради което е необходимо предприемането на мерки за развитие на зелената система в общината с цел намаляване на последствията от шумово замърсяване. В тази връзка

Не трябва да се забравя, че жителите на общината от една страна са обект на защита, но от друга страна, чрез своята дейност, генерират шум в околната среда. В тази връзка е изключително важно да се повиши обществената култура и съзнание и да се изгради екологонасочено гражданско поведение.

3.3. Радиационен контрол

Съгласно изградената Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, контролът върху радиационния фон на територията на РИОСВ – Русе се осъществява чрез 3 пункта – в гр. Русе, гр. Силистра и с. Самуил, Област Разград. Данните постъпват в автоматизираната система и се публикуват на интернет страницата на ИАОС. РИОСВ–Русе не извършва събиране и анализ на данните от радиационния контрол. Те се валидират и обобщават от ИАОС в тримесечните информационни бюлетини

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

за състоянието на околната среда, публикувани на интернет страницата на агенцията. Резултатите от наблюденията през 2020 г. показват, че радиационният гама-фон в контролираните пунктове на територията на обл. Силистра е в границите на характерния естествен гама-фон за съответния пункт и конкретните метеорологични условия.

Данни от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон

По данни за мощността на амбиентната еквивалентна доза от локалните мониторингови станции (ЛМС): Русе, Силистра, Тервел и Самуил, в средните месечни стойности през 2020 г. не са регистрирани изменения на радиационния гама-фон над естествените вариации, характерни за тези мониторингови станции от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон.

Средни месечни стойности за 2020 г., източник: РИОСВ – Русе

Информация за радиологичните характеристики на необработваеми

Средни месечни стойности в $\mu\text{Sv/h}$:

Месец	Русе	Силистра	Тервел	Самуил
1.2020	0,103	0,087	0,083	0,093
2.2020	0,102	0,087	0,083	0,092
3.2020	0,101	0,086	0,082	0,093
4.2020	0,1	0,086	0,081	-
5.2020	0,1	0,087	0,081	-
6.2020	0,1	0,086	0,081	-
7.2020	0,099	0,086	0,08	0,09
8.2020	0,099	0,088	0,08	0,09
9.2020	0,099	0,088	0,081	0,091
10.2020	0,102	0,083	0,084	0,092
11.2020	0,104	0,075	0,085	0,092
12.2020	0,104	0,076	0,086	0,093

почви и води от повърхностни реки и водоеми

За 2020 г. изследването на радиологични характеристики на необработваеми почви и води от повърхностни реки и водоеми за територията на РИОСВ–Русе, където попада и община Тутракан, е част от програмата за радиологичен мониторинг на околната среда на Регионална лаборатория–Варна и

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

Регионална лаборатория–Плевен, съгласно заповед РД- 295/28.04.2017 г. на МОСВ. Радиологичният мониторинг на необработваемите почви се осъществява в пунктовете за наблюдение, като пробите се вземат от почвен слой с дълбочина 0-20 cm и се извършва гама-спектрометричен анализ за определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди в тях. Наблюдаваните пунктове са:

- 5 пункта в област Русе – фонов мониторинг (Ветово, Голямо Враново, Иваново, Русе, Сваленик);
- 5 пункта в област Разград – фонов мониторинг (Исперих, Тутракан, Лозница-Разградско, Разград, Ясеновец);
- 7 пункта в област Силистра – фонов мониторинг (Алфатар, Бабук, Дулово Зафирово, Силистра, Тутракан, Тервел).

Вид проба	Обект	Име на пункт	Уран-238 Bq/kg	Радий-226 Bq/kg	Торий-232 Bq/kg	Калий-40 Bq/kg	Олово-210 Bq/kg	Цезий-137 Bq/kg
Почви	Фонов мониторинг	Алфатар I						
Почви	Фонов мониторинг	Бабук*						!
Почви	Фонов мониторинг	Ветово	37±6	44+7	49±2	546±12	59+7	19,1±0,4
Почви	Фонов мониторинг	Голямо Враново*						
Почви	Фонов мониторинг	Дулово*						
Почви	Фонов мониторинг	Иваново	33±6	45+6	45+2	501±17	48+8	9,1±0,3
Почви	Фонов мониторинг	Исперих	29±6	29±4	27+1	325+11	59±7	20,7±0,6
Почви	Фонов мониторинг	Кубрат	39+6	45±7	44±2	482±17	79±9	9,6±0,4
Почви	Фонов мониторинг	Лозница-Разградско	39±7	40+5	42±2	436±11	57±8	3,7±0,2
Почви	Фонов мониторинг	Разград	38+6	39+6	41+2	421±11	53+8	7,9±0,4
Почви	Фонов мониторинг	Русе*						
Почви	Фонов мониторинг	Сваленик	35±5	46+6	50+2	509±11	54+7	8,0±0,4
Почви	Фонов мониторинг	Силистра*						
Почви	Фонов мониторинг	Тервел*						
Почви	Фонов мониторинг	Тутракан*						
Почви	Фонов мониторинг	Ясеновец	38+6	41±5	47±2	437±15	37±6	8,0±0,31
Почви	Фонов мониторинг	Зафирово*						i

*Данни за радиологичните характеристики на необработваеми почви,
седименти, води и аерозоли за 2020 г., източник: РИОСВ–Русе*

През 2020 г. е взета проба от пункта за радиологичен мониторинг на територията на община Тутракан, като към датата на изготвяне на ПООД данните още се изследват.

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

Радиологичният мониторинг на седименти се изразява определяне съдържанието на естествени и техногенни радионуклиди и включва 3 пункта за фонов мониторинг (р. Дунав при гр. Русе, р. Дунав при гр. Силистра, р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград).

Вид проба	Обект	Име на пункт	Уран-238 Bq/kg	Радий-226 Bq/kg	Торий-232 Bq/kg	Калий-40 Bq/kg	Олово-210 Bq/kg	Цезий-137 Bq/kg
Седименти	Фонов мониторинг	р. Дунав при гр. Русе	32±4	41±5	40±2	487±16	51±7	7,7±3
[Седименти]	Фонен мониторинг	р. Дунав при гр. Силистра*						
Седименти	Фонов мониторинг	р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград	29±3	32±4	43±2	513±11	50±5	6,4±0,2

Радиологичен мониторинг на седименти, източник: РИОСВ–Русе

През 2020 г. не са установени отклонения в измерените специфични активности на естествените радионуклиди U-238, Ra-226, Th-232, K-40 и техногенния Cs-137 в седиментите, които са в диапазона съответно: 29- 32 Bq/kg, 32- 41 Bq/kg, 40 - 43 Bq/kg, 487 - 513 Bq/kg, 6,4- 7,7 Bq/kg.

Радиологичният мониторинг на повърхностните водни тела се осъществява чрез мрежа от пунктове и се изразява в наблюдение на радиологичните показатели във взетите водни проби, съгласно Наредба №Н-4/14.09.2012 г. за характеризиране на повърхностни води – обща алфа радиоактивност (0,2 Bq/l), обща бета радиоактивност (0,5 Bq/l), съдържание на естествен уран (40 Bq/l), специфична активност на радий-226 (0,1 Bq/l). Наблюдаваните радиологични показатели са обща алфа и обща бета активност, естествен уран и 226Ra.

За 2020 г. от Регионална лаборатория–Варна и Регионална лаборатория–Плевен са взети проби от 3 повърхностни водни тела (фонов мониторинг) за територията на РИОСВ–Русе, които са изследвани в Регионална лаборатория

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

– София: (пунктове р. Дунав при гр. Русе, р. Дунав при гр. Силистра, р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград).

Вид проба	Обект	Име на пункт	Обща бета активност Bq/l	Обща алфа' активност Bq/l	Цезий-137 Bq/l
Повърхностни ВОДИ	Фонов мониторинг	р. Дунав при гр. Русе	0,09±0,02	<0,04МД1 А	
Повърхностни води	Фонов мониторинг	р. Дунав при гр. Силистра	0,32±0,05	0,04±0,01	
Повърхностни води	Фонов мониторинг	р. Дунав при гр. Силистра			<0,02МДА
Повърхностни ВОДИ	Фонов мониторинг	р. Янтра преди вливане в р. Дунав при с. Новград	0,14±0,02	0,05±0,02	

Радиологичен мониторинг на повърхностни води, източник: РИОСВ–Русе

Резултатите от анализите показват стойности значително под установената норма (Наредба № Н-4/14.09.2012 г.) за характеризирание на повърхностни води по обща алфа активност (0,2 Bq/l), обща бета активност (0,5 Bq/l). Веднъж годишно се вземат проби от р. Дунав при гр. Силистра за измерване на специфична активност на цезий- 137. Стойностите са под съответната минимално детектеруема активност на метода.

Аерозоли

Изследванията на атмосферната радиоактивност се базират на автоматично набиране на аерозолни проби (обем 3000 т3 въздух) върху стъкловлакнести филтри чрез стационарна автоматична станция с последващ гама-спектрометричен анализ за определяне обемната специфична активност на естествени и техногенни радионуклиди. Пунктове за пробонабиране на аерозолни филтри има в град Варна и град Свищов. Радиационният гама-фон през 2020 г. в мониторинговите пунктове в териториалния обхват на инспекция на РИОСВ–Русе е в границите на характерния естествен гама-фон за съответния пункт при конкретните метеорологични условия. |

Според обобщените изводи за радиационното състояние на околната среда на територията на РИОСВ–Русе за 2020 г. не е наблюдавана тенденция за повишаване на обемната специфична активност на естествените и техногенни

радионуклиди в атмосферния въздух. Локалните мониторингови станции от Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон, разположени в Русе, Силистра, Тервел и Самуил не са регистрирали повишени стойности на радиационния гама-фон през 2020 г., различни от характерните стойности за тези пунктове от автоматизираната система. При наблюдението на радиационното състояние от фоновия мониторинг за необработваеми почви не са констатирани изменения над характерните за съответните райони стойности на специфичната активност на естествените и техногенни радионуклиди. В повърхностните водни тела и седименти, не са установени замърсявания с естествени и техногенни радионуклиди.

3.4. Химикали и опасни вещества. Управление на риска от аварии

Контролът на всички опасни химични вещества се осъществява на база общоприетото европейско законодателство, което е транспонирано в българското. В основата на прилагането в Европейския съюз на съвременното законодателство в областта на химичните вещества в полза на здравето на човека и околната среда е Европейската агенция по химикали (ЕЧА), която има за цел да гарантира безопасната употреба на химикалите в Европа. Европейското законодателство в областта на химикалите и опасните вещества включва Регламент (ЕО) 1907/2006 относно регистрацията, оценката, разрешаването и ограничаването на химикали (REACH); Регламент (ЕО) 1272/2008 относно класифицирането, етиктирането и опаковане на вещества и смеси (CLP); Регламент (ЕО) 850/2004 относно устойчиви органични замърсители; Регламент (ЕО) 648/2004 относно детергентите и др. В българското законодателство са транспонирани в Закона за защита от вредното въздействие на химичните вещества и смеси (ЗЗВВХВС); Наредба за предотвратяване на големи аварии с опасни химични вещества и ограничаване на последствията от тях; Наредба за реда и начина за съхранение на опасни химични вещества и смеси; Наредба за реда и начина за ограничаване на производството, употребата или пускането на пазара на определени опасни химични вещества, смеси и изделия от приложение XVII на Регламент (ЕО) 1907/2006 (REACH).

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

С прилагането и спазването на законодателството в областта на химикалите се постига съответствие с основните цели на националната и европейска политика по опазване на околната среда, намалява се риска за човешкото здраве и околната среда.

Основните цели на регионалната политика по опазване на околната среда са въвеждането на ефективно управление на химикалите по време на целия им жизнен цикъл, включващ детайлно познание на техните здравни и екологични характеристики; планирането и прилагането на ефективни превантивни мерки по отношение на човешкото здраве и околна среда по време на тяхното производство, търговия, употреба и предприемането на мерки за предотвратяване на големи аварии и ограничаване на техните последствия.

РИОСВ–Русе съблюдава правилното и навременно прилагане на хармонизираното българско законодателство в областта на химикалите от юридическите лица в обхвата на действие на инспекцията, като по данни за 2020 г. РИОСВ наблюдава общо на 116 обекта на територията на областите Русе, Разград и Силистра, от които 35 бр. са обекти, класифицирани от Министерството на околната среда и водите като предприятия с нисък или висок рисков потенциал. По данни от контролната дейност на РИОСВ–Русе обектите, подлежащи на контрол по нормативната уредба в областта на химикалите и предотвратяването на големи аварии, спазват законодателството и са изпълнили дадените предписания; не са настъпвали аварийни ситуации, свързани с изпускане на опасни химични вещества и смеси и водещи до увреждане на компонентите на околната среда; всички оператори на територията на РИОСВ–Русе са били своевременно информирани за задълженията им, произтичащи от ЗЗВХВС и подзаконовите му нормативни актове; изпълнени са приоритетните задачи при контрола в областта на химикалите.

В заключение, географските и икономогеографските фактори са благоприятствали за запазването на чиста околна среда в община Тутракан. На територията на общината няма големи промишлени предприятия, които замърсяват почвата, въздуха и водите, и не се развиват дейности, внасящи значителни замърсявания в отделните компоненти на околната среда в

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

стойности, приближаващи се до или превишаващи пределно допустимите концентрации. Общината не принадлежи към т.н. “горещи точки” по отношение на замърсяването на околната среда.

РАЗДЕЛ 4. Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия

Стратегическите документи в областта на околната среда на национално и европейско ниво поставят общи цели и редица изисквания, свързани с изменението на климата и адаптацията към климатичните промени, които следва да бъдат интегрирани в процеса на планиране на регионалното и пространствено развитие, като бъдат съобразени с характерните особености и проблеми на всеки регион, област или община. При разглеждането на рисковете, свързани с изменението на климата, в настоящата Програма е взета предвид **Националната стратегия за адаптация към изменението на климата (НСАИК) и Плана за действие до 2030 г.**, както и други приложими нормативни и стратегически документи.

Според НСАИК България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Рисковете, причинени от явления, свързани с изменението на климата, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитета. В научната общност съществува консенсус, че изменението на климата вероятно ще увеличи честотата и величината на екстремните метеорологични явления. Най-често срещаните хидрометеорологични и природни бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша. Специфичното разположение на община Тутракан по поречието на р. Дунав обуславя и положението на общината като особено рисково по отношение на посочените възможни аспекти на климатичните промени. Уязвимостта на населението и икономиката на България, и в частност на община Тутракан, към измененията на климата се усилва от относително високата степен на бедност, продължаващата концентрация на населението на страната в няколко индустриални и градски района и различните последици от прехода от държавно-контролирана икономика към свободна пазарна икономика. Трябва

да се отбележи, че голяма част от мерките по отношение адаптацията към изменението на климата (АИК) зависят от инициативата и финансовата инвестиция на частния сектор. Това обстоятелство допълнително затруднява общинската администрация при предприемането на адекватни и работещи мерки за АИК.

Научните прогнози сочат, че средната температура на планетата ще се повиши между 1,8°C и 4°C до 2100 г., като покачването в Европа се очаква да бъде дори по-високо от прогнозната глобална средна стойност. Изследванията, проведени от департамента по метеорология на Националния институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките (НИМХ към БАН), предвиждат повишение на годишната температура на въздуха в България до 2050 и 2080 г., като прогнозираните повишения са между 1,6°C и 3,1°C до 2050 г. и между 2,9°C и 4,1°C до 2080 г. От гледна точка на очакваните промени в режима на валежите, вероятно е да има намаляване на валежите, което да доведе до значително намаляване на общите водни запаси в страната. Прогнозите сочат намаляване на валежите с приблизително 10% до 2020 г., 15% до 2050 г. и 30-40% до 2080 г.

Според съществуващите сценарии за климатичните промени за България се наблюдава тенденция към увеличаване честотата на екстремни явления и бедствия, което се доказва от честите интензивни валежи, топли и студени вълни, наводнения и суши, урагани, горски пожари и свлачища. Очаква се биологичното разнообразие, сухоземните и водните екосистеми, както и секторите на водните ресурси, селското стопанство и горското стопанство да бъдат засегнати от предвижданите промени. Тези промени ще засегнат допълнително икономиката и обществото.

4.1. Рискови сектори по отношение на климатичните изменения.

Изменението на климата не засяга всички територии еднакво поради различните местоположения, съответната им уязвимост и адаптивните възможности за справяне. Рискът е по-голям за сегментите на обществото и бизнеса, които са по-малко подготвени и по-уязвими. От тази гледна точка, при разработването на ПООС, вземайки предвид географското положение и икономическия профил, Община Тутракан идентифицира следните сектори от

Националната стратегия за адаптация към изменението на климата като особено рискови за общината:

Сектор „Селско стопанство“. Селското стопанство е ключов сектор за община Тутракан. Изменението на климата ще бъде важен фактор за бъдещото развитие на селското стопанство; според НСАИК първите негативни въздействия вече са реалност – честотата и интензивността на неблагоприятните климатични явления са се увеличили през последните десетилетия, като е имало три периода на засушаване, както и периоди на продължителни и интензивни валежи. До края на този век се прогнозира температурни увеличения от 2°C до 5°C и значителни промени в режима на валежите. Сценариите за климатичните промени за България показват повишена честота на неблагоприятни климатични събития, като по-дълги засушавания, горещи вълни, интензивни валежи и наводнения. Секторът на селското стопанство в община Тутракан е силно уязвим от въздействието на изменението на климата, тъй като то е основен икономически фактор за общината и поминък за селското население. Екстремните метеорологични явления и постепенните климатични промени могат да окажат въздействие върху добивите и качеството на продукцията. Специфичните рискове, но и възможности от изменението на климата, както и уязвимостите в селскостопанския сектор, са следните:

- Промени в продължителността на вегетационния сезон. По-дългият вегетационен период би позволил по-добро разпространение на отделните видове и ще подобри възможностите за отглеждане на нови, по-термофилни видове или вторични култури.
- Агро-фенология. В България се очаква по-ранно цъфтене на дърветата, по-дълъг сезон за лозята и промени в другите естествени цикли на културите, което оказва влияние върху крайните добиви. За зърнените култури се очаква по-нататъшно свиване на междуфазовите периоди от цъфтежа до узряването. По-краткият репродуктивен период също би означавал по-малко време за пълнене на зърното, което би имало отрицателно въздействие върху добивите.
- Добиви от реколтата. Добивите зависят от редица фактори, включително от продължителността на сезона за отглеждане и от други фактори на

производителността на посевите. НСАИК прогнозира промени в обема на добивите от основните култури (зимна пшеница, царевица и слънчоглед) поради предвижданото покачване на температурата и намалените валежи. Увеличаването на концентрацията на въглероден диоксид (CO₂) в бъдеще може обаче да създаде условия за подобряване на добивите от някои култури.

- Повишен риск от разпространение на вредители, болести и плевели. Промените в температурата, влагата и концентрацията на атмосферни газове стимулират растежа и генерирането на растения, гъбички и насекоми, а освен това променят взаимодействията между вредителите и техните естествени врагове и приемници. Вредителите и болестите често водят до загуба на реколта и увеличена употреба на пестициди и ветеринарни лекарства. По-дългият вегетационен период също би засегнал разпространението на редица плевели, болести и вредители.

- Неблагоприятни ефекти върху животновъдството. Животновъдството ще бъде неблагоприятно засегнато от по-големия топлинен стрес вследствие повишаването на температурата и влажността на въздуха, което засяга здравето и доброто физическо състояние на животните. Промените в температурата и валежите могат да засегнат животновъдството по отношение на възпроизводството, метаболизма и здравето. Промените в температурата и валежите също може да доведат до разпространение на патогени, а паразитите могат да повлияят на разпространението на болести, като едновременно с това се намалява производителността на животните и се увеличава смъртността. Промените в климата може също да засегнат наличието и качеството на фуражните и пасищни ресурси.

- Увеличен риск от засушаване, ерозия, опустиняване и засоляване на почвите. По-честите и интензивни суши вероятно ще увеличат сухотата на почвата, което в комбинация с горещите ветрове ще увеличи риска от вятърна ерозия и деградация на почвата. Тези фактори повишават риска от задействане на опустиняването, маргинализацията и изоставянето на земеделските земи в райони, където почвите са по-леки и уязвими от ерозия.

- Риск от недостиг на вода. Комбинация от фактори може да доведе до недостиг на вода, което да доведе до увеличаване на изискванията за

напоояване. По-високите температури и по-ниската относителна влажност ще увеличат нуждите от вода, а намалените нива на валежите може да причинят недостиг на водните запаси и по-малко събрана вода в напоителните резервоари. Засилващата се суша и растящите нужди от вода на потребителите на промишлени и битови води могат да доведат до засилена конкуренция със селското стопанство за водните ресурси.

- Неблагоприятно въздействие върху рибарството и аквакултурите. Сушата може да доведе до понижени водни нива, които представляват сериозна заплаха за системите за отглеждане на риба и може също така да понижат нивата на по-малките реки и потоци. По-високите температури също водят до промени в периода на хвърляне на хайвера на видовете. За речните басейни това може да доведе до миграция към по-дълбоки, по-студени води. Повишените водни нива могат да засегнат дигите и речните насипи и да доведат до разрушаване на ценни местообитания, места за размножаване или хранене.

Понастоящем на национално ниво няма специална програма или инициатива за АИК в селскостопанския сектор. Въпреки че изменението на климата като цяло и неговото въздействие върху селскостопанския сектор са обект на изследвания от различни научни и изследователски институти, липсват систематични проучвания за въздействието на климатичните промени върху българския сектор на селското стопанство и рибарството. Земеделската общност също не разполага с достатъчно информация за АИК. Специфични дискусии относно ефектите от изменението на климата и АИК не са широко застъпени, много от заинтересованите страни не са запознати с въздействието на климатичните промени върху селското стопанство и имат ограничени познания за вариантите и мерките на АИК. Следователно земеделците и животновъдите не разполагат с достатъчно информация и познания за уязвимостта на селскостопанския сектор и възможностите за промяна на културите в отговор на климатичните тенденции.

Сектор „Биологично разнообразие и екосистеми“. Прогнозираните постепенни климатични промени и екстремни климатични явления се очаква да окажат въздействие на всички нива на биологичното разнообразие и

екосистеми. Проявите на изменението на климата се очаква да имат различни въздействия върху различните видове екосистеми и да засегнат биологичното разнообразие по редица начини, включително внезапно и дори катастрофално. От друга страна, прогнозираното годишно увеличение на средните температури може да допринесе за адаптиране чрез удължаване на вегетационните периоди и чрез миграция на видовете в природните екосистеми или чрез контролирано въвеждане на видове за селското стопанство, зелената инфраструктура или други цели на адаптацията. Основните уязвимости от изменението на климата на различните нива на биологичното разнообразие и екосистемите в България и в частност – в община Тутракан, могат да бъдат обобщени както следва:

- Загуба на генетично разнообразие. Генетичното разнообразие е заплашено пряко от ефекта на климатичните промени върху уязвими/застрашени видове (вкл. ендемични видове с ограничен ареал и възможности за миграция), които може да бъдат загубени завинаги. Съществуват и непреки последици от изменението на климата, дължащи се на конкуренцията за ресурси между биоразнообразието и човешките дейности.
- Нарушаване на жизнения цикъл на видовете и фенологичните фази. Промените в климата могат да засегнат жизнения цикъл и размножителните периоди на видовете в екосистемите, да повлияят върху популациите и процесите в екосистемата (хранителни вериги и конкуренция за ресурси), включително чрез навлизането на инвазивни видове, които се конкурират с местните видове и може да ги изместят от традиционните ниши, като по този начин променят целостта на екосистемата. Инвазивните видове също могат да предоставят възможности за адаптиране към изменението на климата, ако се използват като индикатор в механизъм за ранно предупреждение или ако са важни от търговска гледна точка и допринасят за осигуряване на екосистемни услуги.
- Влошаване на местообитанията. Възможна последица от изменението на климата е влошаването на местообитанията в категориите критично застрашени, застрашени, уязвими и почти застрашени, както са включени в Червената книга на Република България „Местообитания“.

Според НСАИК съществува ограничена осведоменост за нарастващите заплахи за околната среда, произтичащи от загубата на биологично разнообразие и последващото от това намаляване на климатичната устойчивост на екосистемите и обществените системи, разчитащи на екосистемни услуги. Информацията относно измененията на климата и за екосистемите като единна комплексна система не се разпространява лесно. Освен това пропуските в данните на моделите за климата и биологичното разнообразие означават, че националните прогнози и проекции не са достатъчно подробни. Такива пропуски в данните възпрепятстват разработването на пространствено дефинирани политики и препоръки за АИК. Необходими са съгласувани действия, за да се създаде последователен екосистемен мониторинг и да се защити критичният природен капитал. Той трябва да бъде възприет и прилаган последователно във всички екосистеми, включително регулираните от законодателството в областта на селското стопанство, рибарството, аквакултурите и горското стопанство.

Сектор „Човешко здраве“. Човешкото здраве може да бъде повлияно от голям брой метеорологични прояви, свързани с изменението на климата. Климатичните промени в България се проявяват чрез повишаване на средните годишни температури на въздуха и водата, увеличаване на горещите и студени вълни, промяна в режима на годишните валежи, нарастване броя на интензивните валежи, увеличаване на екстремните метеорологични явления (ветрове, циклони, наводнения и суши) и промени в интензитета на ултравиолетовото (UV) излъчване. Всички тези промени засягат здравето по сложен и индивидуален начин, в зависимост от различните социално-икономически, здравни, лични и други фактори. Ефектите върху здравето могат да бъдат диференцирани като първични и вторични. Първичните ефекти засягат пряко човешкото здраве, например чрез топлинни и студени вълни, ултравиолетови лъчения и наводнения. Вторичните ефекти влияят косвено върху човешкото здраве чрез други фактори, повлияни от климата, като например полени, заболявания от преносители, пожари, замърсени храни, вода и въздух, увредени култури. Според НСАИК първичните и вторичните ефекти на изменението на климата върху здравето могат да бъдат диференцирани в следните групи: заболяемост и смъртност, свързани с топлината; заболяемост

и смъртност, свързани с екстремни метеорологични условия; сърдечносъдови заболявания, включително инсулти, астма, респираторни алергии и заболявания на дихателните пътища; болести, причинени от храна и хранителни фактори; заболявания, свързани с водата; психично здраве и свързани със стреса разстройства, неврологични заболявания и нарушения. Ключовите бъдещи уязвимости са следните:

- Влияние на температурата и влажността върху здравето. Те включват очакваното увеличение на броя на смъртните случаи от сърдечно-съдови заболявания и инсулти през лятото, дължащи се на горещи вълни; заболявания от преносители; кампилобактериозни инфекции; респираторни заболявания, дължащи се на по-силното влияние на CO₂, прах и ФПЧ в по-топлия въздух; алергични заболявания, дължащи се на по-ранно цъфтене и повишена концентрация на полен, спори и други алергени във въздуха.
- Спешни последици за здравето, свързани с метеорологичните условия. Те включват очакваното увеличение на смъртността вследствие на екстремни метеорологични явления и пожари, като това нарастване е по-голямо при уязвимите групи; заболяемост от водата и храните, дължаща се на увредената инфраструктура; посттравматично разстройство.
- Промяна в ефектите върху здравето, свързани с валежите. Това включва очаквано увеличение на появата на криптоспоридиоза и кампилобактериоза поради комбинация от по-чести валежи и по-високи средногодишни температури и инфекции, причинени от не-холера вибрио (ентерити, при които не се изолира вибрио-холера) поради по-обилните валежи и по-високи нива на влажност.

Въпреки че заинтересовани страни в сферата на българското здравеопазване (обществено, частно и гражданско общество) са наясно с изменението на климата и свързаните с него здравословни проблеми, съществува необходимост от по-нататъшна ефективна комуникация по тези въпроси. Аспектите на климатичните изменения са взаимосвързани и включват идентифициране на податливи, уязвими и разселени групи от населението; подобряване на инфраструктурата на общественото здраве и здравеопазването; подобряване на комуникацията относно рисковете и на образованието в сферата на общественото здраве. Такива изследвания ще

доведат до внедряването на по-ефективни системи за ранно предупреждение и повишаване на обществената осведоменост относно рисковете за здравето от изменението на климата.

Воден сектор. Водният сектор, според дефиницията на НСАИК, включва както управляваните водни системи (водоснабдяване и канализация, хидромелиорация, хидроенергия и промишлена употреба), така и естествените водни системи. Очаква се изменението на климата да има значителен ефект върху хидрологията на реките. Докато през зимата и пролетта се очаква има увеличение, летният и есенният дебит на речните потоци се очаква да намалее. Наличието на подпочвени води не се очаква да се промени съществено. Хидромелиорацията включва напояване на селскостопански култури, отводняване на земеделска земя и защита от наводнения на земеделска земя. НСАИК очертава следните основни рискове от изменението на климата и уязвимостта на водния сектор:

- Опасностите от наводнения и суша са идентифицирани като най-съществени за водния сектор. По-високите рискове от наводнения засягат територията на община Тутракан, разположена по поречието на р. Дунав, докато по-сериозните засушавания застрашават територията с липсващи или малки естествени водоизточници. Очаква се в районите, които използват подземни водни източници, да има по-малък риск от недостиг, предвид прогнозите, че изменението на климата няма да се отрази на наличието на подземни води.
 - Основните рискове за управляваните системи следователно са рискове и за инфраструктурата и услугите, свързани с водоснабдяването и водопренасянето – щети, неправилна експлоатация и с ниско ниво или недостатъчни услуги; рискове за водноелектрическите централи поради ниски или високи речни потоци.
 - Основните рискове за природните системи са увреденото биологично разнообразие, което се дължи както на наводненията, така и на сушите.
- Обществената осведоменост относно изменението на климата в контекста на водите се ограничава главно до опита от и медийната информация за събитията при наводнения. На ниво политики са подготвени българските Планове за управление на речните басейни (ПУРБ) и Планове за

управление на риска от наводнения (ПУРН). Тези документи за стратегическо планиране са насочени към широк кръг заинтересовани страни – общество, бизнес (промишленост и други потребители на вода) и общини, като констатациите и препоръките на стратегическите документи са взети предвид от община Тутракан при разработване на ПООС.

4.2. Приоритетни действия за намаляване на рисковете от изменения на климата

Приоритетните действия, които могат да бъдат възприети във връзка с успешната адаптация към климатичните изменения на местно ниво, са следните:

- Управление на водите и разработване на добри практики за напояване. Насърчаване на устойчивото използване на природните ресурси и обработваемата земя и намаляването на уязвимостта на земеделските култури към въздействията от изменението на климата, които могат да доведат до намаляване на добивите, загуба на приходи и загуба на конкурентоспособност. Подобряване поддържането и възстановяването на структурата на почвата и увеличаване на капацитета за инфилтрация на почвата, за да се сведе до минимум ерозията.
- Регулиране на животновъдството с цел преодоляване на неблагоприятното въздействие на климатичните промени върху производителността на животновъдството. Усилията може да бъдат в посока адаптиране на земеделските стопанства и съоръжения, разнообразяване на животновъдството и подобряване на съществуващите пасища.
- Насърчаване на инвестициите в мерки за АИК и подобряване на инструментите за управление на риска от страна на частния сектор, НПО и местните общности. Земеделските производители обикновено имат ограничени ресурси и са застраховани при ниска премия, която не покрива загубите при екстремни събития, свързани с изменението на климата. Ето защо земеделските стопани се нуждаят от инвестиции, за да гарантират, че могат да покрият разходите за адаптиране към изменението на климата и подходящите инструменти за управление на риска.

- Насочване към екологични иновации и разработване и въвеждане на модерно риболовно оборудване, съоръжения и ефективно използване на ресурсите. Промените в секторите на рибарството и аквакултурите, причинени от изменението на климата, ще изискват по-голяма адаптивност и гъвкавост на политиките в областта на рибарството и аквакултурите. Несигурността, свързана с взаимодействията между изменението на климата и рибарството и аквакултурите в дългосрочен план, изисква по-нататъшни проучвания и изследвания.
- Разпространение на информация. Повишаването на осведомеността и общото образование относно изменението на климата е, наред с всичко останало, съществено предварително условие за добра адаптация. Извършените секторни анализи в НСАИК показват, че в България степента на осведоменост и нейните резултати за икономиката все още са много ниски. Като цяло хората осъзнават, че адаптирането към изменението на климата е важен въпрос, но имат много малко познания за последиците от промяната на местния микроклимат и мерките, които могат да бъдат предприети. Те също така нямат ясна представа за това как допринасят за проблема и какво могат да направят, за да намалят собственото си въздействие върху жизнената среда. Поради това са необходими допълнителни усилия за подобряване степента на осведоменост сред местните общности. Разпространението на информация е основно средство за изграждане на осведоменост за адаптацията. Информацията относно изменението на климата, ефекта от него и възможните действия за адаптиране трябва да бъдат формулирани по ориентиран към потребителя начин, за да се достигне до различни аудитории. Съществуват различни формати за комуникация, изпитани в други страни, като персонални консултации, интернет комуникация/платформи и средства за масово осведомяване, служещи за разпространяване на информация относно изменението на климата, въздействията му и евентуални действия за адаптиране.

4.3. Цели и мерки за ограничаване изменението на климата

Цели на община Тутракан за ограничаване изменението на климата. Въз основа на заключенията и ръководните принципи, изложени в НСАИК и по-горе в настоящия план, и след анализ на специфичните проблеми, относими към местоположението и профила на община Тутракан, в ПООС се определят следните основни цели по отношение на адаптацията към климатичните изменения и ограничаване на свързаните с тях рискове:

- Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата. Това включва укрепване на политиката и правната рамка за адаптиране и включването на съображенията за адаптация в съществуващите и бъдещите общински планове, програми и стратегии.
- Изграждане на административен капацитет за адаптиране към изменението на климата. Това включва изграждане на експертни познания и обучение на общинските служители с цел натрупване на база от знания и изследвания, за да се активират и подкрепят действията за адаптиране.
- Повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата. Това включва повишаване на образованието и осведомеността на обществеността относно въпросите, свързани с адаптиране към изменението на климата и необходимостта от действия за адаптиране, които да бъдат осъществени в общината, за да се изградят обществено приемливи политики и участие в действията, свързани с адаптацията.
- Изграждане на устойчивост към изменението на климата. Това включва подобро управление на инфраструктурата и активите и защита на природния капитал. За изпълнението на тази цел е необходимо сътрудничество с други сектори и структури, тъй като тя обхваща инфраструктурата на водните системи, инфраструктурата за доставка на енергия и опазването и подобряването на екосистемите услуги, включително тези, предоставяни от горските ресурси.

Мерки за ограничаване на въздействието от климатичните изменения. Мерките за ограничаване на рисковете и за адаптация към климатичните

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

промени са съобразени с предложените в НСАИК конкретни мерки, като за целите на ПООС в обхвата на настоящия документ влизат само примерни мерки, които могат да бъдат реализирани с административния и финансов потенциал на общината. Конкретните мерки за АИК, които е препоръчително да бъдат възприети в политиката на Община Тутракан, са следните:

- Разработване на обучение по изменение на климата;
- Предприемане на действия за разпространение на знания;
- Разработване на примерни програми за застраховане и управление на риска;
- Подобряване на правната рамка за АИК на местно ниво и нейната постоянна актуализация спрямо нормативните и стратегически документи на областно, национално и наднационално ниво;
- Подобряване на практиките за управление на водите;
- Регулиране на графика на стопанските дейности спрямо климатичните изменения и въздействието им върху жизнения цикъл на растителните култури и животните;
- Подобряване на поддръжката на структурата на почвата и увеличаване на запасите от органични вещества и технологии за култивиране на почвата;
- Разработване на система за ранно предупреждение за опасни за здравето явления вследствие на климатичните промени;
- Изпълнение на дейности за обществено образование и повишаване на осведомеността относно въздействието на климатичните изменения и свързаните с това рискове;
- Максимално използване на изследователските и образователните институции;
- Подобряване на системите за наблюдение и мониторинг на водната инфраструктура, състоянието на естествените водоизточници и аквакултурите;
- Укрепване на капацитета за адаптация: кампании за повишаване на осведомеността относно АИК, образование и обучение.

РАЗДЕЛ 5. SWOT-АНАЛИЗ

SWOT-анализът е популярна техника за стратегическо управление и планиране на дадена организация или на дадени процеси. Анализът разглежда четири фактора, които идентифицират организацията или процесите, на които са приложени. Две от тях касаят вътрешната среда (силни и слаби страни) и две – евентуалните външни въздействия (възможности и заплахи). След анализ на текущото състояние на община Тутракан по компоненти и фактори на въздействие върху околната среда и с оглед на екологичния потенциал на общината, както и на възможните екологични рискове и заплахи, в настоящата Програма за опазване на околната среда на Община Тутракан за периода 2021–2028 г. са идентифицирани следните силни и слаби страни, възможности и заплахи по отношение на екологичното състояние на общината:

Силни страни	Слаби страни
Наличие на екологично чисти територии, благоприятен климат и богато биоразнообразие	Неблагоприятни демографски процеси и обезлюдяване
Добре развито селско стопанство и рибарство	Непреодоляна периферност и затруднена достъпност на района
Богато биоразнообразие, включително уникални на национално и световно ниво местообитания и популации на диви птици	Пътна, съобщителна и ВиК инфраструктура, нуждаеща се от рехабилитация и развитие
Липса на агресивни замърсители	Амортизирана водопроводна мрежа и загуби на вода
Излаз на р. Дунав	Недостиг на финансови средства за Изпълнение на големи инфраструктурни и екологични проекти

**ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.**

100% от населението е водоснабдено, няма режим на водоползване Налична ГПОСВ в град Тутракан Добро сътрудничество между областните, държавните и общинските власти и бизнеса и неправителствения сектор Добре развит административен апарат; опит в изпълнението на екологични проекти, одобрени за финансиране нови проекти в периода на действие на ПООС	Амортизиран сграден фонд (жилищен, промишлен, публичен), с ниска енергийна ефективност Изоставане в технологичното развитие и иновациите Висока степен на зависимост от аграрния сектор Липса на довеждаща инфраструктура до туристически забележителности Недостиг на финансов ресурс за благоустрояване на населените места
Възможности	Заплахи
Използване на р. Дунав като екологичен и туристически потенциал Въвеждане в експлоатация на речно пристанище – Тутракан Развитие на потенциала на община Тутракан за селски и екотуризъм Развитие на потенциала на общината за производство на енергия от ВЕИ Добра координация и възможност за осъществяване на съвместни	Влошаване на демографските характеристики и неблагоприятни миграционни процеси Финансова невъзможност на общинския бюджет за съфинансиране на проекти по европейските и национални фондове и програми Негативно влияние на климатичните промени и енергийната зависимост Ограничени финансови ресурси за поддържане и развитие на

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

проекти със съседни общини за преодоляване на общи екологични проблеми Възможност за осъществяване на трансгранични проекти с близки общини от Румъния; развитие на успешно трансгранично и Дунавско сътрудничество в областта на околната среда Повишаване на екологичното съзнание и отговорност на местното население чрез целенасочени информационни кампании и обучения („меки мерки“)	общинската екологична инфраструктура Липса на целенасочена държавна финансова подкрепа за подпомагане развитието на изоставащи райони на страната Липса на подходящи ефективни политики за преодоляване на екологичните рискове на регионално и държавно ниво
--	--

РАЗДЕЛ 6. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН

6.1. Визия за развитие и съхранение на околната среда

Целите и приоритетите за развитие на опазване на околната среда на Община Тутракан за периода 2021–2028 г. са формулирани на база анализите по компоненти и фактори на околната среда, приложими за общината, и в синхрон с действащите към 2021 г. нормативни актове, стратегически документи и указания на държавно и регионално равнище.

В целите и приоритетите по тази Програма са интегрирани съответните цели и приоритети на други стратегически общински документи по сектори (План за интегрирано развитие на Община Тутракан, Общинска програма за енергийна ефективност, Програма за управление на отпадъците за периода 2021–2028 г.), които имат отношение към опазването и по-доброто управление на околната среда.

Въз основа на горното, община Тутракан определя като главна цел за периода 2021 – 2028 г. подобряване на здравето и благосъстоянието на жителите на общината, чрез съхраняване на околната среда, запазване на биологичното разнообразие, щадящо и екологосъобразно използване на местните природни ресурси, минимизиране на влиянието на човешката дейност върху компонентите на околната среда и ефективни действия за устойчиво управление на околната среда и запазване на богатото природно наследство на общината.

6.2. Реализация на ПООС по приоритети и мерки

Визията за екологичното развитие на общината дава характеристики на специфичния потенциал на общината и насоките за бъдещото ѝ развитие като

чиста и зелена община. Реализацията на тази визия изисква съвкупност от действия и мерки, групирани по приоритети и конкретни мерки.

Приоритет 1. Рехабилитация и увеличаване на зелените площи в населените места и крайпътните пространства

В рамките на този приоритет ще бъдат предприети мерки за рехабилитация и увеличаване на зелените площи и зоните за отдых в град Тутракан и в останалите населени места от общината, както и мерки за озеленяване и облагородяване на крайпътните пространства. Мерките, включени в приоритета, ще имат пряко положително въздействие върху опазване чистотата на въздуха и намаляване на шума и ще доведат до повишаване качеството на живот и подобряване на здравето на населението и гостите на общината. Мерките, включени в приоритета, ще бъдат финансирани от общинския бюджет и/или за тях ще се търси финансиране от ОП „Развитие на регионите“ 2021–2027, Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2021 – 2027, ОП „Околна среда“ за програмен период 2021 – 2027 г., ПУДООС, ЛАЙФ, Програмата за трансгранично сътрудничество с Румъния 2021-2027. и др. Приоритет 1 обхваща следните примерни мерки:

- Ежегодна оценка на състоянието на дърветата по главните улици, булеварди, паркове и градини в заселените места
- Благоустрояване и озеленяване на крайпътни и междублокови пространства
- Редовни мероприятия по почистване, поддържане и развитие на зелената система в населените места.
- Поддържане на съществуващите зелени площи и изграждане на нови паркове и градини в населените места
- Благоустрояване на крайпътните пространства – залесяване, почистване и поддръжка
- Взаимодействие с местни неправителствени организации и образователни институции за насърчаване на доброволческия труд и общностните инициативи по почистване и опазване на зелените площи в населените места

Приоритет 2. Въвеждане на мерки за енергийна ефективност

Приоритет 2 включва действия по повишаване на енергийната ефективност и насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници. В изпълнение на този приоритет Община Тутракан ще продължи участието си в програми за енергийно обновление на общински и жилищни сгради, като финансиране приоритетно ще се търси по ОП „Развитие на регионите“ 2021–2027, Програмата за трансгранично сътрудничество с Румъния 2021-202, Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2021 – 2027, Дейностите по Приоритет 2 имат пряко положително въздействие върху състоянието на въздуха и здравето на хората. Предвиждат се следните примерни мерки:

- Ремонт, обновяване и повишаване на енергийната ефективност на обществени и частни сгради
- Използване на енергия от възобновяеми източници и мерки за енергийна ефективност при реализация на проекти за реконструкция, основно обновяване, основен ремонт или преустройство на сгради – общинска собственост или сгради със смесен режим на собственост (държавна и общинска)
- Реконструкция и модернизация на системата за улично осветление с използване на енергия от възобновяеми източници като алтернатива на съществуващото улично осветление на територията на общината, и модернизиране на системата за дистанционно рудоуправление на осветлението
- Използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане и реконструкция на парково, декоративно и фасадно осветление на територията на общината
- Провеждане на информационна кампания сред населението за приноса на твърдите горива към замърсяването на атмосферния въздух и съответните последици върху човешкото здраве

Приоритет 3. Подобро управление на отпадъците

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

В рамките на този приоритет Община Тутракан ще реализира дейности за подобряване на управлението на отпадъците, намаляване на количеството генериран отпадък и повишаване обема на рециклирането. Приоритетът включва дейности по разширяване на системата за разделно събиране и ежегодно прилагане на оптимален график за извозване на контейнерите, увеличаване експлоатационния живот на депото за битови отпадъци чрез намаляване на количествата на смесените битови отпадъци, предназначени за крайно обезвреждане, подобрен контрол върху спазването на изискванията, въведени в нормативната уредба, повишаване на екологичното съзнание на местната общност чрез информационни кампании и конкурси.

Мерките, включени в приоритета, са интегрирани с целите и мерките, идентифицирани в Програма за управление на отпадъците на Община Тутракан за периода 2021–2028 г.

- Намаляване на отпадъците от хартия и други офис консумативи от страна на Общинска администрация – Тутракан, нейните звена и свързаните местни органи и предприятия. Мярката ще бъде изпълнена чрез реализация на националните и секторни програмни документи за „електронно управление“. Конкретните действия по изпълнение на тази мярка ще бъдат прецизирани след получаване на указания от МОСВ към всички централни и регионални правителствени институции и към общините за изготвяне на план за предотвратяване образуването на отпадъците в ежедневието на съответната администрация.
- Изготвяне и прилагане на Общински план за предотвратяване образуването на отпадъци в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, съдържащ конкретни мерки, относими към намаляване на количествата образуван отпадък в общинските администрации, звена и предприятия (вкл. здравни и образователни институции).
- Организиране и провеждане на целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за политиките по предотвратяване образуването на отпадъци. В тази мярка са обединени също така мерките по продължаване и разширяване на участието на НПО, образователни институции и др. в Европейската седмица за намаляване на отпадъците,

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

както и предвидените в НПУО дейности по повишаване на осведомеността относно практиките и поведението във връзка с устойчивото потребление, кръговата икономика, мониторинга на отпадъците. Целта на мярката е да повиши обществената осведоменост и ангажираност с важността на предотвратяването на образуването на отпадъци и насърчаване на повторната употреба на отпадъците.

- Безвъзмездно предоставяне на домакинствата на компостери за зелени и други биоотпадъци. Тази мярка е предвидена в НПУО 2021–2028 с цел насърчаване на домашното компостиране на биоразградими и хранителни отпадъци. Към момента на разработване на ПООС и ПУО на Община Тутракан не е налична информация за конкретните финансови и технически механизми, чрез които ще бъде реализирано безвъзмездното предоставяне на компостери на домакинствата. Повече конкретика по отношение на броя компостери и на критериите, чрез които те ще бъдат предоставяни на домакинствата от общината, ще бъде налична след ефективното стартиране на Програмен период 2021–2027 и при наличие на съответната организационна и методическа подкрепа от страна на МОСВ.
- Изготвяне и прилагане на Общински план за предотвратяване образуването на хранителни отпадъци (ПОХО) в общински социални, здравни, образователни и други общински звена и предприятия, общински пазари и др. където се образуват хранителни отпадъци.
- Изпълнение на непрекъснати целенасочени кампании за разясняване и предоставяне на информация за ПО на хранителни отпадъци на централно и общинско ниво, в т.ч. относно значението на „Най-добър до“ и „Годен до“ на търговските хранителни продукти.
- Изпълнение на демонстрационни проекти за предотвратяване на хранителните отпадъци. Целта на мярката е провеждането на целенасочени информационни кампании за успешно изпълнени проекти в областта на предотвратяване образуването на хранителни отпадъци от страна на домакинствата, ресторантьорството и туризма, както и разпространяването на добри практики за ПОХО на територията на общината. Съгласно НПУО водеща организация по тази мярка следва да бъде МОСВ, а Община Тутракан и/или конкретни общински звена и

предприятия могат да бъдат партньори с Министерството, като осигуряват информирането и разпространението на добри практики и успешно изпълнени проекти.

- Изграждане на общинска площадка за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци от домакинствата, в т.ч. едрогабаритни отпадъци и други разделно събрани отпадъци в град Тутракан.
- Широко информиране на населението за точното местонахождение на площадката за безвъзмездно предаване на разделно събрани отпадъци.
- Провеждане на информационни кампании за разделно събиране, подготовка за повторна употреба и рециклиране на битовите отпадъци като ресурси. Мярката съответства на НПУО и има за цел да информира гражданите и фирмите за реда, начина и ползите от разделното събиране и оползотворяване на битовите отпадъци.
- Ежегодно провеждане на поне две кампании за разделно събиране на отпадъци от стара хартия и други материали (напр. в края и в началото на учебната година. Община Тутракан ще реализира мярката със съдействието на учебни заведения, Общински център за извънучилищни дейности (ОЦИД), НПО, действащи на територията на общината, и други подходящи партньорства.
- Прилагане на контрол за изпълнение изискванията на ЗУО относно строителните отпадъци и Наредбата за строителните отпадъци. В рамките на тази мярка Община Тутракан, в рамките на законовите си правомощия, свързани с издаване на разрешение за строеж, осъществяване контрол на строителството и одобрение и контрол при въвеждане на строителните обекти в експлоатация, следва да следи за спазване на всички изисквания на ЗУО и на Наредба за управление на строителните отпадъци и за влагане на рециклирани строителни материали, приета с ПМС № 267/05.12.2017 г. В изпълнение на мярката, в годишния план на ОА–Тутракан за контролна дейност следва да са включени тематични проверки относно спазване на изискванията за строителни отпадъци, както и на годишна база да се обобщават броят извършени проверки, наложени санкции и съставени предписания.

- Включване в тържните документи за строителство/ремонтни дейности на изискването за влагане в строежите на рециклирани строителни материали. Тази мярка обобщава отделно посочените в НПУО мерки за влагане на рециклирани строителни материали при строежите на сгради, строежите на пътища, дейностите по рехабилитация, основен ремонт и реконструкция на пътища и строителство, реконструкция и основен ремонт на други строежи от техническата инфраструктура. Община Тутракан си поставя за цел до 2028 г. 5% от тържните документи, попадащи в изброените категории, да включват изискване за влагане на рециклирани строителни материали.
- Включване в тържните документи за строителство на изисквания за оползотворяване на строителни отпадъци в обратни насипи. Община Тутракан възнамерява до 2028 г. 12% от тържните документи за строителство да включват изискване за влагане на рециклирани строителни материали.
- Разширяване на системите за разделно събиране на отпадъците от опаковки с оглед новите цели за рециклиране и оползотворяване на отпадъците от опаковки, вкл. извършване на текущ анализ за необходимата техническа инфраструктура. В рамките на мярката ще бъде извършен вътрешен анализ и преценка на необходимостта и възможностите за разширяване на системите за разделно събиране на отпадъци от опаковки на общинска територия.
- Поемане на доброволни ангажменти от бизнеса за прилагане на практики за предотвратяване генерирането на отпадъци от опаковки от стоки, които предлагат на пазара. Според НПУО тази мярка следва да бъде инициирана от общините в партньорство с различни представители на бизнеса – производствени и търговски предприятия и др.
- Създаване на общинска система за разделно събиране на опасните отпадъци от бита. Мярката има за цел да намали риска за околната среда от депонирани опасни отпадъци като част от общия поток битов отпадък.

Приоритет 4. Управление и опазване на биологичното разнообразие и екосистемите

В рамките на Приоритет 4 Община Тутракан възнамерява да подобри процесите по управление на околната среда и природното богатство на общината, да укрепи административната база за опазване на защитените видове и зони на територията на общината и да продължи активното си партньорство с други институции и неправителствени организации в проекти, които допринасят за защитата и подобряването на природните местообитания и биологичното разнообразие. Мерките, включени в приоритета, ще бъдат финансирани от общинския бюджет и/или за тях ще се търси финансиране от ОП „Развитие на регионите“ 2021–2027, Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2021 – 2027, ОП „Околна среда“ за програмен период 2021–2027 г., ПУДООС, ЛАЙФ, Програмата за трансгранично сътрудничество с Румъния 2021-2027. и др. Приоритетът включва следните конкретни мерки:

- Разработване и актуализиране на планове за управление на защитени зони на територията на Община Тутракан
- Мониторинг на териториите и на растителните и животинските видове в защитените зони
- Намаляване/отстраняване на негативно въздействащите фактори (заплахи и влияния) върху редки и застрашени видове и техните местообитания
- Информационна кампания във всички населени места за подобряване на екологичната култура на населението

Приоритет 5. Ограничаване на въздействието на климатичните промени

В рамките на Приоритет 5 ще бъдат предприети действия, насочени към укрепване на политиката и правната рамка за адаптиране към измененията на климата на местно ниво и изграждане на устойчивост към климатичните промени. За изпълнението на този приоритет е необходимо сътрудничество с други сектори и структури, тъй като той обхваща инфраструктурата на водните системи, инфраструктурата за доставка на енергия и опазването и подобряването на екосистемите услуги. Мерките, включени в приоритета, ще бъдат финансирани от общинския бюджет и/или за тях ще се търси

финансиране от ОП „Развитие на регионите“ 2021–2027, Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за периода 2021 – 2027, ОП „Околна среда“ за програмен период 2021 – 2027 г., ПУДООС, ЛАЙФ, Програмата за трансгранично сътрудничество с Румъния 2021-2027. и др. Приоритетът включва следните примерни мерки, които могат да бъдат реализирани с административния и финансов потенциал на общината:

- Включването на съображенията за адаптация в съществуващите и бъдещите общински планове, програми и стратегии
- Подобро управление на инфраструктурата и активите и защита на природния капитал.
- Мерки за ограничаване на въздействието от климатичните изменения. в обхвата на настоящия документ влизат само мерки,
- Провеждане на обучения за общински служители, представители на НПО и други заинтересовани лица по изменение на климата
- Предприемане на действия за разпространение на знания, обществено образование и повишаване на осведомеността относно въздействието на климатичните изменения и свързаните с това рискове, вкл. чрез максимално използване на изследователските и образователните институции, с които Общината партнира на местно ниво

Приоритет 6. Подобряване на административния капацитет и информираността на населението относно управлението и опазването на околната среда

По приоритет 6 ще се реализират действия по повишаване на административния капацитет на Община Тутракан за управление и контрол върху опазването на околната среда, както и действия по ангажиране на местната общност с опазването на природните богатства на общината. Приоритетът включва т. нар. „меки мерки“, които могат да бъдат реализирани със средства от общинския бюджет и/или чрез финансиране от ОП „Електронно управление и техническа помощ“ 2021–2027 и други приложими източници в новия програмен период. Примерните мерки са следните:

- Провеждане на обучения на общински служители за изграждане на експертни познания и за ефективно управление на околната среда

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

- Изграждане на административен капацитет за адаптиране към изменението на климата
- Подобряване на общинския контролен апарат и налагане на санкции за нерегламентирано замърсяване и други увреждащи околната среда действия
- Информационни кампании сред обществеността за състоянието на компонентите на околната среда и за нужните общи усилия за опазване и съхранение на природното богатство, вкл. в партньорство с общинските образователни институции и неправителствения сектор
- Кампании и инициативи за съвместни действия по опазване на околната среда с участие на местното население – почистване, залесяване и благоустрояване на общинската територия

Всяка предвидена мярка и интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, публично-частни партньорства, средства от различни оперативни програми или от други източници. Възможно е да бъдат идентифицирани мерки, за чието изпълнение не винаги е необходим финансов ресурс – например разработването на общински наредби.

Програмата за реализация на ПООС на Община Тутракан има многогодишен характер и може да бъде актуализирана периодично в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на плана с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана и постигане целите и приоритетите за развитие.

6.3. Наблюдение, оценка и актуализация на ПООС на Община Тутракан

Стратегическата част на Програмата следва да се разглежда като динамичен документ, който може да бъде допълван и актуализиран съобразно промени в

ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ОБЩИНА ТУТРАКАН 2021–2028 Г.

приоритетите на общината, в националното законодателство и други елементи на обкръжаващата среда, оказващи влияние върху протичащите процеси в общината. Програмата е съобразена с основните цели на политиката за опазване на околната среда в Европейския съюз, както и с основните стратегически и планови документи на национално ниво и имащи отношение към опазването и съхранението на околната среда.

В цялостния процес на наблюдение и оценка, при спазване на принципа за партньорство, участват Общинският съвет, Кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, всички служители на общинската администрация, социалните и икономическите партньори.

Програмата за опазване на околната среда на Община Тутракан се актуализира при наличие на някое от следните обстоятелства:

1. При съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
2. В резултат на промени в свързаното с програмата национално законодателство, стратегическо планиране или в правото на ЕС;
3. При съществени промени в национални или секторни стратегии, концепции и програми, влияещи върху изпълнението на плана;
4. При приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз се актуализира и програмата за реализиране на плана.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

Приложение 1 - Раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Тутракан 2021-2028 г.

РАЗДЕЛ „ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ“ към Програма за опазване на околната среда на община Тутракан 2021-2028 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

- I. Въведение
- II. Описание на местоположението на естествените находища на лечебните растения, условията в местообитанията, количеството и състоянието на ресурсите на територията на община Тутракан
- III. Защитени зони
- IV. Защитени територии
- V. Дейности за опазване на екосистемите и ресурсите от лечебни растения за осигуряване на устойчивото им ползване
- VI. Приоритетни мерки за опазване на ресурсите и разнообразието на лечебните растения
- VII. Избор и регламент на територии, които не са защитени, но изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях
- VIII. Местни нормативни актове за начините на земеползване съобразно изискванията на нормативните актове и плановите документи от по-висока степен
- IX. Видове под специален режим
- X. Прогнозни количества на ресурсите и период на възстановяване
- XI. Заключение
- XII. Термини и дефиниции
- XIII. Приложения

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящият раздел „Лечебни растения“ (ЛР) към общинската Програма за опазване на околната среда на община Тутракан за периода 2021-2028г. е разработен на основание чл.50, т.3 и чл.55 от Закона за лечебните растения (ЗЛР), обн. ДВ бр.29 от 7 Април 2000 г., с посл. изм. ДВ. бр.96 от 1 Декември 2017 г. и във връзка с разпоредбите на Наредба №2 от 20 януари 2004 г. за привалата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, обн. ДВ бр. 14 от 29 февруари 2004 г.

Българската лечебна флора е не само най-богатата в Европа, но и най-добре проучената. Богатите архиви и хербарии на специализираните институти на Българската академия на науките са ценни за науката и достъпни за всички. България е основен доставчик на билки за целия Свят. С територия десетки пъти по-малка от тази на Индия и Китай, пропорционално на площта си, страната ни ги изпреварва по количества износ на билки. Точни данни за количествата билки, които преминават през билкозаготвителните пунктове у нас няма. Твърди се, че са повече от 17 хил. тона годишно. Най-големи количества се търгуват от диворастващи липа, глог, шипка, трънка и коприва.

България е единствената страна в Европейския съюз, която има специален Закон за лечебните растения, защото единствено ние събираме билки от дивата природа и то в огромни количества.

Законът за лечебните растения предписва как да се организира изкупуването и заготвянето на билки в специални пунктове, които се регистрират в регионалните инспекции по околна среда и води. Определя и правила за събиране, изсушаване, превоз и съхранение. Задължава билкозаготвителите да обучават берачите си.

В България се извършва основно първична преработка на билките: сушене, замразяване, рязане, пакетиране, което не добавя повече от 5% стойност. Толкова е и максималната печалба на билкозаготвителите. Затова, за да увеличат приходите си, те се стремят да изнасят все по-големи количества билки и нерядко ощетяват дивата природа. Единици са фирмите в България, които вече ползват високотехнологично оборудване при обработването на билките и изнасят на пазара у нас и в чужбина преработени крайни продукти, на много по-високи цени. Суровина само в изсушен вид струва единица, а в преработен вид, като краен продукт може да струва 10–15 дори 100 пъти по-скъпо. Към това трябва да се стремят фирмите, обработващи билки в България – високотехнологична преработка, производство на етерични масла, тинктури, добавки и др.

Стотици хиляди семейства у нас могат да разчитат на билките за препитанието си. Доходите им зависят от това да познават добре различните видове растения, да знаят точно кога лечебните вещества в тях са най-силни и да спазват правилата за събиране, за да опазват естествените им находища.

По-голямата част от билките, които се изкупуват, търгуват и преработват се събират от дивата природа. Тя е много щедра с нас, но не е неизчерпаема!

С настоящия раздел „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързаните с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

В последните години значително нараства интереса към лечебните растения. Те са били и си остават ефективно средство при лечението на редица заболявания. Растенията са достъпна и евтина суровина за приготвянето на лечебни препарати, чайове, напитки и др. Съществуващата в страната икономическа криза принуждава значителен брой хора да събират билки и плодове с търговска цел.

Съгласно ЗЛР, лечебните растения на територията на Република България се използват съгласно принципите за устойчиво ползване и един от подходите, които позволява прилагането на този принцип е планиране и контролиране на ползването на полезна биомаса от диворастящите популации на лечебните растения.

Основните принципи при планиране на ползването на лечебни растения са: минимално ползване на проблемни видове; използване на щадящи способности и техники за събиране; сигурно и ефективно първично преработване за реализация и ползване на базата на разработен планов документ. В тази връзка раздел „Лечебни растения” в ОПООС на община Тутракан повишава своето значение като документ, осигуряващ устойчиво ползване на тези ценни природни ресурси.

Цел:

Целта на настоящия раздел „Лечебни растения“ е запазване на ресурсите от съществуващите видове лечебни растения на територията на община Тутракан. Той урежда управлението на дейностите по опазването и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки.

Задачи:

- Опазване на лечебните растения в естествените им находища;
- Поддържане и съхранение на екосистемите съдържащи лечебни растения;
- Опазване на естествените местообитания на лечебните растения.

Нормативи:

1. Закон за лечебните растения
2. Наредба №2 от 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения, издадена от МОСВ.
3. Наредба №5 от 19 юли 2004 г. за изискванията, на които трябва да отговарят билкозаготвителните пунктове и складовете за билки, посл. изм. ДВ бр.66 от 10.08. 2018 г., издадена от Министерство на здравеопазването и Министерство на околната среда и водите.

Според ЗЛР разделът „Лечебни растения” към ОПООС е планов документ за опазване и устойчиво ползване на ресурсите от лечебни растения в общината.

Съгласно чл. 46 от ЗЛР Кметът ръководи изпълнителната дейност на общината във връзка с ползването, опазването и култивирането на лечебните растения, като:

1. Организира изпълнението на дейностите по отношение на лечебните растения, включени в общинската програма за опазване на околната среда;
2. Издава разрешителни за ползване на лечебните растения от земи, води и водни обекти - общинска собственост;
3. Издава удостоверения за билките от култивираните лечебни растения;
4. Предоставя на Министъра на околната среда и водите информация за нуждите на наблюдението и оценката на лечебните растения и на създаването и поддържането на специализираните карта и регистър за тях.

Настоящият раздел „Лечебни растения“ включва информация за видовете лечебни растения, местообитанието им, разпространението им, режимът на тяхното ползване, прогнозните количества суровина, морфологичните части, предмет на събиране, на които може да разчита местната икономика. Разделът представя и информация за необходимите мерки за опазване на лечебните растения и техните местообитания и находища.

II. ОПИСАНИЕ НА МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО НА ЕСТЕСТВЕНИТЕ НАХОДИЩА НА ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, УСЛОВИЯ В МЕСТООБИТАНИЯТА, КОЛИЧЕСТВО И СЪСТОЯНИЕ НА РЕСУРСИТЕ

Община Тутракан попада в териториалния обхват на ТП Държавно горско стопанство Тутракан намира се в Северозападна Добруджа. Представлява отделни, откъснати един от друг комплекси с различна големина, пръснати сред работните земи. Формата на територията на стопанството е неправилна фигура като в посоката север – юг дължината е около 25 километра, а в посока изток – запад около 45 километра.

Територията на община Тутракан е богата на естествени находища на лечебни растения, диворастващи плодове и билки.

Находищата на лечебни растения се срещат на групи, разпръснати, на петна или се срещат по единично и се използват за стопански и лични нужди.

Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове.

На етапа на изготвяне на настоящия раздел „Лечебни растения“ не разполагаме с точни данни за количествата събрани билки на територията на общината през последните години. Липсват данни и за реалните количества събирани от населението лечебни растения за лична употреба.

Съгласно разпоредбите на ЗЛР, изкупуването и/или първичната обработка на билки се извършва от билкозаготвителни пунктове.

Контролът на пунктовете за изкупуване и преработка на билки, горски плодове и гъби се осъществява от РИОСВ - Русе.

На територията на Община Тутракан се срещат различни видове лечебни растения – хвош, коприва, овчарска торбичка, горицвет, брош, липа, лайка, бял равнец, бъз, мащерка, риган, слез, бръшлян, бял равнец, маточина, дяволска уста, глухарче, тетра и други. Преобладаващи видове горски плодове са – шипка, глог, драка, дъбови жълъди, джанка, трънка, тревен бъз, орех, конски кестен и други. За общината са характерни също: лечебна иглика, жълт кантарион, пролетно ботурчей и бял имел.

Билките намират широко приложение във фармацевтичната, козметичната и парфюмерийна промишленост, а също за производство на чай, тинктури и лечебни био-продукти. Интерес за населението на община Тутракан и обект на събиране за лична употреба представляват следните билки: липа, лайка, риган, мащерка, жълт кантарион, глог и шипка.

Като цяло съвместното действие на биотичните и абиотични фактори определя условията в местообитанието на лечебните растения на територията като благоприятни за съществуването, размножаването, развитието и запазването им. На тази база е изготвен и приложен списък на по-важните видове лечебни растения в община Тутракан със стопанско и икономическо значение.

Находищата на лечебни растения на територията на общината са на групи, разпръснати, на петна и се срещат по единично и се използват за стопански и лични нужди.

Таблица 2: Списък на лечебните растения, определени като такива с приложение към Закона за лечебните растения, срещани се в земеделски земи, гори и в границите на населените места на община Тутракан

№ по ред	Вид	Местонахождение	Срещаемост	Описание и ресурсно значение
1	Теснолист божур <i>Paeonia tenuifolia</i> 	В горите на ограничени територии	Рядко, на петна	Многогодишно тревисто растение от семейство Божурови. Видът е интергласиален реликт. Той е застрашен в България, включен в Червената книга. Корените му са гредесто удебелени. Стъблото му достига височина от 15 до 40 cm. Листата са последователни и двойно-тройно перести с линейни крайни дялове. Цветовете му са с 5 – 6 чашелистчета и 8 – 10 едри тъмнорвени венчелистчета. Плодът е с 3 – 4 (5) влакнести мехунки. Цъфти през април – май, а плодоноси през август – септември.
2	Бреза обикновена <i>Betula pendula</i> 	Гори и паркове във всички населени места	По единично	Широколистнодърво с характерен за кората бял цвят, който се дължи на веществото бетулин - единственото бяло багрило в природата. Употребявана част: листата. Без ресурсно значение
3	Бръшлян <i>Hedera helix</i> 	Расте из широколистните и смесени гори, по-рядко и по скали из цялата община	На петна	(Сем. Бръшлянови - Araliaceae) - вечнозелено увивно или пълзящо растение. Листата са дълги 3-10 cm., кожести, лъскави, по цветоносните клонки яйцевидни или елипсовидни. Цветовете са жълтозелени с петделна чашка

				и венче. Цъфти през август – септември, плодовете узряват на следващата пролет. Употребяема част: Използват се листата. Отровно! Фитотерапия (Използваем. Лични нужди.
4	Бъз нисък <i>Sambucus ebulus</i> 	Повсеместно – в населените места и пасищата в големи количества По-големи находища са установени в с. Белица, с. Варненци, с. Нова Черна, с. Пожарево	На групи <u>ч</u>	Семейство Бъзови - <i>Saprifoliaceae</i>) многогодишно тревисто растение. Стъблото е едногодишно, високо до 2 м. Листата са нечифтоперести, с ланцетни прилистници, обикновено с 5—9 продълговати, заострени и назъбени листчета. Цветовете са бели или червеникави, събрани в едри съцветия на върха на стъблото. Прашниците са червеникави, а плодовете черни. Използваема част: Цвят, плод, корени; Намира широко приложение и в народната медицина. Време за бране Август — октомври. Начин на бране Плодчетата се събират при пълното им узряване направо от растението или се отрязват целите връхни части заедно с плодовете, които след това се обират. Начин на сушене. Събраният материал се почиства от неузрели и презрели плодчета, клечки, дръжчици и други примеси и се суши на слънце, разстлан върху рамки или постелки, в затоплени помещения или в сушилни при температура до 80°, която се повишава постепенно, и при осигурена добра вентилация. Да не се пресушава. Отровно! Максимално използваем.
5	Бъз черен <i>Sambucus nigra</i>	Повсеместно в населени места и гори	На петна	Семейство Мешковицови Дървовиден вид бъз с черни плодове. Черният бъз е листопаден храст или ниско дърво, високо 2-6 m със сива кора и мека бяла сърцевина. Листата са срещуположно разположени,

			сложни нечифтоперести с 3-7 продълговато яйцевидни, заострени и назъбени листчета. Цветовете са жълтеникаво-бели, събрани в многоцветни щитовидни съцветия достигащ и до 20 cm в диаметър. Чашката и венчето са 5 делни. Плодът е сферична, сочна, черновиолетова ягода, 5-6 mm в диаметър, най-често с 3 продълговати семена[1]. Цъфти април-юни. Употребява се за регулиране обмяната на веществата. Употребяеми части за лечебни цели (билки) Цвят от черен бъз - Flos Sambuci nigri. Плод от черен бъз - Fructus Sambuci nigri. Лист от черен бъз - Folium Sambuci nigri. Време и начин на бране на билките Цвят от черен бъз - в края на пролетта и началото на лятото, когато започва цъфтежът. Да не се изчаква пълното разцъфтяване, защото венчето на голяма част от цветовете опадва при брането на съцветието. Брането се извършва в сухо време. Отрязват се целите съцветия с овощарска ножица[6]. Плод от черен бъз - в края на лятото и началото на есента (август-септември) при пълното узряване на плодовете, когато са черновиолетови отвън и тъмночервени отвътре. Ако плодовете се събират по-рано, много от тях са неузрели и занижават качеството на билката. Плодовете се събират, като се отрязват с нож или ножица заедно с общата дръжка. Набраните плодове се поставят в кошници или касети[7]. Лист от черен бъз - събират се
--	---	--	---

				през лятото (юни-юли), когато листата са напълно развити. Отрязва се целият лист с нож или ножица и от дръжка се откъсват съставните листчета Без ресурсно значение
6	Глог черен <i>Crataegus pentagyna</i> 	Среща се в гористи места	По единично	Семейство Розоцветни (Rosaceae). Храст или ниско дърво до 4-6 м високо. Младите клонки са космати. Има малобройни трънки, дълги 5-10 мм и сивкава кора на клонките. Листата са голи или слабо влакнести, кожести, с 3-5 неправилно напилени дяла, дълги 2-6 см, широки 2-4 см. Цветовете са сравнително дребни, хермафродитни, 10-15 мм в диаметър, бели, събрани в щитовидни съцветия. Цветните дръжки са влакнести, Чашката е петлистна, от външната страна влакнеста. Венчелистчетата са 5, бели, закръглени. Тичинките са много. Плодникът е образуван от 3-5 плодолиста. Плодовете са кълбести, 10-15 мм в диаметър, черни или черно-червени, със сиво синкав налеп, с 3-5 тристенни костилчици. Цъфти май-юни, плодоноси през август-септември. Използваема част. Използват се листата (<i>Folia Crataegi melanocarpae</i>; <i>Folium Crataegi pentagynae</i>), цветовете (<i>Flores Crataegi melanocarpae</i>; <i>Flos Crataegi pentagynae</i>) и плодовете (<i>Fructus Crataegi melanocarpae</i>; <i>Fructus Crataegi pentagynae</i>). Без ресурсно значение
7	Глухарче обикновено <i>Taraxacum officinale</i> 	Среща се в населените места и извън тях в големи количества повсеместно	На петна	Семейство Сложноцветни (Asteraceae). Многогодишно тревисто растение с височина до 30 см, чиято надземна част се състои от розетка от листа и цилиндрично, кухо стъбло, на върха на което се намира една цветна кошничка. Листата са неправилно изрязана петура, с едри заострени дялове.

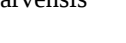
				Цветната кошничка се състои от жълти, езичести цветове. Плодът е елипсовиден. Растението развива късо коренище, преминаващо в дебел месест корен, дълъг до 20 см. Цъфти от ранна пролет до есента. Употребяема част: Използват се корените, събрани през есента, когато листната розетка започва да увяхва. Корените се изкопават, изчистват от пръстта и от кореновата шийка и се измиват със студена вода. След отцеждане на водата, корените се изсушават. Съдържа естествен растителен латекс. Максимално използваем
8	Детелина ливадна <i>Trifolium pratense</i> 	Среща се в населените места на община Тутракан повсеместно	На петна	Ливадната детелина е многогодишно тревисто растение от семейство Бобови. Стеблата от са разклонени от основата, 10—80 см високи, изправени, възходящи или полулежачи. Листата са тройни на дълги дръжки. Цветовете са двуполови, сферични главички, с диаметър 2-3 см. Венчето е пурпурночервено или розово (рядко бяло или кремаво), Плодът е едносеменен ципест боб, обхванат от чашката. Цъфти май — юли Употреба Прясна през цялото лято Изсушена – целогодишно. Използват се цъфтящите надземни части и листата. Стръковете се събират по време на цъфтежа и се сушат в проветриви помещения. Листата могат да се събират и скоро преди или след цъфтежа. Надземната ѝ част съдържа различни количества етерично масло, гликозиди, танин, каротин и витамини С, В и К и др. Ограничено използваема
9	Живовлек голям /широколистен/ <i>Plantago major</i>	Среща се в умерени количества в населените места и	На групи	Семейство Plantaginaceae /Живовлекови/ Максимално използваем

		извън тях		Употребяват се листата. Използва се за лечение на различни заболявания – възпалителни процеси на горните дихателни пътища, характеризиращи се с жилав, оскъден секрет (хроничен бронхит), проблеми с храносмилателния канал (гастрити, язви, колити).
10	Живовлек ланцетовиден /теснолистен/ <i>Plantago lanceolata</i> 	Среща се в умерени количества в цялата община	На групи	Семейство Plantaginaceae /Живовлекови/ Многогодишно тревисто растение с голо, безлистно цветоносно стъбло, високо 10-15 см. и листа, събрани в приосновната розетка. Листата са с къси дръжки, ланцентни. Цветовете са дребни, беззникави. Цъфти през май и август. Употребяема част: Използват се листата, семената и пресният сок. Ограничено използваем
11	Жълт кантарион лечебен <i>Hypericum androsaemum</i> 	Среща се често на територията на цялата община. Има установено находище край с. Белица.	На групи	(Сем. Звънникови - Нурегасеае) - многогодишно тревисто растение, силно разклонено, голо, високо от 30 до 100 см. Листата са срещуположни, без дръжки, овално елипсовидни, дълги 1-3 см. Цветовете са жълти, събрани на върха на стъблото в съцветиуметлица. Тичинките са много, сраснали в основата си в 3 снопчета. Плодът е тригнездена кутийка. Цъфти май-септември. Употребяема част: Надземната част се събира в началото или през времето на цъфтенето чрез отрязване на облистените стъбла с цветовете и пъпките на около 20 см. от върха. Не трябва да се събират прецъфтели стръкове. Използва се във фармацевтичната промишленост, фитотерапевтичната практика. Използваем за лични и стопански цели.
12	Здравец обикновен	Среща се в умерени количества в горите	На петна	(Сем. Здравецови - Geraniaceae) - многогодишно

	Geranium macrorrhizum 	на общината по влажни сенчести, скалисти и каменисти места		тревисто растение със силно развито хоризонтално коренище. Среща се в предпланините и планините от 300 до 2000 м надм. в. Надземната му част се използва в парфюмерията, козметиката, фармацевтичната и фитотерапевтичната практика. Обикновения здравец има лечебно действие (регулира кръвното налягане) и широко се използва като декоративно растение. Използваем.
13	Змийско мляко Chelidonium majus 	Каменисти, сенчести и открити влажни места по територията на цялата община	На групи, като бурен или плевел	(Сем. Макови - Papaveraceae) - многогодишно тревисто растение с гъст оранжев млечен сок. Стъблата са разклонени, 30-60 см., високи. Листата са пересто наделени, отгоре зелени, отдолу сивозелени. Цветовете са жълти, събрани по 2-6 в съцветия с дълги дръжки. Венчето е четирилистно, тичинките са многобройни. Плодът е 3-5 см., дълга еднoгнездна шушулковидна кутийка. Цъфти през април-юни. Употребяема част: Използват се стръковете. Събира се цялата надземна част малко преди разцъфтяване. Използва се във фитотерапията и народната медицина. Отровно! Приложението му във фитотерапията изисква лекарски контрол! Използваем. Без ресурсно значение
14	Иглика лечебна Primula veris 	Среща се в големи количества в населените места и извън тях	На групи	(Сем. Игликови - Primulaceae) - многогодишно тревисто растение с късо коренище и множество дълги цилиндрични корени с диаметър 1-2 мм. Употребяема част за лечебни цели (билка) Корен от иглика (Radix Primulae) и цвят от иглика - (Flos Primulae). Използват се във фитотерапевтичната практика

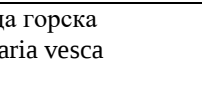
				и за приготвяне на фитопрепарати. Максимално използваема
15	Коприва обикновена <i>Urtica dioica</i> 	Широко разпространено из цялата община	На петна	(Сем. Копривови - Urticaceae) - многогодишно тревисто растение. , високо до 1.5 м., с дълго пълзящо коренище. Стъблото е четириръбесто, изправено, дървено при основата. Листата са срещуположни, продълговати, сърцевидни. Цялото растение е покрыто с парливи власинки. Цветовите са еднополови, дребни, жълтозелени. Цъфти от май до септември. Употребяема част: С лечебна цел се използват листата и коренищата. Листата се събират от май до септември, а коренищата от септември до ноември. Стъблата се окосяват и листата се обират, докато растението е още свежо. Коренищата се изчистват по пръст и тънки коренчета и се измиват веднага.. Използва се във фитотерапевтичната практика. Масово използваема за лични и стопански цели.
16	Лечебна лайка – <i>Chamomilla recutita</i> 	Расте по ливади, поляни, пасища, около населени места из цялата община	На групи	Едногодишно тревисто растение. Стъблото е изправено, високо до 50 см. Цялото растение и особено цветните кошнички имат характерна приятна миризма и остър възгорчив вкус. Цъфти от май до август. Употребяема част: За лечебна цел се използват цветните кошнички. Брането се извършва ръчно или със специални гребени. Цветовите се откъсват с дръжка, не по- дълга от 3 см. Максимално използваема за лични нужди и стопански цели.
17	Липа дребнолистна <i>Tilia cordata</i>	Сенчести и умерено- влажни места из смесени широколистни гори и пътища.	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 30 метра. Расте по сенчести и умерено влажни места из смесените широколистни гори. Листата са

				последователни с неправилна сърцевидна форма. Цветовете са събрани в полусенник. Съцветията на дребнолистната и среднолистната липа са дребни, обикновено са 5-7, дори до 15 цветчета. Дребнолистната липа цъфти най-късно към средата на лятото след едролистната и сребролистната. Използва се във фитотерапевтичната практика. Използваем за лични нужди и стопански цели.
18	Липа едролистна <i>Tilia platyphyllos</i> 	Среща се в по-ограничени количества в горите	По единично	(Сем. Липови - Tiliaceae) - дърво с височина до 40 метра. Изисква по-мек и по-влажен климат и по-влажни почви, отколкото дребнолистната липа. Употребяема част: Използват се съцветията със и без присъцветниците, събрани по време на цъфтене. Събират се съцветията. Съцветията на едролистната липа са 2 до 5 едри цветчета. Използваем.
19	Магарешки бодил <i>Carduus acanthoides</i> 	Широко разпространен на територията на цялата община.	На групи и на петна	Представлява едногодишно или двугодишно, бодливо тревисто растение, което принадлежи към семейство Сложноцветни (Compositae, Asteraceae). Дрога /билка/ на магарешки трън, магарешки бодил. Надземната част с кошничките и листата без долната стъблена част (Herba Onopordonis acanthii). Съдържание на магарешки трън, магарешки бодил Листата съдържат сапонини, горчивия сесквитерпен лактон аркциопикрин и следи от алкалоиди; цветните кошнички съдържат инулин. Лечебни свойства на магарешки трън, магарешки бодил. Повишава тонуса на гладката мускулатура, в малки дози възбужда, а в по-големи действа угнетяващо върху централната нервна система. Експериментални и клинични данни на магарешки трън,

				магарешки бодил. Българската народна медицина препоръчва употребата на извлек от магарешки трън като тонизиращо и ободряващо организма средство. Тези действия на магарешкия трън се дължат най-вероятно на значителното съдържание на полизахарида инулин (особено много в цветните кошнички), а също така и на сапоници в растението. Съдържащите се в растението дъбилни вещества определят и присъщото му. Максимално използваем.
20	Лечебна маточина (лимонче) – <i>Melissa officinalis</i> 	Расте из храсталаци и редки гори по тревисти и каменисти места из цялата община	По единично	Многогодишно тревисто растение с приятна лимонена миризма. Стъблото е четириръбесто, разклонено, 30-80 см. високо, покрито с жлезисти и прости власинки. Цветовете са бледожълти, бели или розови. Листата са срещуположни с дръжки широки яйцевидно ромбични или продълговати. Плодът е съставен от 4 едносеменни яйцевидни орехчета. Цъфти юни – септември. Употребяема част: Използват се листата и цъфтящите връхни части на стъблото. Използваема. Лични нужди.
21	Машерка дългостъблена <i>Thymus longidentatus</i> 	Тревисти места, край пътища и орници, храсталаци и разредени горички	На групи	(Сем. Устноцветни - Lamiaceae) - полухрастче, високо до 20 см. Събират се стръковете с листата и цветовете. Максимално използваема за лични и стопански цели.
22	Машерка красива <i>Thymus comptus</i> 	Среща се рядко в малки количества по пасищата	На групи	Сем. Устноцветни - Lamiaceae Ароматни многогодишни тревисти растения. Използват се цъфтящите надземни части (Herba). Без ресурсно значение
23	Мента полска <i>Mentha arvensis</i> 	Рядко срещана в малки количества	На петна	Семейство Устноцветни (Lamiaceae) Употреба на полската мента като лековита билка

				В народната медицина като успокоително и противогърчово средство във вид на запарка: 2 супени лъжици ситно нарязана билката се залива с 1 чаена чаша вряща вода и след изстиване се прецежда. Доза за 1 ден. Медоносна билка. Без ресурсно значение
24	Мента обикновена <i>Mentha spicata</i> 	Среща се в покрайнините на горите в малки количества	На петна	Семейство Устноцветни (Lamiaceae) Използват се листата на растението. Прилага се и като подправка. Без ресурсно значение
25	Овчарска торбичка <i>Capsella bursa-pastoris</i> 	Среща се в умерени количества около обработваемите площи	На групи	Овчарска торбичка (<i>Capsella</i>) е род тревисти растения от семейство Кръстоцветни (Brassicaceae). Четири вида, от които двата най-популярни са Обикновена овчарска торбичка (<i>Capsella bursa-pastoris</i>) и Румена овчарска торбичка (<i>Capsella rubella</i>). Произлиза от Източна Европа и Мала Азия, но е разпространено и в други части на света, където е смятано за често срещан плевел, особено при по-хладен климат. Употребяема част (билка) Стрък от овчарска торбичка - <i>Herba Bursae pastoris</i> . Използваема.
26	Бял равнец <i>Achillea millefolium</i> 	Ливади и пасища, каменисти и тревисти места. Видът е широко разпространен на територията на цялата община.	На петна	(Сем. Сложноцветни - Asteraceae) - Многогодишно тревисто растение с пълзящи подземни издънки, с право неразклонено стъбло. На върха на стъблото цветните кошнички са събрани в гъст щит. Всяка кошничка се състои от 5 периферни бели езичести цветове. Цъфти от юни до септември. Употребяема част: За лечебна цел се използват цветните кошнички и надземната част. Използва се в билколечението. Максимално използваем за лични нужди и стопански цели.

27	Риган обикновен <i>Origanum vulgare</i> 	Среща се в големи количества из храсталаци, по каменливи места и в редки гори и по пасищата из цялата община	На петна	(Сем. Устноцветни - Lamiaceae) - Многогодишно тревисто растение с пълзящо коренище. Стъблата са 30-80 см. високи, изправени. Листата са срещуположни с дръжки. Цветовете са много дребни, светлочервени или розововиолетови. Събрани са в класовидни групи, които образуват щитчета. Чашката е тръбеста с 5 зъбчета. Венчето е двуустно. Цъфти през юли – септември. Употребяема част: Използват се цветоносните връхни части, събрани по време на цъфтеж, като се отрязват на около 20 см. от върха. Използва се в парфюмерията и фитотерапията. Масово използваем.
28	Синя жлъчка <i>Cichorium intybus</i> 	Среща се по ливади, тревисти места, край пътища и жп линии, плевел в лозя, градини, посеви и окопни култури.	На групи	Цикория - Семейство Сложноцветни (Asteraceae) Многогодишно тревисто растение, високо 20-100 см. Коренът вретеновиден до рязовидно задебелен. Стъблото разклонено. Приосновните листа събрани в розетка на къси дръжки, обратнотъпчовидни, от перестонарязани до наделени; стъблените листа приседнали, със закръглени или стреловидни ушички, стъблообхващащи. Цветните кошнички многобройни, събрани на групи от по 2-5 или единични. Обвивните листчета на кошничките в 2 реда, вътрешните 2-3 пъти по-къси от външните. Цветовете небесносини, до 3 пъти по-дълги от обвивните листчета. Цъфти юни-октомври. Без ресурсно значение
29	Слез горски <i>Malva sylvestris</i> 	Рядко се среща в малки количества	На групи	Семейство: Слезови (Malvaceae) Термофилен вид. В билколечението се използват листата и цветовете. Без ресурсно значение
30	Смрадлика (Тетра)	Среща се в умерени	На петна	Семейство

	Cotinus coggygia 	количества около населените места		Смрадликови (Anacardiaceae) Познато още като тетра, дърво, високо до 12 m. Смрадликата е лечебно, багривно, дъбилно и декоративно растение. Отровно при вътрешно приложение, т. е. при пиене - промивките и гаргарата НЕ се смятат за вътрешно приложение! В последно време се използва и в медицинска козметика - екстракт от Смрадлика се влага в кремове срещу подсичане (крем „Бочко“) и други продукт. Събират се листата на смрадликата. Без ресурсно значение
31	Трънка Prunus spinosa 	Среща се извън и в населените места по синори, пасища, пустеещи места, край пътища	На групи	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - храст със силно разклонено стъбло. Дребноплодно растение. Понякога образува самостоятелни храстови съобщества. Използват се цветовете (Flores) и плодовете (Fructus). Използва се във фитотерапевтичната практика. Без ресурсно значение
32	Шипка храсталачна Rosa corymbifera 	Често среща в големи количества извън населените места и в тях	На групи	Семейство розоцветни. Листопаден храст с прави или извити стъбла, стигащи на дължина до 3 м., и покрити с твърди, бодливи, сърповидно извити шипове. Цветоносните стъбла понякога са без шипове. Цветовете са розови или бели. Плодчетата са едносеменни орехчета, затворени в месесто цветно легло, което се разраства и образува яркочервен, яйцевиден до сферичен плод-шипка. Цъфти май-юли, а плодовете узряват през есента. Употребяема част: Използват се плодовете - шипките. Максимално използваема
33	Ягода горска Fragaria vesca 	Често се среща по поляни, храсталаци и гори в цялата община	На петна	Смейство Розови (Rosaceae) Употребяема част за лечебни цели (билка) Лист от горска ягода - Folium Fragarie. Максимално използваема

				
34	Полски хвоц <i>Equisetum arvense</i> 	Среща се в малки количества около вода	На групи	Сем. Equisetaceae — Хвощови Многогодишно тревисто спорово растение с дълго подземно (дълбоко в земята) кафяво черно коренище с тънки корени и кълбести грудки. Спорите узряват април — май. Употребяема част - дрога на полски хвоц Събраните върхни надземни части на безспоровото лятно стебло (Herba Equiseti) и изсушени при обикновена температура. Вкусът е слабо нагарчащ.
35	Кестен конски <i>Aesculus hippocastanum</i> L. 	В населените места на община Тутракан и някои населени места – по паркове и алеи като декоративно дърво	По единично и на групи	Див кестен, Бял конски кестен (<i>Aesculus hippocastanum</i> , White chestnut) е голямо широколистно дърво, принадлежащо към семейството на Сапуненото дърво, Сапиндови (<i>Sapindaceae</i>). Дървото достига на височина до 30-36 метра. Формата на короната му е куполообразна с много здрави клони. Използват се кората на стъблото и по-младите клонки, семената (плодовете), също така свежите листа и цветовете. Семената се събират през есента при разпукването на зелената обвивка. Кората се събира през ранна пролет, преди започване движението на растителните сокове и разлистването на дървото.
36	Горицвет пролетен <i>Adonis vernalis</i>	Край горите като единични бройки – рядко се среща	Единични бройки	Семейство <i>Ranunculaceae</i> — Лютикови Многогодишно тревисто растение, високо до 40 см., с гъсто облистени стъбла. Листата са тройно до четворно пересто нарязани, заострени.

				Цветовите са едри, златистожълти. Плодът е сборен, овален, съставен от сивозеленикави плодчета. Цъфти през април - май. Употребяема част: Използва се надземната част, събрана в началото на цъфтежа до образуването на първите плодове. Използва се при сърдечни заболявания. Отровно! Без ресурсно значение
37	Дяволската уста <i>Leonurus cardiaca</i> 	Разпространено по тревисти и буренливи места.	На групи	семейство Устноцветни Дяволска уста е тревисто двугодишно растение. Двугодишно тревисто растение, високо до 150 см, с четириръбесто надлъжно набраздено кухо стъбло, покрито с власинки. Листата са длановидно нарязани, срещуположни, с дълги дръжки, долните са петделни, а горните — триделни, към върха заострени. От горната страна те са тъмнозелени, а отдолу — светлозелени. Цветовите са разположени по няколко в пазвите на горните листа и образуват прешлени. Съцветието е класовидно. Венчето е светло-червено и е около два пъти по-дълго от чашката. Горната устна на венчето е продълговата, извита, а долната е триделна, с къси, тъпи дялове. Плодът е сух, разпада се на четири тристенни орехчета. Цъфти от юли до септември. Не се допуска примес с вида <i>Leonurus marrubiastrum</i> L., чийто листа са цели и венчето не е по-дълго от чашката (включително зъбците). Използува се цъфтящата надземна част заедно с листата (Herba).
38	Бял имел <i>Viscum album</i> L.	Рядко се среща на територията на общината	На групи	Сем. Loranthaceae – Имелови Белият имел е вид растение от семейство Санталови. Той е

				един от особените видове паразитни растения, защото има зелени листа, с които може да извършва фотосинтеза, но се нуждае от растение гостоприемник, за да поема от него вода и минерални соли. Вечнозелен полупаразитен дребен храст, прикрепващ се по клоните на гостоприемниците, проникващ под кората в дървесината с кореноподобен хаусторий, черпещ хранителни вещества. Стеблото силно дихотомично разклонено. Листата срещуположни, тесни елиптични до лопатовидни, приседнали, тъпи, целокрайни. Цветовете двуполови, с прост жълтеникавозелен 3 - 4-делно околоцветие, по 3 (5 - 6) в разклоненията на младите клонки. Плодът кълбеста бяла (бледожълтеникава) лепкава ягода с 1 -2 (3 - 4) черни семена. Цъфти март - април. Употребяват се събраните през лятото листа с клонки или само листата, изсушени при обикновена температура или в сушилня при температура, не по-висока от 45°C (Folia Visci). Билката има жълтеникавозелен цвят и слабо тръпчив вкус, без особена миризма.
39	Брош <i>Rubia tinctorum</i> L. 	Рядко се среща на територията на общината	На групи	Сем. Rubiaceae - Брошови Многогодишно тревисто растение с мощен главен корен и пълзящо разклонено червено коренище с многобройни коренчета във възлите. Стеблото стелещо се и катерливо (покрито с многобройни хрущялни зъбчета, с които се захваща) четириръббо, 50—80 (150) см дълго. Листата в прешлени по 6 (долните 4), продълговати до ланцетни. Съцветието разперена метлица. Цветовете жълтеникавозелени. Плодът черен сочен ягодовиден. Цъфти юли - септември.

				Използват се коренището с корените.
40	Пролетно ботурче <i>Cyclamen coum</i> Mill 	Рядък за България вид. Среща се в село Бреница, общ. Тутракан	На петна	Многогодишно тревисто растение от сем. Игликови. Има едри, бъбрековидни листа и розови до цикламени цветове. У нас цъфти рано напролет, често още в средата на февруари до април Съществуват 2 подвида и 3 форми, определени от формата на листата и характеристиките на цветовете: с широки и по-къси листа: <i>Cyclamen coum</i> subsp. <i>coum</i> – листата са с гладък край, венцелистчетата са 0,8 – 1,4 см <i>Cyclamen coum</i> subsp. <i>coum</i> f. <i>coum</i> – розови до цикламени цветове, с тъмни петна в основата; <i>Cyclamen coum</i> subsp. <i>coum</i> f. <i>pallidum</i> – бели, бледорозови цветове, с петна; <i>Cyclamen coum</i> subsp. <i>coum</i> f. <i>albissimum</i> – цветовете са чисто бели, без потъмнявания; с по-издължени листа: <i>Cyclamen coum</i> subsp. <i>caucasicum</i> – листата са с вълнообразен ръб, венцелистчетата са приблизително 1,2 – 2 см дълги.
41	Камшик лечебен <i>Agrimonia eupatoria</i> 	Среща се около пътищата в населените места в храсталаци, ливади, пасища и горски пътеки	На групи, като бурен или плевел	(Сем. Розоцветни - Rosaceae) - многогодишно растение. Жълтата комунига е двугодишно тревисто растение с добре развита коренова система и силно разклонено стъбло, което на височина в редки случаи може да достигне до 1м. Употребяема част: Използва се надземната част на растението, без тази в основата му, която е вдървесена. Беритбата ѝ е по време на цъфтеж, от юни до август месец, като стръковете камшик се отрязват на разстояния 25 см от основата. Изушена, билката има златисто-жълти цветове,

				тъмнозелени листа отгоре и сивкави отдолу. 1 килограм суха билка се получава от 4 килограма прясна такава. Вече суха агримонията има стипчив вкус и приятна миризма. Използва се в официалната и народната медицина. Използваем. Без ресурсно значение
--	--	--	--	--

Съгласно чл.5 от Наредба №2 не се допуска събиране на билки в количества, надвишаващи стойностите определени, като процент от наличните в находището запаси:

- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си – до 70%;
- корени, коренища, грудки и луковици от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – до 40%;
- кори, листа и стъблени пъпки – до 40%;
- листа – до 70%;
- за стръкове – до 70%
- за цветни пъпки, цветове, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена до 70% за едногодишните и до 80% за многогодишните видове.

Съгласно чл.6, ал.1 от Наредба № 2 експлоатацията на находищата се редува с период на възстановяване на ресурсите. Съгласно чл.6, ал.2 продължителността на периода за възстановяване е следния:

- при събиране на корени и коренища при видове, които лесно възстановяват ресурсите си – 2 год.;
- при корени и коренища при видове, които трудно възстановяват ресурсите си или растат при специфични екологични условия – 3 год.;
- при събиране на грудки – 2 год.;
- при събиране на листа – 1 год.;
- при събиране на стръкове от видовете, които трудно възстановяват ресурсите си – 4 год.;
- при събиране на съцветия от иглика лечебна – 2 год.

Съгласно чл.6, ал.3 от Наредба № 2 не е необходим период за възстановяване при събиране на следните видове билки:

- коренища от коприва и тряскот;
- стръкове от видовете, които лесно възстановяват ресурсите си;
- цветни пъпки, цветове и съцветия;
- плодове и семена.

Съгласно Допълнителната разпоредба от Закона за лечебните растения, ал.1, т.18 **билки за лични нужди** за билките в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден, както следва:

- корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг.;
- стръкове – до 2 кг.;
- листа – до 1 кг.;
- кори – до 0,5 кг.;

- цветове – до 0,5 кг.;
- семена – до 0,1 кг.;
- плодове – до 10 кг.;
- пъпки – до 0,5 кг.;
- талус – до 1 кг.

III. ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени територии, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие. Местата, попадащи в екологичната мрежа се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците).

Основните изисквания на двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), приет от Народното Събрание през 2011 г. Съгласно него в страната се обявяват защитени зони като част от националната екологична мрежа. Това са места от територията и акваторията на страната, които отговарят на изискванията за наличие на важни за биологичното разнообразие растителни и животински видове, и типове природни местообитания, включени в Приложенията на Директивата за хабитатите. Списъците с природните местообитания и видовете, за чиито местообитания се обявяват защитени зони са изброени в приложения 1 и 2 на ЗБР.

Към момента, с решения на Министерски съвет (МС) са приети:

1. 118 защитени зони за опазване на дивите птици, покриващи 22,6% от територията на България.

2. 231 защитени зони за опазване на местообитанията, покриващи 30% от територията на България.

Съгласно Закона за биологичното разнообразие /ЗБР/ и информация от публичния регистър на защитените територии и зони към ИАОС, в териториалния обхват на Община Тутракан част от землищата попадат в границите на следните защитени зони от екологичната мрежа „Натура 2000“:

- **BG0002030 „Комплекс Калимок”** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-831/17.11.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 108/2008 г.), изм. и доп. със Заповед РД-86/28.01.2013 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 10/2013 г.) - част от землищата на гр. Тутракан, с. Нова Черна, с. Старо село и с. Цар Самуил;

- **BG0000377 „Калимок-Бръшлен”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-1049/17.12.2020 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 21/2021 г.) - част от землищата на гр. Тутракан, с. Нова Черна, село Старо село и с. Цар Самуил;
- **BG00002031 „Стената”** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-566/05.09.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 84/2008 г.) - част от землището на гр. Тутракан;
- **BG0002062 „Лудогорие”** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-837/17.11.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 11/2009 г.), изм. и доп. със Заповед № РД-79/28.01.2013 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 10/2013 г.) - част от землищата на с. Белица и с. Преславни;
- **BG0000171 „Лудогорие-Боблата”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-358/31.03.2021 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 59/2021 г.) - част от землищата на с. Белица, с. Бреница, село Варнени, с. Преславци, с. Старо село, с. Сяново и с. Шуменци;
- **BG0000180 „Боблата”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-686/25.08.2020 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 79/2020 г.) - част от землищата на гр. Тутракан, с. Старо село и село Шуменци;
- **BG0000237 „Остров Пожарево”** за опазване на дивите птици, обявена със Заповед № РД-838/17.11.2008 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 108/2008 г.) - част от землищата на гр. Тутракан, с. Дунавец и с. Пожарево;
- **BG0000530 „Пожарево - Гарван”** за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна, обявена със Заповед № РД-1045/17.12.2020 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 20/2021 г.) - част от землищата на гр. Тутракан, с. Дунавец и село Пожарево.

IV. ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

В границите на Общината се намират и четири защитени територии по смисъла на Закона за защитените територии - ЗЗТ (ДВ, бр. 133/1998 г., изм. и доп. ДВ, бр. 21/2021 г.):

- **Защитена местност „Калимок - Бръшлен”** в землищата на гр. Тутракан, с. Нова Черна, с. Старо село и с. Цар Самуил, общ. Тутракан.
- **Защитена местност „Находище на пролетно ботурче - Бреница”** в землището на село Бреница, общ. Тутракан.
- **Защитена местност „Остров Пожарево”** в землищата на с. Пожарево и с. Дунавец, община Тутракан.
- **Защитена местност „Сая Кулак”** в землището на с. Пожарево, общ. Тутракан.

- **Защитена местност „Калимок - Бръшлен“**

Защитената местност е обявена със Заповед № РД-451/04.07.2001 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 68/2001 г.). За същата има утвърден план за управление със Заповед № РД-886 от 07.12.2007 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 17/2008 г.). Обхваща площ от около 6000 хектара. Разположена е на територията на Тутраканската низина и включва българските острови по Дунава: Мишка, Малък Бръшлен, Голям Бръшлен, Пясъчник, Безименен, Калимок и Радецки. В защитената местност флората е представена от 109 вида водорасли, 10 вида мъхообразни, 16 вида гъби, над 300 висши растения. Най-голямото богатство са птиците. Заради над 242 вида птици, от които 134 гнездящи, блатото до град Тутракан е обявено от Bird Life International за Орнитологично важно място. Най-приоритетни се явяват орнитоложките наблюдения, поради това, че птиците са най-многобройни, атрактивни и лесни за наблюдение. Тук се намира една от най-големите чаплови колонии в България, а също така и едни от последните останали вековни брястове, черни тополи и вардимски дъб в България.

Снимка: Защитена местност „Калимок - Бръшлен“

- **Защитена местност „Находище на пролетно ботурче - Бреница“**

Защитената местност е обявена със Заповед № РД-170/17.03.2015 г. на Министъра на околната среда и водите. Местността „Находище на пролетно ботурче – Бреница“ край с. Бреница, общ. Тутракан е най-новата защитена местност в района. Обявена е за такава през 2015 година с цел опазване на естествено находище на пролетното ботурче, известно още като пролетна циклама (Cyrcamen soum). Площта на местността е близо 32 дка.

Снимка: Защитена местност „Находище на пролетно ботурче - Бреница“

● Защитена местност „Остров Пожарево“

Обявена със заповед № рд-260/17.07.1995 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 69/1995 г.). Остров Пожарево е защитена местност в България. Обхваща площ от 71,0 хектара. Обхваща остров Косуй. Защитената местност е обявена на 17 юли 1995 г. с цел запазване естествените местообитания на защитени и редки видове птици, включени в Червената книга на България и в списъка на застрашените видове в Европа.

В защитената местност се забранява:

- строителство и всякакви други дейности, които увреждат естествения облик на местността или водния и режим;
- провеждане на горскостопански мероприятия в периода 1 януари – 30 август;
- залесяване с неприсъщи за района видове;
- паша на кози и свине;
- безпокоене, улавяне и опръстенияване на гнездящите птици и взимането на яйцата и малките им;
- провеждане на горскостопански мероприятия за поддържане на дървесната растителност, при максимално осигуряване на биологичните изисквания на видовете по специален устройствен проект, съгласуван с РИОСВ Русе.

Разрешава се ловуване на едър дивеч, както и регулиране числеността на хищниците, в периода 1 септември – 30 декември. Територията на защитената местност се припокрива със защитената зона от Натура 2000 по директивата за птиците Остров Пожарево

- **Защитена местност „Сая Кулак”**

Обявена със Заповед № 345 от 17.05.1979 г. на Председателя на Комитета за опазване на околната среда (ДВ, бр. 67/1979 г.), прекатегоризирана в защитена местност със Заповед № РД- 1210/24.09.2003 г. на Министъра на околната среда и водите (ДВ, бр. 91/2003 г.). С площ: 1,8 ха. горски фонд. Стопанисва се от ДГС „Тутракан”.

Режим на дейности:

- Забранява се строителство на нови пристанища, терминали и на промишлени предприятия;
- Забранява се унищожаване на островни образувания;
- Забранява се извършването на дейности, свързани с отводняване, пресушаване или промяна на водния режим на затони, мочурища и естествени водни обекти, освен при изпълнение на дейности, свързани с подобряване състоянието на водните екосистеми и местообитания;
- Забранява се извършването на сечи в горите от местни видове, които водят до намаляване на тяхното площно разпространение или до смяна на видовете.

Снимка: Защитена местност „Сая Кулак“

Със Заповед № 583 от 26.09.1981 г. на Председателя на Комитета за опазване на околната среда (ДВ, бр. 83/1981 г.) в землището на с. Белица, община Тутракан е обявено едно вековно дърво - летен дъб, заведен с държавен регистрационен номер 1320. Реална възраст: 240 години с височина 17 метра и периметър 4.3 метра.

V. ДЕЙНОСТИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ЕКОСИСТЕМИТЕ, ВКЛЮЧВАЩИ ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ, ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА УСТОЙЧИВОТО ИМ ПОЛЗВАНЕ И ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ

Ползването на лечебните растения и опазването на техните ресурси включва:

1. събирането на билки от диворастващи и култивирани лечебни растения;
2. придобиването на билки за първична обработка или преработка;
3. събирането на генетичен материал от диворастващи лечебни растения за култивиране, за опазване при условия извън естествената среда на лечебните растения или за възстановяване на други места в природата.

Събирането на билки от естествените находища на лечебни растения се извършва съобразно изискванията на Закона за лечебните растения и настоящият раздел „Лечебни растения“ към Програма за опазване на околната среда на община Тутракан за периода 2021-2028г.

Събиране на лечебни растения

Предпоставка за събирането е познаването на лечебните билки. Ако притежаваме това познание тогава нещата вече опират до това да събираме билките в съответното време на съответното място и по съответния начин.

Опитът показва, че най-добрите лечебни успехи се постигат с прясно набрани билки, които при тежки заболявания са абсолютно задължителни за да има ефект. Пресните билки човек може сам да си набере през ранна пролет понякога още в края на февруари та чак до ноември. Някои от тях може да се намерят даже и през зимата под снежната покривка, ако човек преди това си е отбелязал местонахождението им.

За през зимата може да се приготви един не твърде голям запас от изсушени билки. За целта ние си ги набавяме в момента на най-голямото им съдържание на лечебни вещества.

При ЦВЕТЧЕТАТА – в началото на цъфтежа; ЛИСТАТА – преди и по време на цъфтенето; КОРЕНИТЕ – изразяват се в ранната пролет или през есента; ПЛОДОВЕТЕ – събират се по време на зреенето.

При това трябва да се има предвид следното: берат се само здрави, чисти растения, по които няма паразити! Билките да се събират в слънчеви дни в сухо състояние, когато росата вече е преминала.

Сушене на лечебни растения

Преди да се сложат да съхнат билките не се мият, а само се нарязват на дребно. След това се слагат на рядко върху кърпи или нещампована хартия и се сушат колкото може по-бързо на сянка или в проветриви топли помещения (тавани). При корени, кори или много сочни растителни части, често пъти се препоръчва изсушаване с изкуствена топлина. Температурата обаче не трябва да надвишава 35°C. Добре измити корени, имат и върбовката е най-добре да се нарежат преди да се сложат да съхнат.

Само сухи като клечки билки могат да бъдат съхранени за зимата. Най-подходящи за целта са стъкленици или картонени кутии с капак. Да се избягват пластмасови съдове и консервни кутии! Билките да не се излагат на светлина (да се използват цветни стъкленици най-подходящи за зелените).

Опазване на лечебните растения

Морфологична част на събиране

В резултат на нарасналия интерес към лечебните растения нараства както броят на използваните видове, така и количеството, в което те се събират за местни нужди и за износ. България е голям износител на билки на световния пазар, което води до голяма опасност от унищожаване на редица растения, ако не се вземат мерки да се регламентира тяхното събиране.

От най-разпространените на територията на община Тутракан лечебни растения интерес за събиране и изкупуване има към следните им морфологични части:

Липа - цвят и листа;

Бъз - цвят и плод;

Глухарче - корен, корен със стрък, стрък и лист;

Мащерка - стрък;

Бял равнец - стрък;

Коприва - корени и листа;

Шипка - плод;

Обикновен глог - цвят с листа и плодове;

Риган - стрък;

Конски кестен – плод и др.

Удостоверение от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения. За събиране и изкупуване на лечебни растения под специален режим на опазване и ползване от естествените им находища ежегодно до 31 декември на предходната година се подават заявки в РИОСВ.

Билките събрани от лечебни растения под специален режим се придружават до крайния потребител със следните документи:

- Заповед на директора на РИОСВ, когато билките са събрани от естествените им находища;
- Удостоверение, издадено от общината, когато билките са събрани от култивирани лечебни растения;
- **Позволително за ползване** на билките.

Ползването на лечебните растения, представляващо стопанска дейност, се извършва въз основа на позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения. Позволително не се изисква при събиране на билки за лични нужди от земи, гори и водни обекти - общинска собственост.

Позволително не се изисква и когато лечебните растения са култивирани от собственици или ползватели на земи, гори или водни обекти, освен когато са култивирани от общината.

Позволително за ползване на лечебните растения от земи общинска собственост се издава от:

- директора на държавното лесничество - за горите - общинска собственост и след заплащане на такса в общината;
- от кмета на общината, когато ползването е от:
 - 1) земеделски земи от поземления фонд и включените в строителните граници на населените места - общинска собственост, след заплащане на такса в общината;

2) от териториите и акваториите в строителните граници на населените места - общинска собственост, независимо от предназначението им, след заплащане на такса в общината;

Таксите за ползване на лечебни растения от земи, гори, води и водни обекти - общинска собственост, се определят от съответните общински съвети в размер не по-голям от размера на таксите за ползване на лечебни растения от земи държавен фонд.

Таксите постъпват в бюджета на общината и се изразходват за:

- 1) плановите документи;
- 2) дейности по поддържането и възстановяването на лечебни растения и техните находища;
- 3) научни изследвания и наблюдение на лечебните растения;
- 4) изграждане и поддържане на специализираните карта, регистър и информационна система за лечебните растения;
- 5) култивиране и преработка на лечебните растения;
- 6) обучение, издаване на образователни материали, провеждане на конференции по лечебни растения;
- 7) други дейности, свързани с управлението и контрола.

Позволителното за ползване се издава на физическо лице, което събира билки за продажба или за първична обработка или генетичен материал от лечебни растения, или на билкозаготвител - юридическо лице, и определя:

- 1) вида на ползването;
- 2) разрешеното количество билки или генетичен материал по видове морфологични части;
- 3) района или конкретното находище;
- 4) начина на ползване;
- 5) задължения на ползвателя.

При издаването на позволителни на територията на община Тутракан се осъществява контрол по отношение на:

- Водене на регистър на издадените позволителни за ползване на лечебни растения на територията на Община Тутракан;
- Изпълнение задълженията на всеки ползвател на лечебни растения след приключване и по време на ползването им;
- Отнемане на позволителното за ползване със заповед на Кмета на Общината, при настъпило увреждане или унищожаване на находищата на лечебни растения в резултат от дейността на титуляра на позволителното за ползване.

VI. ПРИОРИТЕТНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА РЕСУРСИТЕ И РАЗНООБРАЗИЕТО НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване. Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и

съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

Община Тутракан е с не до там добре изследвано биоразнообразие. Общинското ръководство се стреми да осъществи дейностите свързани със съхраняване, укрепване и възстановяване на ключови екосистеми, местообитания, видове и особености на ландшафта за опазване на биологичното и ландшафтно разнообразие.

Целта на раздел „Лечебни растения“ е да се осигури комплексно, многократно и ефективно използване на перспективните лекарствени растения, опазването им за задоволяване потребностите на населението, възстановяване качеството и предотвратяване изчезването на отделните видове и свързаните с тях компоненти на околната среда.

С раздела „Лечебни растения“ към Общинската програма по опазване на околната среда се цели да се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, с цел задоволяване потребностите от лечебни растения на населението.

За изпълнение целите на настоящия раздел „Лечебни растения“ ще бъдат предприети следните мерки:

- Осъществяване на контрол за недопускане на ползване на лечебни растения по начини и със средства, водещи до увреждане или унищожаване на находищата;
- Запознаване на жителите на общината чрез кметовете на кметства със заповедите на Министъра на околната среда и водите, относно специалния режим на опазване и ползване на лечебните растения през съответната година и осъществяване на контрол по нейното изпълнение;
- Запознаване на ползвателите на лечебни растения с техните задължения и отговорности;
- Предоставяне на собствениците и ползвателите на земеделски земи наличната информация за лечебните растения на територията на общината, за пригодността на земята за отглеждането им, както и информация за задълженията и препоръките относно земеползването, включително използване на екологосъобразни технологии за отглеждане, свързани с лечебните растения в общината;
- Даване на указания, относно начина на ползване на лечебните растения на територията на Община Тутракан, както и правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, регламентирани с Наредбата по чл.27 от ЗЛР;
- Определяне на режим за ползване на находищата при наличие на увреждане на същите;
- Предписания към собствениците на земи, гори, води или водни обекти, около които има находища на лечебни растения, недопускане увреждането на естествените находища при използването на пестициди и минерални торове;
- Забраняване ползването на лечебните растения по начини и със средства, които водят до увреждане на находищата им, намаляване на техните ресурси, затруднено

- възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие, както и в нарушение на наредбата по чл. 27 от ЗЛР;
- Участие на обществеността по вземането на решения, във връзка с опазването на лечебните растения на територията на общината;
 - Съобразяване на издадените позволителни за ползване, съгласно състоянието на ресурсите и плановите документи;
 - Контрол върху дейността на лицата, събиращи билки от лечебни растения;
 - Провеждане на информационна и разяснителна кампания сред населението, запознаването им с видовете лечебни растения, начина на събиране на билките и нормативната уредба;
 - Изследване и картиране на лечебните растения на територията на общината;
 - Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана брането на ранноцъфтящи пролетни цветя от естествените им находища;
 - Ежегодно издаване на заповед на Кмета на Общината за забрана на брането на липов цвят.

Препоръки за устойчиво ползване на лечебните растения и опазване на находищата

Основен елемент при планиране на ползването на ресурсите от лечебни растения са обвързвани с размера и състоянието на запасите от конкретните видове по землища. Направена е приблизителна оценка на разпространението, състоянието и нивото на експлоатационните запаси на лечебните растения, които са в ефективен стопански цикъл, с приоритет на видове, поставени под ограничителен режим и видове, които се събират в големи количества през последните години. Известни са рисковете от консервационна и стопанска гледна точка, когато дейността се управлява без наличието на регламент и план за ползване на ресурса.

При събиране на плодове и цветове от дървесни видове не трябва да се допуска рязането и чупенето на клони. Необходимо е да се ограничи до минимум събиране на подземни части (корени, коренища, грудки и луковици) както и на кори, тъй като ефектът на пряко унищожаване е неоспорим и запазването на част от находището и осигуряване на период за възстановяване е задължително.

Много важен кръг от действия е свързан с повишаване на природозащитната култура на местното население и най-вече на събирачи и заготвители. Необходимо е да се разработят и разпространят информационни материали (забранени видове и основни правила за събиране), с цел да се ограничи събирането на редки и застрашени лечебни растения поради незнание или унищожаване на находища поради неправилно бране.

Налице са обективни условия за прилагане на природозащитни стимули за развитие на алтернативни дейности, косвено намаляващи отрицателното влияние върху лечебните ресурси. Това може да се осъществи със създаване на култивирани насаждения от лечебни и етеричномаслени култури, които може да бъдат финансово подпомогнати от европейските фондове.

Устойчиво ползване на лечебните растения в количества, по начини и със средства, които не водят до трайно намаляване на генетичния им или ресурсния потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения, може да се достигне с недопускане събиране на количества над установените в програмата и периодично актуализиране на състоянието на местообитанията.

VII. ИЗБОР И РЕГЛАМЕНТ НА ТЕРИТОРИИ, КОИТО НЕ СА ЗАЩИТЕНИ, НО ИЗИСКВАТ ПОДХОДЯЩО УПРАВЛЕНИЕ С ЦЕЛ УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ЛЕЧЕБНИТЕ РАСТЕНИЯ В ТЯХ

В Община Тутракан няма територии, които да изискват подходящо управление с цел устойчиво ползване на лечебните растения в тях.

Мерки за устойчиво управление на териториите с лечебни растения са включени и в Лесоустройствения план и Доклада за гори с висока консервационна стойност на ТП ДГС Тутракан, в чиито обхват попада и територията на община Тутракан.

VIII. МЕСТНИ НОРМАТИВНИ АКТОВЕ ЗА НАЧИНИТЕ НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕ СЪОБРАЗНО ИЗИСКВАНИЯТА НА НОРМАТИВНИТЕ АКТОВЕ И ПЛАНОВИТЕ ДОКУМЕНТИ ОТ ПО-ВИСОКА СТЕПЕН

Съгласно Наредба №1 за опазване на озеленените площи и декоративната растителност се забранява събирането на семена, плодове, резници, брането на билки без индивидуално позволение от общината и заплатена такса за това, както и унищожаването и увреждането на находищата на лечебни. Собствениците на гори, земи, води или водни обекти, в които има находища на лечебни растения са длъжни да прилагат мерките за опазване на лечебните растения, предвидени в Закона за лечебните растения и раздел „Лечебни растения“ в общинската програма за опазване на околната среда.

Позволителните за събиране на лечебни растения в земи и гори общинска собственост се издават от Кмета на общината, въз основа на писмено заявление от заинтересованото лице, което трябва да е регистриран билкозаготовител в РИОСВ, съгласно Закона за лечебните растения или физическо лице.

Забранява се ползването на лечебни растения по начин и със средства, които водят до увреждане на местообитанията им, намаляване на техните ресурси, затруднено възстановяване на популациите им или намаляване на тяхното биологично разнообразие.

Забранява се събирането, изкупуването, първичната обработка и търговията с билки от лечебни растения под специален режим на опазване и ползване в нарушение на заповедта за обявяването им.

За защитените диворастващи лечебни растения се забранява:

- Сеченето, брането, изкореняването, хербаризирането, независимо от тяхното състояние и фаза на развитие;
- Унищожаването и увреждането на находищата им;
- Притежаването, пренасянето, търговията и изнасянето зад граница в свежо или изсушено състояние на цели растения или на части от тях;
- Събирането на семена, луковици, коренища и други репродуктивни органи;

- Пашата на селскостопански животни в гори и земи от горския фонд, когато тази дейност противоречи на предвижданията за опазването на определени видове лечебни растения;

- Ползването на лечебни растения, представлящо стопанска дейност, без необходимото позволително за ползване, издадено по реда на Закона за лечебните растения.

IX. ВИДОВЕ ПОД СПЕЦИАЛЕН РЕЖИМ

Определени видове диворастващи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайни тенденции към намаляване или има опасност от появяване на такива тенденции. Специалния режим се определя ежегодно до 10 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в държавен вестник. Специалния режим обхваща забрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища; определяне на годишно допустими за събиране количества билки по райони или находища; разработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Под специален режим на опазване и ползване на територията на Република България са следните видове лечебни растения:

1. Допустимите за събиране количества билки (кг сухо тегло), от естествените находища, извън територията на националните паркове, на следните лечебни растения:

- Божур червен (*Paeonia peregrina* Mill.)
- Зърнастец елиовиден (*Frangula alnus* Mill.)
- Иглика лечебна (*Primula veris* L.)
- Кисел трън (*Berberis vulgaris* L.)
- Лазаркия, еньовче ароматно (*Galium odoratum* (L.) Scop.)
- Лудо биле, старо биле (*Atropa belladonna* L.)
- Ранилист лечебен (*Betonica officinalis* L.)
- Решетка безстъблена (*Carlina acanthifolia* All.)
- Тлъстига лютива (*Sedum acre* L.)
- Пролетно ботурче (*Cyclamen coum* Mill.)
- Шапиче (*Alchemilla vulgaris* complex)

За тези видове е забранено събирането им в националните паркове, извън количествата и районите, определени в приложението. Количествата билки се разпределят от регионалната инспекция по околна среда и води между билкозаготвителите от района на инспекцията. Разпределянето се извършва със заповед на директора на съответната РИОСВ въз основа на заповедта на министъра на околната среда и водите за условията и реда за разпределяне на количествата билки, която се обнародва в Държавен вестник.

2. Забранява се събирането на билки от естествените им находища на територията на цялата страна, от следните видове лечебни растения:

- Бенедиктински трън, пресечка (*Cnicus benedictus* L.)
- Волски език (*Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.)

- Горицвет пролетен (*Adonis vernalis* L.)
- Дилянка лечебна, валериана (*Valeriana officinalis* L.)
- Залист бодлив (*Ruscus aculeatus* L.)
- Изтравниче, страшниче (*Asplenium trichomanes* L.)
- Исландски лишей (*Cetraria islandica* (L.) Ach.)
- Исоп лечебен (*Hyssopus officinalis* L. ssp. *aristatus*)
- Какула едрочветна (*Salvia tomentosa* Mill.)
- Катраника (*Artemisia alba* Turra)
- Копитник (*Asarum europaeum* L.)
- Мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng)
- Момина сълза (*Convallaria majalis* L.)
- Оман бял (*Inula helenium* L.)
- Папаронка жълта, жълт мак (*Glaucium flavum* Crantz)
- Пелин сантонинов (*Artemisia santonicum* L.)
- Пирински чай (*Sideritis scardica* Griseb.)
- Пищялка панчичева (*Angelica pancici* Vand)
- Плаун бухалковиден (*Lycopodium clavatum* L.)
- Риган бял (*Origanum vulgare* L. ssp. *hirtum* (Link) Ietswaart)
- Ружа лечебна (*Althaea officinalis* L.)
- Салеп (*Orchis* sp. *diversa*)
- Смил жълт (*Helichrysum arenarium* (L.) Moech.)
- Хвойна червена (*Juniperus oxycedrus* L.)
- Хуперция иглолистна, плаун обикновен (*Huperzia inundata* (L.) Bernh = *L.selago*)
- Цистозира (*Cystoseira barbata* (Good et Vood) Ag.)

За горепосочените видове не се издават позволителни за бране и ползване на лечебните растения. Добивът на тези лечебни растения от естествените им находища е разрешен след отпускане на квота от Министъра на околната среда и водите. Общината ще издава позволителни само ако е направено разпределение от Директора на РИОСВ.

Х. Прогнозни количества на ресурсите и период на възстановяване

Таблица 3: Прогнозни количества на ресурсите от най-разпространените и често използвани лечебни растения в община Тутракан и период на възстановяване

Лечебно растение	Използвани части с лечебна цел	Прогнозно количество в кг.	Допустимо количество в % съгл. чл.5 от Наредба №2	Период на възстановяване съгл. чл.6 от Наредба №2
Дребнолистна липа (<i>Tilia cordata</i>)	Цветовите с прицветниците и листа	20 000	70% цвят 14 000кг.	Не е необходим
Кестен конски <i>Aesculus</i>	Плод	20 000	70%- плод	1 година

hippocastanum L.			14 000	
Коприва (Urtica dioica)	Използват се коренището и листата	15 000	70% стрък 10 500 кг.	Не е необходим
Жълт кантарион (Hypericum perforatum)	Събира се горната част на стъблото с листата и цветовете	5 000	70% стрък 3 500кг.	Не е необходим
Машерка (Thymus serpyllum)	Цветове и стръкове	3 500	70% стрък 2 450кг.	Не е необходим
Риган обикновен (Origanum vulgare L)	Цветове и стръкове	2 500	70% стрък 1 750кг.	Не е необходим
Маточина (Melisa officinalis)	Листата и цъфтящите връхни части на стъблото	4 000	70% стрък 2 800кг.	Не е необходим
Синя жлъчка (Cichorium intubus L)	Използва се надземната част на растението	2 500	70% цвят 1 750кг.	Не е необходим
Бял равнец (Achillea millefolium)	Събират се облистените цветоносни стебла и цветните кошнички по време на цъфтеж	20 000	70% стрък 14 000 кг.	Не е необходим
Змийско мляко (Chelidonium majus)	Използва се надземната част на растението	4 000	70% стрък 2 800кг.	Не е необходим
Черен бяз (Sambucus nigra)	Корени, плодове, листа, цветове	20 000	70 % цвят 14 000кг.	Не е необходим
Шипка (Rosa canina)	Използва се плодът	12 000	80% плод 9 600кг.	Не е необходим
Лайка (Mutricaria chamomilla)	Цвят	5 000	70% цвят 3500 кг.	Не е необходим
Овчарска торбичка (Capsella bursa - pastoris)	Стрък	3 000	70% стрък 2 100	Не е необходим
Червен божур (Paeonia peregrina)	Използват се семената, венчелистчета и корените (грудки)	Допустимите за събиране количества се определят годишно	-	2 години грудки - корен
Глухарче (Taraxacum officinale)	Използва се надземната част, коренището и цветните кошнички	3 000	70 % корен, коренище 2 100кг.	Не е необходим
Червен глог (обикновен) (Crataegus monogina)	В лечебната практика се из- ползват цветовете, листата и плодовете	5 000 плод 5 000 цвят	80% плод 4000 кг. 80% цвят 4000 кг.	Не е необходим Не е необходим

Смрадлика (<i>Cotinus coggygia</i>)	За лечебни цели се използват листата	5 000 листа	70% лист 3500 кг.	1 година
Тревис бърз (<i>Sambucus ebulus</i>)	Цвят и плод	3 000 цвят 6 000 плод	80% цвят 2 400 кг. 80% плод 4 200 кг.	Не е необходим Не е необходим
Бял имел (<i>Viscum album</i>)	Лист	2 000 лист	70% 1400 кг.	Не е необходим
Дяволска уста <i>Leunuris cardiaca</i> L.	Стрък	5000 стрък	70% 3500 кг	Не е необходим
Полски хвощ <i>Egusetum arvense</i>	Стрък	2000 стрък	70% 1400 кг	Не е необходим
Магарешки бодил <i>Carduus acanthoides</i> L.	Цвят	15000 цвят	70% 10500 кг	Не е необходим

XI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. То включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете. Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри растения, популациите на видовете и екосистемите, включващи популацията.

При прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел „Лечебни растения“ към общинската програма за опазване на околната среда на Община Тутракан естествените находища ще се опазят от увреждане и унищожаване, ще се осигури устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фонд и няма да се допусне изменението на популациите им, при което да се влошат биологичните им показатели или да се затрудни естественото им възстановяване.

При изпълнението на предвидените в предишната глава мерки ще се постигне ефективно използване на лечебните растения, опазване на естествените им находища, предотвратяване изчезването на отделни видове и свързани с тях компоненти на околната среда, както и ще бъдат задоволени потребностите от лечебни растения на населението.

При правилното прилагане на Закона за лечебните растения и на раздел „Лечебни растения“ към общинската програма за Опазване на околната среда на Община Тутракан, ще се постигне опазването на:

- Естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност;
- Разработването на система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното

- разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси;
- Екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете;
 - Изменението на популациите им, при което се влошават биологичните им показатели или се затруднява естественото им възстановяване;
 - Опазването на лечебните растения е насочено към биологичните им ресурси в естествената им среда, включително към генетичните ресурси, отделните екземпляри, популациите на видовете и екосистемите, включващи популациите.

XII. ТЕРМИНИ И ДЕФИНИЦИИ

Стандартизирани термини и дефиниции за научни и управленски цели в областта на ресурсологията на лечебните растения в национален мащаб не са възприети. В РЛП са използвани легални термини и дефиниции от Закона за лечебните растения, и адаптирани дефиниции, като:

- **Лечебни растения** са тези, които могат да бъдат използвани за получаване на билки;
- **Билки** - отделни морфологични растителни части или цели растения, както и плодове и семена от тях, които в свежо или изсушено състояние са предназначени за лечебни и профилактични цели, за производство на лекарствени средства, за хранителни, козметични и технически цели;
- **Естествено находище** - местообитание заедно с популация от диворастващи лечебни растения;
- **Естествено местообитание** - пространствено ограничена територия, включваща всички компоненти на неживата и живата природа, които със своите параметри определят условията за съществуване на природните популации;
- **Условия на средата** - всички фактори на неживата и живата природа, характеризиращи местообитанието;
- **Популация** - териториално обособена съвкупност от индивиди от един и същи вид, които могат свободно да обменят помежду си генетичен материал;
- **Устойчиво ползване** - ползване на лечебните растения в количества, по начини и със средства, които не водят до трайно намаляване на генетичния им или ресурсния потенциал и позволяват дългосрочното задоволяване на нуждите на сегашните и бъдещите поколения;
- **Ресурси от лечебни растения** - съвкупността от лечебни растения, разгледани като природен продукт, използван от хората за задоволяване на сегашни или потенциални техни нужди;
- **Режим на ползване на находището** - система от мерки, включваща периоди на експлоатация и покой за възстановяване на ресурсите от лечебни растения;
- **Приоритетни типове природни местообитания** - местообитания на приоритетни видове лечебни растения или които са определени като такива по силата на международни споразумения, по които Република България е страна;
- **Морфологични части** - коренът, коренището, луковичата, грудката, стръкът, листът и цветът на растението;
- **Начин на ползване** - указания относно начина на събиране на билките (изкопаване, откъсване, изрязване, обелване), използваните инструменти и необходимите изисквания за възстановяване на находището;

- **Добив** – количеството полезна биомаса, добивано от единица площ;
- **Биологичен запас** – количеството полезна фитомаса, образувано от всички (използваеми и неизползваеми) екземпляри от даден вид върху всички подходящи или неподходящи за събиране участъци (находища);
- **Експлоатационен запас** – количеството полезна биомаса, образувано от всички използваеми или неизползваеми екземпляри от даден вид върху всички подходящи за събиране участъци (находища);
- **Оборот на добива** – период, включващ година на събиране и брой години необходими за възстановяване на запасите от биомаса.
- **Възможен годишен добив** - количеството полезна биомаса, което може да бъде събирано ежегодно на дадена територия без да се нанесат щети на стопански значимите находища.

XIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

До Кмета на Община Тутракан

Вх. №

Дата:.....

ден, месец, годи

З А Я В Л Е Н И Е

за издаване на разрешително за ползване на лечебни растения

От:.....

(посочете трите имена на физическото лице или наименованието на юридическото лице)

ЕГН / ЕИК:.....

Адрес:.....

постоянен/настоящ адрес или адрес на управление на юридическото лице: гр./с. ,община
област, ул. (ж. к.)

Телефон:.....email:.....

Юридическото лице се представлява от.....
.....

(трите имена на представителя/пълномощника и ЕГН)

№/дата на пълномощното.....

Желая на основание чл.21, ал.2 от Закона за лечебните растения, да ми бъде издадено разрешително за ползване на лечебни растения от земеделски земи от поземления фонд и такива, включени в строителните граници и територии в строителните граници на населените места, общинска собственост.

Вид на ползването.....

Искано количество билки по видове морфологични части

.....

.....

Находище/местонахождение:.....

поземлен имот №, землище/квартал, п-л:.....

.....

Прилагам следните документи:

1. Списък на лицата, извършващи събирането (до 20 души), който съдържа:
имена, № на документи за самоличност, постоянни адреси.

Дата:

Подпис:

ПОЗВОЛИТЕЛНО

№ / год.
за ползване на лечебни растения

Община Тутракан издава настоящото разрешително на основание чл.21, ал.2. и чл.22, т.2 от Закона за лечебните растения на лицето , ЕГН , л.к. № живущ на ул..... № ..., гр./с. за събиране на билки /цвят/, чрез откъсване, вид- общинска собственост, в района на с. , за количество откг., като се заплаща сума отлева.

Разрешителното се издава при следните условия:

- 1.Разрешителното е валидно за срок от до г.
- 2.Легитимираният с това Разрешително е длъжен да осигурява неограничен достъп на компетентния орган по чл.62 от Закона за ползване на лечебните растения за контрола по спазването на условията поставени в разрешителното.
- 3.Лицето носи наказателна отговорност при нарушение на Закона за лечебните растения.
- 4.Разрешителното е валидно само за посоченият по-горе растителен вид и морфологични части от същия, и само за територията на посочените по-горе райони.
- 5.С издаването на това Разрешително се задължават да опазват конкретният растителен вид от увреждане и унищожаване.

Изготвил:

К М Е Т: